

**Centralna Komisja Egzaminacyjna
w Warszawie**

SPRAWDZIAN 2005

SPRAWOZDANIE

Warszawa sierpień 2005

Opracowanie:

Adam Brożek

Danuta Grabowska

Helena Jędrasik

Jolanta Walczak

Współpraca:

Beata Dobrosielska

Teresa Wejner

Agata Wiśniewska

Konsultacja naukowa:

prof. dr hab. Bolesław Niemierko

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Łucka 11

00-842 Warszawa

tel. (22) 656 38 00, fax. 656 73 27

e-mail: ckesekr@cke.edu.pl

www.cke.edu.pl

Spis treści

KRÓTKIE OMÓWIENIE WYNIKÓW SPRAWDZIANU	5
I. ORGANIZACJA SPRAWDZIANU	12
II. JAK UCZNIOWIE ROZWIĄZYWALI ZADANIA	16
III. WYNIKI SPRAWDZIANU STANDARDOWEGO	28
III.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów	28
III.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów	36
III.2.1. Czytanie	37
III.2.2. Pisanie	39
III.2.3. Rozumowanie	42
III.2.4. Korzystanie z informacji	45
III.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	47
III.3. Średnie wyniki szkół	51
III.4. Średnie wyniki w powiatach	56
IV. WYNIKI UCZNIÓW SŁABO WIDZĄCYCH I NIEWIDOMYCH	59
IV.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów słabo widzących i niewidomych	59
IV.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów	60
IV.2.1. Czytanie	60
IV.2.2. Pisanie	61
IV.2.3. Rozumowanie	62
IV.2.4. Korzystanie z informacji	63
IV.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	63
V. WYNIKI UCZNIÓW SŁABO SŁYSZĄCYCH I NIESŁYSZĄCYCH	65
V.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów słabo słyszających i niesłyszających	66
V.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów	67
V.2.1. Czytanie	67
V.2.2. Pisanie	67
V.2.3. Rozumowanie	68
V.2.4. Korzystanie z informacji	69
V.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	70
VI. WYNIKI UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU LEKKIM	72
VI.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.....	73
VI.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów.....	74

VI.2.1. Czytanie	74
VI.2.2. Pisanie	74
VI.2.3. Rozumowanie	75
VI.2.4. Korzystanie z informacji	76
VI.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	77
VII. WNIOSKI	80
ANEKS (ZESTAWIENIA STATYSTYCZNE Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA)	

KRÓTKIE OMÓWIENIE WYNIKÓW SPRAWDZIANU

Przeprowadzany co roku powszechny i obowiązkowy sprawdzian na zakończenie szkoły podstawowej ma na celu zbadanie poziomu osiągnięć uczniów w zakresie pięciu obszarów umiejętności:

- czytania,
- pisania,
- rozumowania,
- korzystania z informacji,
- wykorzystywania wiedzy w praktyce.

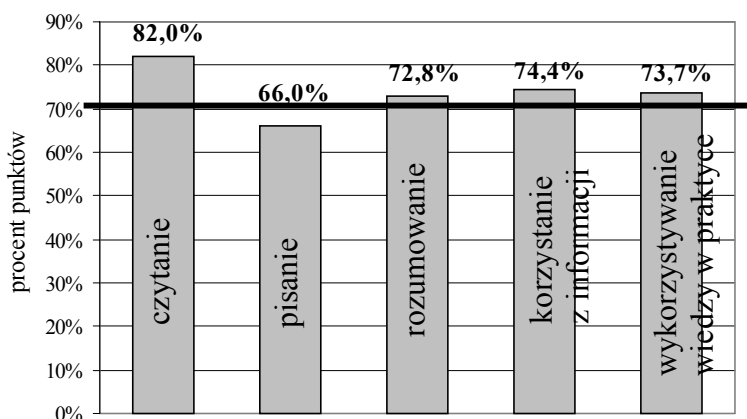
Uczniowie rozwiązują test, za który mogą uzyskać maksymalnie 40 punktów. Mają na to 60 minut (w przypadku uczniów z dysfunkcjami czas może być przedłużony).

Za organizację i przeprowadzenie sprawdzianu odpowiedzialne są okręgowe komisje egzaminacyjne, których działania koordynuje Centralna Komisja Egzaminacyjna. Wyniki przekazywane są uczniom, szkołom, organom nadzorującym i prowadzącym szkoły, a także Ministrowi Edukacji Narodowej i Sportu. Są one także ogólnie dostępne na stronach internetowych komisji egzaminacyjnych.

Analizując wyniki sprawdzianu, należy pamiętać, że co roku stosuje się testy, które obejmują częściowo inne treści i mają różny stopień trudności. Nie należy zatem wprost porównywać surowych (punktowych lub procentowych) wyników z kolejnych lat.

Wyniki uczniów bez dysfunkcji i z dysleksją rozwojową

Uczniowie ci osiągnęli średnio 73,8% punktów. Oznacza to, że ogólnie w stopniu *zadowalającym* opanowali umiejętności objęte tegorocznym sprawdzianem. Jedynie w *pisanii* wyniki (66%) nie sięgają poziomu zadowalającego (ustalonego na 70%).

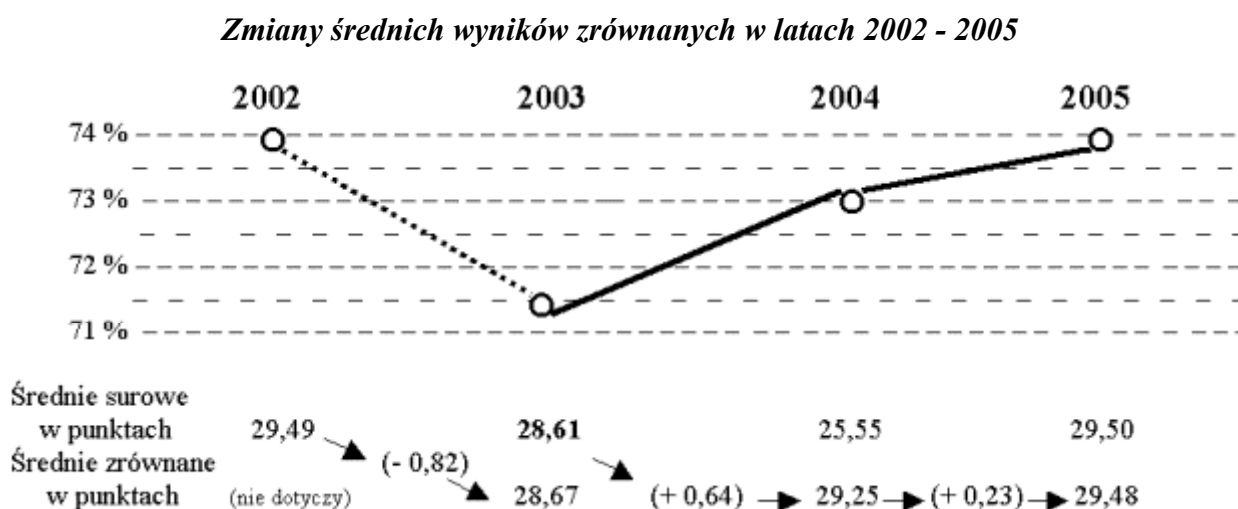

Odnosząc powyższe wyniki do sprawdzianu 2004, zauważamy, że nastąpił znaczny wzrost w *rozumowaniu* i *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce*. Należy wyjaśnić go tym, że w tegorocznym teście zadania badające te umiejętności wymagały rozwiązania mniej skomplikowanych problemów i w związku z tym wykonania znacznie prostszych operacji myślowych. Były ponadto bliższe życiowym doświadczeniom uczniów.

Aby w sposób uprawniony tegoroczne wyniki porównać z wynikami z lat ubiegłych, Centralna Komisja Egzaminacyjna we współpracy z komisjami okręgowymi oraz prof. B. Niemierką i dr. H. Szaleńcem przeprowadziła dodatkowe badania (tzw. zrównywanie wyników). Przeprowadzone analizy dowodzą, że

wyższy niż w 2004 r. wynik uzyskany na sprawdzianie 2005 jest nie tylko skutkiem zastosowania łatwiejszego testu, ale także świadczy o wzroście osiągnięć szóstoklasistów 2005.

Co więcej – zestawienie zrównanych wyników 2002-2005 pozwala na określenie tendencji zmian osiągnięć uczniów w tych latach. Obrazuje ją następujący wykres:

Linia stanowiąca pierwszy odcinek krzywej jest kropkowana, bowiem tamto zrównywanie miało charakter pilotażowy. Odnotowano wtedy spadek średniej o ponad dwa punkty procentowe, ale ta diagnoza była statystycznie niepewna. Od roku 2003, roku bazowego, następuje wzrost średniej i ta ogólna tendencja jest statystycznie zasadniczo pewna.

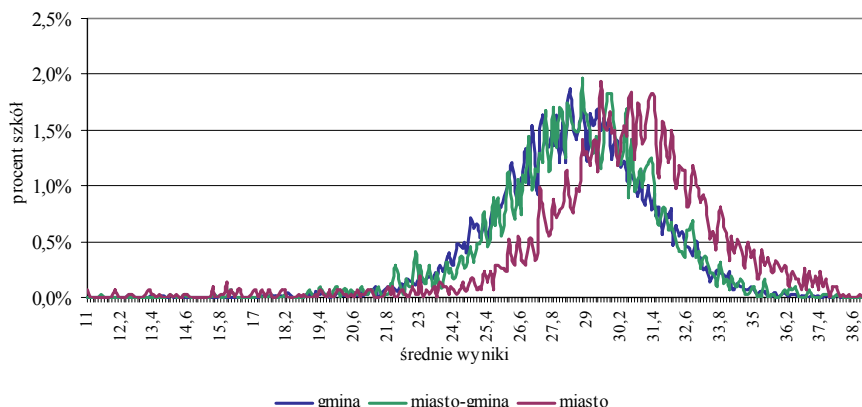
Wyniki szkół

Średni wynik 12 872 szkół podstawowych, których uczniowie przystąpili do sprawdzianu, wynosi **28,97** pkt. (Jest to wynik o 0,5 pkt. niższy od średniej wyników uczniów ze względu na dużą liczbę małych szkół o słabszych wynikach.) Najniższy spośród średnich wyników uzyskanych przez szkoły to 11 pkt. (2 szkoły), a wynik najwyższy to 39,2 pkt. (1 szkoła). Szkoły najczęściej uzyskiwały wynik 28,8 pkt. (214 szkół).

Miasto - wieś

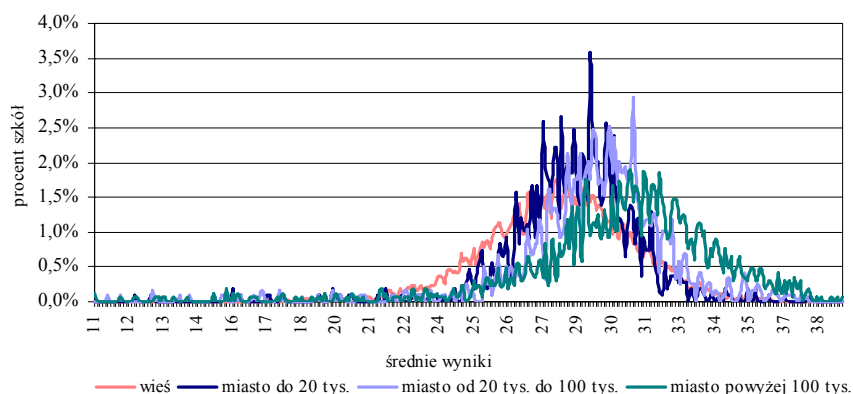
Średnie wyniki szkół w *gminach* (28,50) są **nieznacznie niższe** od wyników szkół *miej-sko-gminnych* (28,64). Natomiast wyniki szkół w miastach są **wyraźnie wyższe** (30,35) od wyników szkół w wymienionych typach gmin.

Rozkład średnich wyników szkół – lokalizacja

Jeszcze większe różnice występują między średnimi wynikami szkół w miejscowościach zróżnicowanych pod względem wielkości. Średnie wyniki szkół w *miastach powyżej 100 tys. mieszkańców* są znacznie wyższe niż wyniki szkół *wiejskich* (o prawie 2 pkt.) i szkół w *miastach do 20 tys. mieszkańców* (o ok. 2 pkt.). Natomiast różnica ta jest znacznie mniejsza w odniesieniu do wyników szkół w *miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców* (ok. 1 pkt.).

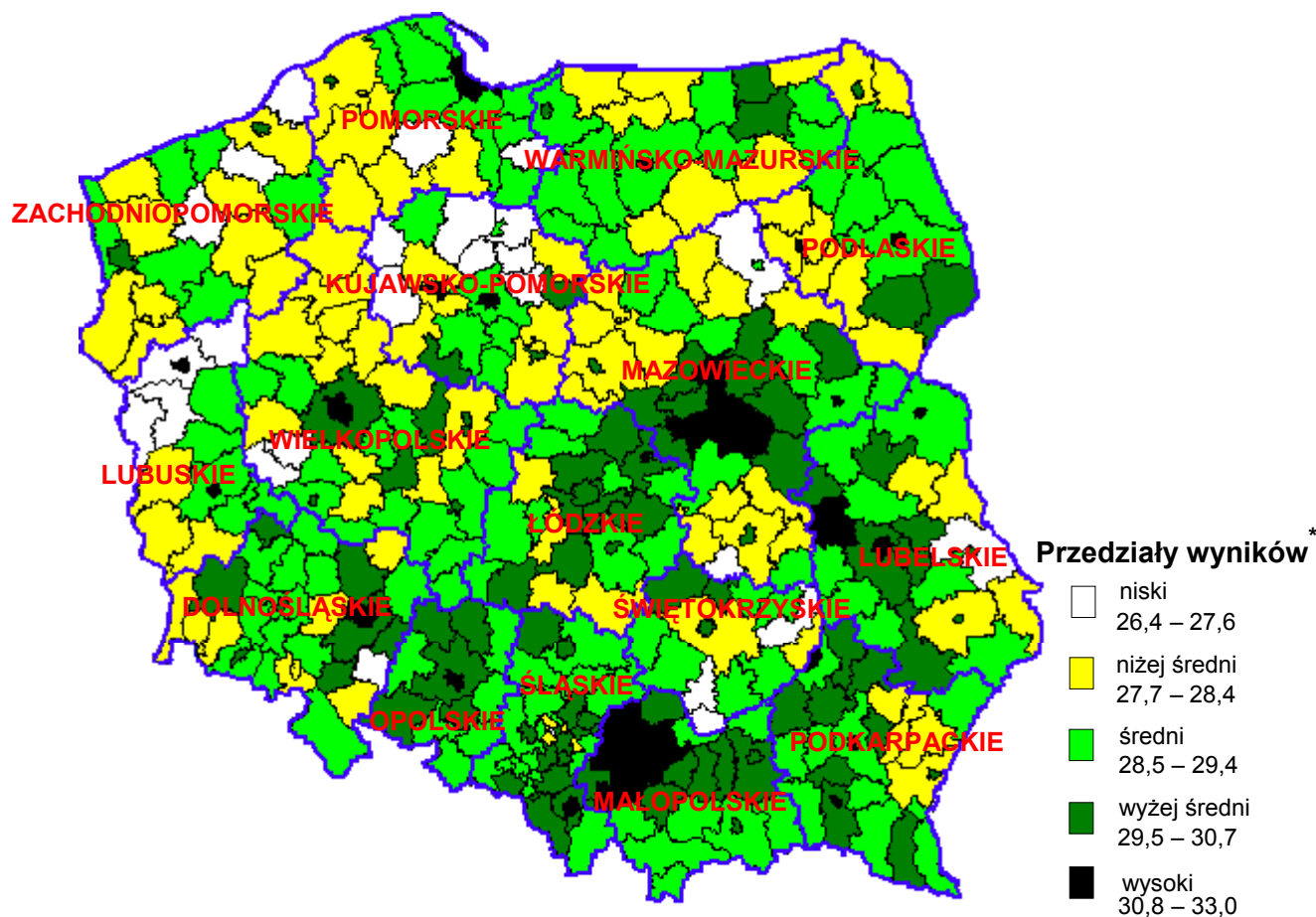
Rozkład średnich wyników szkół – wielkość miejscowości

Publiczne - niepubliczne

Wyniki szkół niepublicznych są **wyraźnie wyższe** od wyników szkół publicznych (różnica ta wynosi 3,73 pkt.). Porównując je, należy pamiętać, że tych pierwszych szkół jest tylko 375, a szkół publicznych niemal 12,5 tysiąca.

Wyniki powiatów

Najczęściej występującym średnim wynikiem powiatów jest 28,7 pkt. (22 powiaty). Najwyższy średni wynik w powiecie to 33,0 pkt. (1 powiat), a najniższy 26,4 pkt. (2 powiaty).

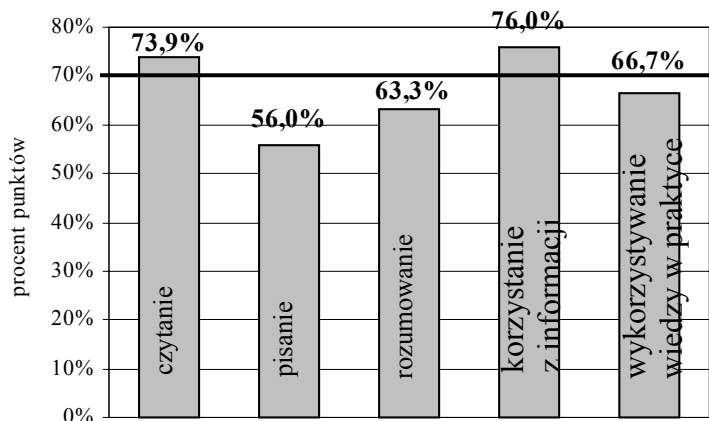
Z „mapy osiągnięć powiatów” wynika, że tak jak w latach poprzednich wysokie wyniki sprawdzianu nadal koncentrują się na ogół w dużych miastach, a wyniki niskie – na ziemiach zachodnich i północnych. Stały *wysoki* poziom wyników sprawdzianu od 2002 roku utrzymuje się w 9 powiatach. W 7 powiatach przez kolejne 4 lata utrzymuje się stały *niski* poziom wyników. Analizując „mapę osiągnięć powiatów”, należy pamiętać, że w poszczególnych przedziałach procent wyników jest stały. Nie jest więc możliwe, aby widoczne na mapie „białe plamy” mogły kiedykolwiek zniknąć. Mogą się one jedynie przesuwać.

Po przeprowadzeniu dodatkowych badań zauważono, że na wyniki kształcenia największy wpływ ma środowisko rodzinne i lokalne ucznia.

* Zastosowano tu pięciostopniową skalę standardową, polegającą na odmierzaniu odległości wyniku od średniej krajowej.

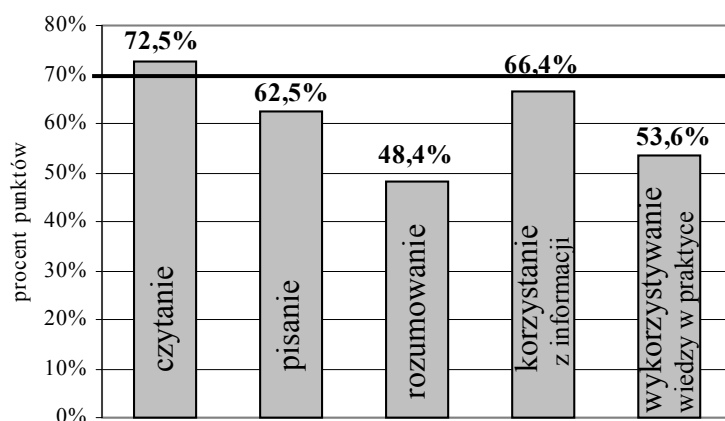
Wyniki uczniów słabo widzących i niewidomych

Uczniowie ci uzyskali średnio 66,1% punktów. Oznacza to, że ogólnie w stopniu *niemal zadowolającym* opanowali umiejętności objęte tegorocznym sprawdzianem. Najwyższe wyniki osiągnęli w *korzystaniu z informacji* i w *czytaniu*, najniższe – w *pisaniu*.

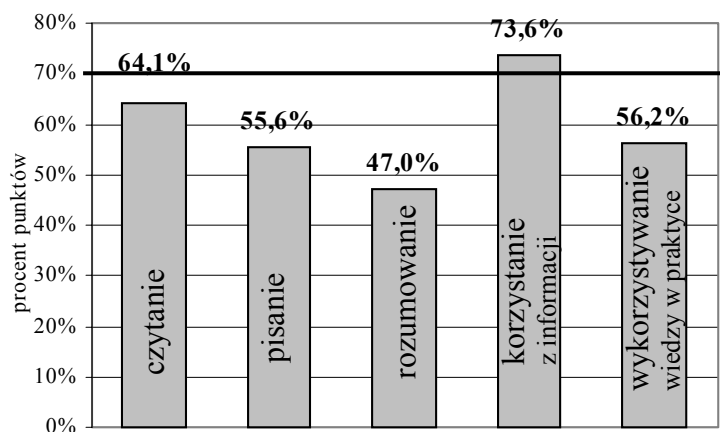
Wyniki uczniów słabo słyszących i niesłyszących

Uczniowie ci osiągnęli średnio 60,8% punktów. Oznacza to, że umiejętności objęte tegorocznym sprawdzianem opanowali w stopniu *poniżej zadowolającego*. Najlepiej wypadło *czytanie*, najslabiej – *rozumowanie*.

Wyniki uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim

Uczniowie ci osiągnęli średnio 56,7% punktów. Oznacza to, że umiejętności objęte tegorocznym sprawdzianem opanowali w stopniu *poniżej zadowolającego*. Najlepiej wypadło *korzystanie z informacji*, najslabiej – *rozumowanie*.

Przed sprawdzianem

I. ORGANIZACJA SPRAWDZIANU

Zasady i tryb przeprowadzania sprawdzianu określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (DzU nr 199, poz. 2046), zwane dalej *rozporządzeniem*.

Zgodnie z *rozporządzeniem* odpowiedzialność za organizację oraz przeprowadzenie sprawdzianu w szkołach podstawowych na terenie całego kraju spoczywa na okręgowych komisjach egzaminacyjnych (OKE), których działania koordynuje Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE).

Sprawdzian jest powszechny i obowiązkowy – w szczególnych przypadkach losowych i zdrowotnych przewidziano możliwość zwolnienia ucznia. Ponadto nie muszą przystępować do niego laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim z zakresu jednego z grupy przedmiotów objętych sprawdzianem, co jest równoznaczne z uzyskaniem ze sprawdzianu najwyższego wyniku.

Sprawdzian ma formę pisemną i trwa 60 minut. W przypadku uczniów z dysfunkcjami czas ten może być przedłużony o dodatkowe 30 minut.

Przebieg sprawdzianu

5 kwietnia 2005 r. sprawdzian pisało **495 194** uczniów (o 32 051 mniej niż w 2004 r.) w **13 348** szkołach (o 470 mniej niż w 2004 r.). W stosunku do 2002 r. populacja szóstoklasistów zmalała o ponad 54 tys. Zmniejszyła się również liczba szkół (o ok. 800). W najbliższych latach tendencja spadkowa utrzyma się i należy się spodziewać, że do 2010 r. liczba uczniów przystępujących do sprawdzianu zmaleje prawie o 100 tys. Największy spadek liczby szóstoklasistów nastąpi w 2007 r. (o ok. 48 tys.)¹.

Uczniom, którzy z przyczyn zdrowotnych lub losowych nie wzięli udziału w kwietniowym sprawdzianie, dyrektor CKE ustalił dodatkowy termin przeprowadzenia sprawdzianu na dzień 7 czerwca 2005 r.

Za organizację i przebieg egzaminu na terenie szkoły odpowiadali przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego (PSZE), powołani przez dyrektorów OKE. Z kolei PSZE powołałi szkolne zespoły egzaminacyjne (SZE) i zespoły nadzorujące (ZN), które czuwały nad prawidłowością przebiegu sprawdzianu. Zadania PSZE, SZE i ZN określają: *rozporządzenie* oraz *Procedury organizowania i przeprowadzania sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej i egzaminu w trzeciej klasie gimnazjum zatwierdzone przez dyrektorów OKE i CKE*.

W czasie trwania sprawdzianu w sali mogli przebywać powołani przez CKE lub OKE obserwatorzy oraz eksperci czuwający nad prawidłowością przebiegu sprawdzianu.

Z informacji uzyskanych od okręgowych komisji egzaminacyjnych wynika, że w większości szkół szkolne zespoły egzaminacyjne wywiązały się ze swoich obowiązków i niemal we wszystkich placówkach sprawdzian przebiegał bez zakłóceń i zgodnie z ustalonymi procedurami.

Organizacja i przebieg sprawdzania prac egzaminacyjnych

Arkusze egzaminacyjne sprawdzano i oceniano w dniach 8 – 17 kwietnia. W tym celu w całym kraju powołano 5524 przeszkolonych i wpisanych do ewidencji OKE egzaminatorów sprawdzianu. Bezpośrednio przed rozpoczęciem sprawdzania każdy egzaminator przeszedł obowiązkowe szkolenie w zakresie stosowania schematu odpowiedzi i kryteriów oceniania.

¹ Na podstawie informacji o liczbie urodzeń w Polsce zamieszczonych na stronach internetowych GUS.

Sprawdzanie prac odbywało się w ośrodkach bez możliwości wynoszenia arkuszy poza obręb budynku. Średnio na każdego egzaminatora przypadały 93 arkusze. Prace zespołów egzaminatorów koordynowali przewodniczący zespołu egzaminatorów (PZE), których wspomagali weryfikatorzy merytoryczni i asystenci techniczni.

W poszczególnych komisjach przyjęto różne modele organizacyjne sprawdzania prac. Natomiast w każdej OKE za jednolite stosowanie kryteriów i sprawność działań zespołów egzaminatorów odpowiadał koordynator sprawdzianu, który w razie potrzeby rozstrzygał wątpliwości zgłaszane przez PZE. Przekazywał im również ustalenia CKE doprecyzowujące kryteria oceniania zadań otwartych.

Weryfikatorzy sprawdzali ocenione przez egzaminatorów prace pod względem poprawności stosowania schematu odpowiedzi i schematu punktowania. Najczęściej korygowali oni błędy wynikające z interpretacji kryteriów oceniania i niewłaściwego stosowania schematu punktowania zadań otwartych.

Oprócz weryfikacji merytorycznej sprawdzano także liczbę arkuszy egzaminacyjnych, kompletność i poprawność kodowania przyznanych punktów na kartach odpowiedzi. W zależności od OKE weryfikacji technicznej dokonali specjalnie w tym celu powołani asystenci, PZE, zastępcy PZE lub weryfikatorzy merytoryczni.

Egzaminatorzy zwracali uwagę na błędy techniczne pojawiające się w kodowaniu prac uczniowskich. Były to: używanie ołówka lub długopisu z niebieskim tuszem, oznaczenia odpowiedzi niezgodne z instrukcją, nanoszenie własnych danych w miejscu przeznaczonym na wpisanie danych egzaminatora lub niezgodne z prawdą oznaczenie dysfunkcji.

Sprawdzone i zweryfikowane prace egzaminatorzy przekazali przewodniczącym zespołów egzaminatorów, którzy dostarczyli je wraz z protokołami pełnomocnikom OKE. Materiały egzaminacyjne zabezpieczono zgodnie z zasadami ustalonymi przez komisje. Dokumentację przekazano do OKE, gdzie czytano elektronicznie karty odpowiedzi. Po wprowadzeniu danych do bazy, przygotowano dla uczniów zaświadczenia o wynikach.

Zaświadczenia o indywidualnych wynikach każdego ucznia oraz szczegółowe wyniki sprawdzianu OKE przesłały do szkół w terminie określonym w *rozporządzeniu*, czyli nie później niż na 7 dni przed zakończeniem zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

Uczniowie rozwiązują zadania

II. JAK UCZNIOWIE ROZWIĄZYWALI ZADANIA

Arkusz egzaminacyjny *W wodzie* (S-A1-052) zawiera 26 zadań. Rozwiązywali go uczniowie bez dysfunkcji i uczniowie z dysleksją. Ponadto arkusz przetłumaczony na język litewski rozwiązywali uczniowie szkół, w których nauczanie odbywa się w tym języku.

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut, w przypadku uczniów z dysleksją czas ten mógł być przedłużony o 30 minut. Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów, z tego za:

- czytanie 10 pkt.,
- pisanie 10 pkt.,
- rozumowanie 8 pkt.,
- korzystanie z informacji 4 pkt.,
- wykorzystywanie wiedzy w praktyce 8 pkt.

W wodzie

Według starożytnych Greków świat fizyczny składał się z żywiołów, czyli wody, powietrza, ognia i ziemi. Uważali oni, że wszystko, co jest stałe, jest ziemią, wszystko, co lekkie i nie opada na ziemię, jest powietrzem, wszystko, co płynne, jest wodą, wszystko zaś, co gorące i lżejsze od powietrza, jest ogniem.

Na podstawie książki: A. Aduszkiewicz, P. Marciszak, R. Piłat, *Edukacja filozoficzna*

Zadanie 1.

Umiejętność: czytanie	Czynność: wyszukanie i przetworzenie informacji
Z ilu żywiołów, według starożytnych Greków, składał się świat fizyczny?	
A. Z jednego. █ 0,6%	
B. Z dwóch. █ 0,7%	
C. Z trzech. █ 2,6%	
Ⓐ Z czterech. ██████████ 96,0%	
Zadanie <i>bardzo łatwe</i> ⁴ .	

Zadanie 2.

Umiejętność: wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Czynność: obliczenie, ile procent całości stanowi wskazana część
96% zasobów wód na Ziemi to wody słone, 2% to wody słodkie uwięzione w lodowcach i lądolodach. Ile procent zasobów wód na Ziemi stanowią pozostałe wody słodkie?	
Ⓐ 2% ██████████ 84,1%	
B. 4% █ 7,3%	
C. 96% █ 1,6%	
D. 98% █ 6,8%	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

⁴ Łatwość to stosunek liczby punktów uzyskanych do liczby punktów możliwych do uzyskania. Może przybierać wartości od 0 do 100 procent:

- 0 – 19% zadanie bardzo trudne,
- 20 – 49% zadanie trudne,
- 50 – 69% zadanie umiarkowanie trudne,
- 70 – 89% zadanie łatwe,
- 90 – 100% zadanie bardzo łatwe.

Od bardzo dawna człowiek marzył, by pływać jak ryba i żeglować po morzach. Znana jest opowieść o niezwykłej morskiej tułaczce króla Itaki Odyseusza wracającego spod Troi do ojczyzny. Przeżył on sztormy, katastrofy okrętów, zmagania wojenne i niewolę. Nie pomógł mu nawet dar boga wiatrów Eola. Przyczyną nieszczęść Odyseusza był gniew boga morza Posejdona. To jego zemsta sprawiła, że dopiero po wielu latach, dzięki pomocy króla Feaków – Alkinoosa, strudzony żeglarz dotarł do domu, gdzie czekała na niego wierna żona Penelopa i syn Telemach.

Niezwykłe przygody bohatera spod Troi barwnie opisał Homer w *Odysei*.

Na podstawie książki: V. Zamarowsky, *Bogowie i herosi mitologii greckiej i rzymskiej*

Zadanie 3.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>odczytanie znaczenia podanego związku frazeologicznego</i>
<p>Zwrot <i>plywa jak ryba</i> oznacza, że ktoś</p> <p>A. utrzymuje się na wodzie. ■ 2,4%</p> <p>Ⓐ <i>plywa bardzo dobrze</i>. ■ 79,3%</p> <p>C. żegluje po morzu. ■ 17,1%</p> <p>D. ślizga się po falach. ■ 1,1%</p>	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Zadanie 4.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>ustalenie chronologii zdarzeń</i>
<p>W którym szeregu przedstawiono przebieg zdarzeń zgodny z tekstem?</p> <p>A. Spotkanie z rodziną. Pomoc króla. Morska tułaczka. ■ 1,7%</p> <p>B. Morska tułaczka. Spotkanie z rodziną. Pomoc króla. ■ 3,9%</p> <p>C. Pomoc króla. Spotkanie z rodziną. Morska tułaczka. ■ 2,5%</p> <p>Ⓓ Morska tułaczka. Pomoc króla. Spotkanie z rodziną. ■ 91,8%</p>	
Zadanie <i>bardzo łatwe</i> .	

Zadanie 5.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>na podstawie treści tekstu wskazanie pochodzenia tytułu utworu</i>
<p>Tytuł utworu Homera <i>Odyseja</i> wiąże się z imieniem władcy</p> <p>A. morza. ■ 16,6%</p> <p>B. Feaków. ■ 6,8%</p> <p>C. wiatrów. ■ 3,1%</p> <p>Ⓓ Itaki. ■ 73,3%</p>	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Nagle z wody wynurzyła się przecudna postać. Była to dziewczina nadziemskiej urody; do pasa panna nad podziw urodziwa, od pasa ryba srebrzystą łuską błyszcząca. W świetle księżycy widać ją było doskonale. Miała kruczoczarne włosy, pierścieniami spływające na białą, jak z marmuru wyrzeźbioną szyję; szafirowe oczy patrzyły dziwnie przejmująco i smutno, a ozdobiona lekkim rumieńcem twarzyczka tchnęła czarodziejskim urokiem.

Na podstawie książki: A. Oppman, *Legendy warszawskie*

Zadanie 6.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>rozpoznanie epitetów w tekście literackim</i>
Opisując syrenę, autor tekstu użył najczęściej	
☒ A. epitetów.	55,0%
☐ B. przeniósni.	14,9%
☐ C. porównań.	26,5%
☐ D. wyrazów dźwiękonaśladowczych.	3,2%
Zadanie <i>umiarkowanie trudne</i> . Spośród niepoprawnych odpowiedzi uczniowie najczęściej wybierali dystraktor „C”. Trudności w czynnym posłużeniu się epitetem wynikały prawdopodobnie z braku rozumienia przez uczniów tego pojęcia i mylenia go z porównaniem.	

Zadanie 7.

Umiejętność: <i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	Czynność: <i>zamiana metrów na kilometry</i>
Na głębokość większą niż 1 kilometr zanurza się	
☐ A. żółw.	3,0%
☐ B. delfin.	5,4%
☒ C. kaszalot.	86,3%
☐ D. słoń morski.	5,1%
<p style="text-align: right;">Głębokość zanurzenia z zatrzymanym oddechem</p>	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Zadanie 8.

Umiejętność: <i>korzystanie z informacji</i>	Czynność: <i>wyбір właściwego programu komputerowego</i>
Którym programem komputerowym posłużysz się, szukając informacji np. o zwierzętach morskich?	
☐ A. Edytorem tekstu.	2,9%
☐ B. Arkuszem kalkulacyjnym.	1,7%
☒ C. Przeglądarką internetową.	88,7%
☐ D. Programem graficznym.	6,6%
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Zadanie 9.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>wybranie danych z tabeli i uporządkowanie ich według określonego kryterium</i>										
W którym szeregu uporządkowano ryby od najwolniej do najszybciej poruszającej się w wodzie?											
☐ A. Marlin, tuńczyk, łosoś, rekin.	2,3%										
☐ B. Łosoś, marlin, rekin, tuńczyk.	4,6%										
☐ C. Marlin, łosoś, tuńczyk, rekin.	0,8%										
☒ D. Łosoś, rekin, tuńczyk, marlin.	92,2%										
<table border="1" style="float: right;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Prędkość poruszania się ryb w km/godz.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>łosoś</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>marlin</td> <td>110</td> </tr> <tr> <td>rekin</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>tuńczyk</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>		Prędkość poruszania się ryb w km/godz.		łosoś	20	marlin	110	rekin	40	tuńczyk	100
Prędkość poruszania się ryb w km/godz.											
łosoś	20										
marlin	110										
rekin	40										
tuńczyk	100										
Zadanie <i>bardzo łatwe</i> .											

Niektóre ryby podejmują dalekie wędrówki związane z rozrodem, poszukiwaniem pokarmu, zmianami pór roku. Śledzie wędrują tylko w obrębie mórz. Łososie i jesiotry wędrują z mórz do rzek, a węgorze odbywają daleką drogę z wód śródlądowych do Morza Sargassowego, które jest miejscem ich tarła.

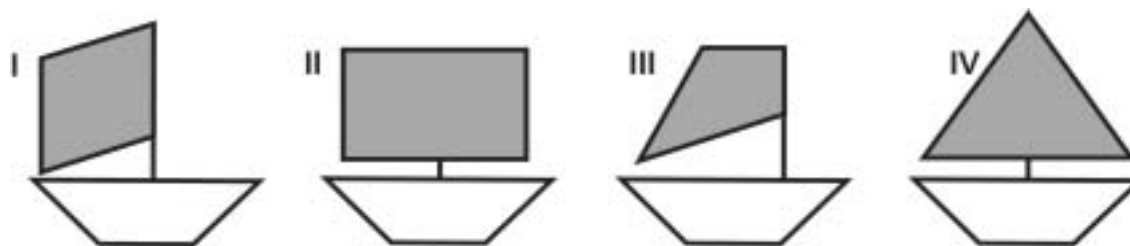
Zadanie 10.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>wyszukiwanie i przetwarzanie informacji</i>
Rybą, która odbywa wędrówki wyłącznie w obrębie wód słonych, jest A. węgorz. 18,0% B. śledź. 77,2% C. łosoś. 3,4% D. jesiotr. 1,2%	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Zadanie 11.

Umiejętność: <i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	Czynność: <i>wykorzystanie poznanych terminów do wskazania przyczyny zachowania się zwierząt</i>
Przyczyną wędrówek węgorzy jest A. zmiana poziomu wód rzecznych. 3,6% B. brak pokarmu w rzekach. 9,1% C. potrzeba złożenia ikry. 72,1% D. zmiana pory roku. 14,7%	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Rysunki do zadań od 12. do 14.

Zadanie 12.

Umiejętność: <i>rozumowanie</i>	Czynność: <i>rozpoznanie podanej figury geometrycznej wśród innych figur</i>
Kształt rombu ma żagiel przedstawiony na rysunku A. I 81,8% B. II 1,5% C. III 15,1% D. IV 1,5%	
Zadanie <i>łatwe</i> .	

Zadanie 13.

Umiejętność: rozumowanie	Czynność: wskazanie figur geometrycznych zawierających pary boków równoległych
Pary boków równoległych występują w figurach przedstawiających żagle oznaczone numerami	
<p>Ⓐ I i II 84,2%</p> <p>B. II i III 4,9%</p> <p>C. I i III 5,1%</p> <p>D. I i IV 5,6%</p>	
Zadanie łatwe.	

Zadanie 14.

Umiejętność: rozumowanie	Czynność: rozpoznanie liczby osi symetrii danej figury geometrycznej
Ile osi symetrii ma figura przedstawiająca żagiel oznaczony numerem I?	
<p>A. 1 6,4%</p> <p>Ⓑ 2 59,1%</p> <p>C. 3 5,7%</p> <p>D. 4 28,3%</p>	
Zadanie umiarkowanie trudne. Spośród niepoprawnych odpowiedzi uczniowie najczęściej wybierali dystraktor „D”. Wynikało to prawdopodobnie z tego, że romb utożsamiali z kwadratem, który ma 4 osie symetrii.	

Instrukcja obsługi nawilzacza. Przed uruchomieniem nawilzacza należy się upewnić, czy jest on ustawiony na równej powierzchni z dala od źródła ciepła oraz sprawdzić, czy zainstalowano na nim zbiornik wody. Po włączeniu nawilzacza żądany poziom wilgotności w pomieszczeniu reguluje się pokrętką. Chcąc oczyścić urządzenie, należy je odłączyć od sieci.

Zadanie 15.

Umiejętność: Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Czynność: wskazanie sytuacji, w której nie wolno używać urządzenia
Zgodnie z instrukcją, nawilzacza nie wolno używać, gdy	
<p>A. zakończono jego czyszczenie. 2,9%</p> <p>B. ustawiono go daleko od gorącego kaloryfera. 14,4%</p> <p>Ⓒ nie ma na nim zainstalowanego zbiornika wody. 73,9%</p> <p>D. nie uregulowano właściwego poziomu wilgotności powietrza. 8,4%</p>	
Zadanie łatwe.	

Plan do zadań: od 16. do 18.

Zadanie 16.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>wskazanie współrzędnych obiektu</i>
Oceanarium znajduje się na planie w prostokącie oznaczonym współrzędnymi	
A. (C1)	■ 0,7%
B. (C2)	■ 1,9%
C. (D1)	■ 1,8%
D. (D3)	95,4%
Zadanie <i>bardzo łatwe</i> .	

Zadanie 17.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>wskazanie usytuowania określonego obiektu</i>
Do oceanarium najbliższą jest z przystanku autobusowego znajdującego się przy ulicy	
A. Rybackiej.	■ 1,7%
B. Morskiej.	95,1%
C. Portowej.	■ 1,4%
D. Plażowej.	■ 1,6%
Zadanie <i>bardzo łatwe</i> .	

Zadanie 18.

Umiejętność: <i>czytanie</i>	Czynność: <i>odczytanie kierunku strony świata</i>
Aby dojść z oceanarium najkrótszą drogą do parkingu, należy pójść w kierunku	
A. północnym.	■ 8,3%
B. wschodnim.	■ 23,3%
C. południowym.	■ 3,6%
D. zachodnim.	64,7%
Zadanie <i>umiarkowanie trudne</i> . Spośród błędnych odpowiedzi uczniowie najczęściej wybierali dystraktor „B”, co oznacza, że mylili kierunek zachodni ze wschodnim. Można przypuszczać, że niektórzy z nich nie potrafili skorzystać z umieszczonego na mapie oznaczenia kierunku strony świata lub przeoczyli go.	

Oceanarium		
Program wykładów		
Godzina	Czas trwania	Tytuł
9:30	45 minut	Życie mórz tropikalnych
10:30	30 minut	Niezwykłe morza i lądy
11:15	45 minut	Co żyje w Bałtyku?
12:15	60 minut	Egzotyczne ryby w akwarium

Zadanie 19.

Umiejętność: <i>korzystanie z informacji</i>	Czynność: <i>wybranie źródła informacji na podstawie podanej oferty</i>
Aby dowiedzieć się, jakie ryby poławiane są u wybrzeży naszego kraju, należy uczestniczyć w wykładzie, który rozpoczyna się o godzinie	
A. 9:30	■ 2,5%
B. 10:30	■ 4,5%
C. 11:15	88,9%
D. 12:15	■ 4,0%
Zadanie <i>łatwe</i> .	

3.

$$13 \cdot 9 = 117 \qquad 13 \cdot 15 = 195 \qquad 117 + 55 + 195 = 367$$

Odp.: Za wszystkie bilety dla całej grupy trzeba zapłacić 367 złotych.

Typowe błędy:

- zastosowanie niewłaściwej metody: mnożenie ceny grupowego biletu wstępu przez liczbę osób, pomijanie kosztu biletu grupowego, uwzględnianie w kosztach biletów dla opiekunów grup,
- błędy rachunkowe wynikające z niestarannego zapisu liczb, braku umiejętności mnożenia liczb i braku umiejętności dodawania liczb.

Zadanie 22. Wymień nazwy dwóch elementów budowy ryby, które umożliwiają jej pływanie.

1. 2.

Zadanie polega na podaniu dwóch elementów budowy ryby związanych z poruszaniem się w środowisku wodnym. Zadanie okazało się *łatwe*, uczniowie uzyskali za nie **81%** punktów. Wśród poprawnych odpowiedzi uczniowie najczęściej wymieniali rodzaje *pletw*, *ogon* oraz *pęcherz pławny*.

Zadanie 23. Napisz ogłoszenie o organizowanych zawodach pływackich. Zachęć uczniów do uczestnictwa w tych zawodach.

Zadanie wymaga:

- zawarcia w ogłoszeniu wszystkich niezbędnych informacji o zawodach: miejsca, rodzaju zawodów, daty lub rodzaju zawodów i organizatora (zamiast miejsca i terminu) lub podanie informacji umożliwiającej z nim kontakt (np. adres, numer telefonu, e-mail, punkt kontaktowy),
- ujęcia w wypowiedzi zachęty wyrażonej bezpośrednio lub pośrednio,
- przestrzegania poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej w zakresie wymagań stosowanych wobec uczniów kończących szkołę podstawową.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*, uczniowie uzyskali za nie **65%** punktów.

Przykłady poprawnych ogłoszeń uczniowskich (zachowano oryginalną pisownię):

1.

Ogłoszenie!

Informujemy, że 25.05.2005 odbędą się zawody pływackie, w których mogą wziąć udział dzieci z całej Polski. Dla pierwszych trzech miejsc zapewniamy wspaniałe nagrody! Rozpoczęcie zawodów o godzinie 13⁰⁰ w Krakowie.

2.

Szanowne Dzieci!

W dniu 14.V.2005 r. odbędą się zawody pływackie w Miechowie. Nagrodą za pierwsze miejsce jest wyjazd do Paryża i darmowe zakupy! Zapraszamy wszystkie dzieci. Po zawodach są dalsze atrakcje.

3.

Uwaga!

Są organizowane zawody w pływaniu. Kto umie pływać lub nie umie, niech przyjdzie, bo będą atrakcje. Można zadzwonić, jeśli ktoś będzie zainteresowany – tel.: 3300033.

Typowe usterki:

1. brak informacji o miejscu

OGŁOSZENIE

W dniu 26 lipca 2005 roku odbędą się zawody pływackie. Dla osoby, która wygra, będzie wysoka nagroda. Serdecznie zapraszamy.

2. brak daty

Organizujemy w naszej szkole zawody pływackie. Zapraszamy Was na nie. Będzie bardzo fajnie. Wszyscy na nich będą.

3. brak zachęty

Ogłoszenie!

Zapraszamy na zawody pływackie od lat 10 do 25 dnia 12.09. 2005 r. na basenie „Pływak” o godz. 10⁰⁰.

Powtarzające się błędy:

1. językowe, np. *są zainteresowani w zawodach pływackich; zapraszamy do uczęszczania w zawodach pływackich; Zapraszamy wszystkich będą wyścigi pływackie wszyscy, którzy wezmą udział dostaną nagrody; jest przewidziane nagrody,*
2. ortograficzne, np. *kture, karzde, szkuł, durzo, szczególnie, struj, samorzat, samożąd, gdańsk, kqkurs, odbendom się, morzna,*
3. interpunkcyjne, np. przed wyrazami: *które, że.*

Zadanie 24. Jakie zagrożenia dla człowieka stanowi zanieczyszczona woda? Podaj przykład.

Zadanie polega na sformułowaniu odpowiedzi z podaniem jednego przykładu zagrożenia, jakie stanowi dla człowieka zanieczyszczona woda. Zadanie okazało się *łatwe*, uczniowie uzyskali za nie **88%** punktów.

Przykłady poprawnych wypowiedzi uczniowskich (zachowano oryginalną pisownię):

1. *Zanieczyszczona woda stanowi zagrożenia dla zdrowia a nawet życia człowieka. Zawierać może zarazki powodujące różne choroby, np. skóry.*
2. *Można się zatruć i trafić do szpitala. Zanieczyszczona woda ma różne chorobotwórcze bakterie.*
3. *Zanieczyszczona woda może szkodzić zwierzętom i ludziom, bo znajdują się w niej szkodliwe bakterie. Pijąc taką wodę możemy zachorować.*

Zadanie 25. Napisz, jakie korzystne zmiany w życiu człowieka dokonały się dzięki rozwojowi żeglugi. Uwzględnij trzy różne przykłady zmian.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Zadanie wymaga:

- zredagowania logicznie uporządkowanej wypowiedzi na podany temat,
- podania przynajmniej dwóch przykładów zmian cywilizacyjnych spowodowanych rozwojem określonej dziedziny komunikacji,
- przestrzegania norm językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*, uczniowie uzyskali za nie **68%** punktów.

Przykłady poprawnych wypowiedzi uczniowskich (zachowano oryginalną pisownię):

1. *Dzięki rozwojowi żeglugi w życiu człowieka dokonano się wiele korzystnych zmian. Poznaliśmy kontynenty, możemy podróżować po całym świecie. Dzięki powstałym mapom możemy poznawać geografie świata. Poznaliśmy również wiele warzyw i owoców, np. ziemniaki, które nie były znane wcześniej w Europie.*
2. *Dzięki rozwojowi żeglugi ludzie mogli się przemieszczać. Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę, a Ferdynand Magelan odbył podróż dokoła świata. Niestety, żeglarstwo było wykorzystywane w wojnach. Żegludze zawdzięczamy transport handlowy i możliwość przewożenia ludzi.*
3. *Od bardzo dawna statki były potrzebne na tym świecie. Dzięki nim można było przewozić różne towary między innymi ubrania, żywność, broń. Na statkach też mogli przemieszczać się ludzie z różnych miejsc i zakątków świata. Do dziś statki wykorzystuje się do przewożenia ludzi, towarów. Niektóre statki zostały udoskonalone i mogą zanurzać się nawet na duże głębokości.*
4. *1. Rybacy, wypływając na dalekie morza, mogą polować więcej ryb, które później zostają zjedzone lub przetransportowane do innych krajów.
2. Dzięki żeglarzom poznano nowe lądy.
3. Dzięki statkom można eksportować żywność do odległych krajów.*
5. *Pierwszy rodzaj zmian to sposób polowania ryb. Dawniej rybacy pływali małymi łódkami. Teraz może płynąć większa załoga i łowić więcej ryb. Druga zmiana pozwala na żeglowanie rekreacyjne. Trzecią zmianą jest to, że możemy żeglować dla sportu i hobby. Poprzez żeglowanie możemy badać tajemnice oceanów.*

Powtarzające się błędy:

1. językowe, np. *dzięki rozwojowi żeglugi; doświadczenia związane z żagłodztwem; przez żeglarstwo odkrył Amerykę; dzięki żeglugi; zmiany życia człowieka zmieniły się,*
2. ortograficzne, np. *wykożystać, w rzyciu, morzna, moza, żeglaże, stwożenia, powietsze, rużnych, podrużować, tagrze, żeki, rozwuj, poniewarz, ludki, żagluwki,*
3. interpunkcyjne, np. *przed wyrazami: które, że, ponieważ;* brak kropek kończących zdania, brak przecinków oddzielających zdania składowe w zdaniach złożonych.

Artykuł hasłowy do zadania 26.

plywak –	<i>m III, D. pływaka, lm D. pływaków</i> 1. <i>B. pływaka, lm M. pływacy, DB. pływaków</i> «zawodnik uprawiający pływani- nie»: W zawodach brali udział najlepsi pływacy. 2. <i>B. pływak, lm MB. pływaki</i> «przedmiot utrzymujący się na powierzchni płynu»: Pływak u wędki. Pływak w spłuczce. 3. <i>B. pływaka, lm MB. pływaki</i> «gatunek chrząszcza».
Skróty	<i>m – rodzaj męski</i> <i>III - deklinacja</i> <i>lm – liczba mnoga</i> <i>M., D., B. – mianownik, dopełniacz, biernik</i>

Zadanie 26. Spośród podanych poniżej informacji wybierz i podkreśl trzy, które uzyskasz, czytając artykuł hasłowy wyrazu *pływak*.

- Objaśnienie różnych znaczeń wyrazu.
- Wyjaśnienie pochodzenia wyrazu.
- Informacje o odmianie wyrazu.
- Przykłady użycia wyrazu.

Zadanie polega na wybraniu i podkreśleniu trzech informacji, które można uzyskać czytając artykuł hasłowy wyrazu *pływak*. Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*, uczniowie uzyskali za nie **60%** punktów.

Model poprawnej odpowiedzi:

- Objaśnienie różnych znaczeń wyrazu.
- Wyjaśnienie pochodzenia wyrazu.
- Informacje o odmianie wyrazu.
- Przykłady użycia wyrazu.

Wyniki

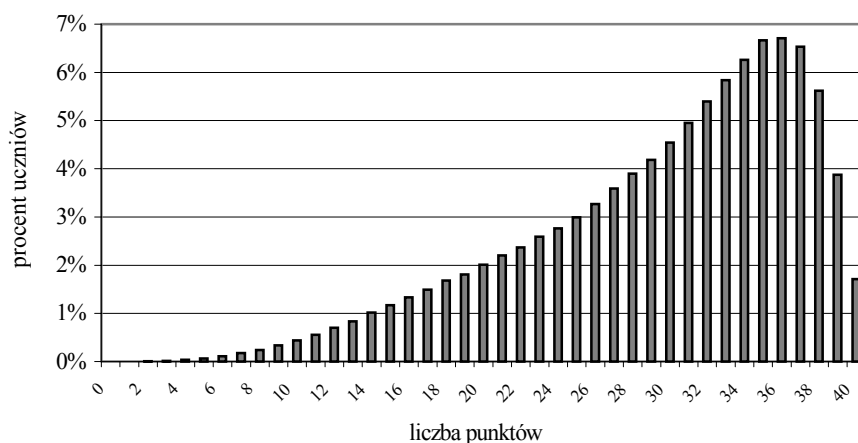
III. WYNIKI SPRAWDZIANU STANDARDOWEGO

Test standardowy „W wodzie” (symbol S-A1-052) rozwiązywało 485 337 uczniów bez dysfunkcji oraz 45 237 uczniów z dysleksją rozwojową.

III.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów

Ogółem *szóstoklasiści 2005* uzyskali w teście **73,8%** pkt. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie kończący w 2005 r. szkołę podstawową ogólnie w stopniu *zadowolającym*⁵ opanowali umiejętności, które zostały opisane w standardach wymagań i poddane badaniu na sprawdzianie.

W populacji szóstoklasistów średni wynik wynosi **29,50** pkt. Wynik zerowy uzyskało 6 uczniów (w 2004 r. – 13), a maksymalny 8316 uczniów (w 2004 r. – 4461). Najczęściej uczniowie osiągnęli wynik 36 pkt. (32 567 uczniów). Wynik środkowy (mediana) to 31 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 7,43. Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 1.

Wykres 1. Rozkład ogólnych wyników sprawdzianu

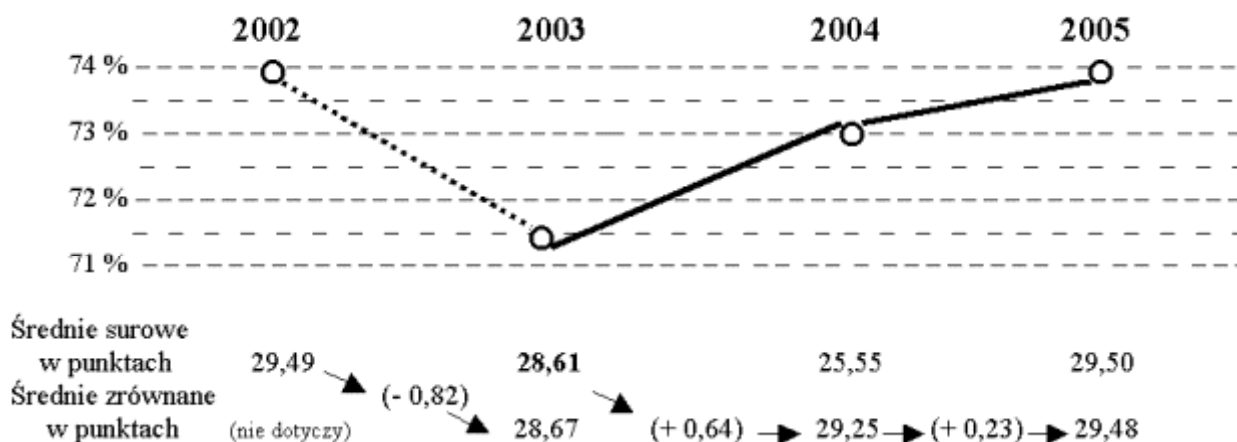
Analizując wyniki sprawdzianu, należy pamiętać, że do sprawdzenia poziomu opanowania umiejętności szóstoklasistów co roku stosuje się nowe testy, w których zmienia się również zakres umiejętności poddawanych badaniu. Nie wolno zatem porównywać ze sobą surowych wyników kolejnych sprawdzianów. Porównania takie można natomiast przeprowadzać po zrównaniu wyników. Wyniki tych badań⁶ z zastosowaniem metody ekwicyntylowej analizował prof. dr hab. Bolesław Niemierko z Uniwersytetu Gdańskiego. Wnioski z analizy przedstawił w raporcie (załącznik 6.). Stwierdził w nim m.in., że: *krajowe wyniki uzyskane w sprawdzianie 2005 roku są istotnie wyższe niż wyniki uzyskane w 2003 roku*. Do podobnego wniosku doszedł dr Henryk Szaleniec z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, który dokonał analizy wyników badań z zastosowaniem probabilistycznej teorii wyniku zadania (IRT) (załącznik 7.).

⁵ W tabeli 5. na s. 36 podano stopnie osiągnięć uczniów z uwzględnieniem łatwości zadań.

⁶ Całość badań zorganizował WS CKE. W doborze próby wykorzystano projekt opracowany w 2004 r. przez dr. Romana Dolatę z UW, badania na ogólnokrajowej próbie 2506 uczniów przeprowadziła Centralna Komisja Egzaminacyjna we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi, a zrównywania wyników metodą ekwicyntylową dokonał prof. dr hab. Bolesław Niemierko.

Przeprowadzone badania dowiodły, że wyższy od ubiegłorocznego wynik uzyskany na sprawdzianie 2005 jest nie tylko skutkiem zastosowania łatwiejszego testu, ale także świadczy o wzroście osiągnięć szóstoklasistów 2005.

Dysponując trzema krajowymi *średnimi zrównanymi* z lat 2003 – 2005, można dokonać próby określenia tendencji zmian osiągnięć uczniów w tych latach. Zmiany średnich wyników zrównanych sprawdzianu ilustruje rysunek 1. Średnie przedstawiono w procentach uzyskanych punktów.

Rysunek 1. Zmiany średnich wyników zrównanych sprawdzianu w latach 2002 - 2005

Linia stanowiąca pierwszy odcinek krzywej została wykropkowana, ponieważ odnosi się do zrównania wyników 2003 do 2002, kiedy to badanie miało charakter pilotażowy i uzyskana z niego diagnoza była statystycznie niepewna. Od roku 2003 następuje wzrost średniej i ta tendencja jest statystycznie niemal pewna.

Zdaniem prof. Bolesława Niemierki spadek wyników sprawdzianu w 2003 r. mógł być spowodowany głównie zaostreniem kontroli jego przebiegu, a więc ograniczeniem oszustwa egzaminacyjnego („ściągnięcia”, podpowiadania) ze strony niektórych uczniów oraz niektórych szkolnych zespołów egzaminacyjnych. Pewne znaczenie mogły mieć też takie czynniki jak dekonjunktura ekonomiczna, wzrost bezrobocia i kryzys władzy politycznej – okoliczności, które w innych krajach tłumaczą przejściowy spadek motywacji uczenia się i wyników pomiaru dydaktycznego. Wzrost wyników sprawdzianu w latach 2003 – 2005 mógł być spowodowany pozytywnym efektem zwrotnym systemu egzaminacyjnego, to jest jego korzystnym wpływem na program i przebieg kształcenia, a także wzrostem obycia egzaminacyjnego uczniów (zwłaszcza umiejętności rozwiązywania zadań zamkniętych). Natomiast systematyczne oddziaływanie czynników rozwoju ekonomiczno-społecznego kraju na edukację jest prawdopodobne, ale niemożliwe do zaobserwowania w tak krótkim okresie. Podobnie jest ze wzrostem motywacji do uczenia się, wynikającej z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i nowych perspektyw kulturowych.

Przeprowadzane na podstawie badań kalibracyjnych porównanie podłużne jest niezbędne dla oceny osiągnięć populacji krajowej. Natomiast wyniki uczniów w okręgach, województwach, powiatach, gminach, szkołach i oddziałach są łatwo porównywalne w standardowej *skali staninowej* corocznie ustalonej przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

Na podstawie standardowej, dziewięciostopniowej, znormalizowanej skali staninowej, której kolejne przedziały teoretycznie zawierają 4% - 7% - 12% - 17% - 20% - 17% - 12% - 7% - 4% wyników, ustalono 9 przedziałów wyników (tabela 1.). W kolejnych staninach (od 1.

do 9.) znajdują się coraz wyższe wyniki. Skalę staninową Centralna Komisja Egzaminacyjna wykorzystuje m.in. do analizy wyników w warstwach (w dalszej części sprawozdania).

Tabela 1. Normalizacja rozkładu wyników sprawdzianu

Numer i nazwa stanina	1 najniższy	2 <i>bardzo niski</i>	3 <i>niski</i>	4 <i>niżej średni</i>	5 <i>średni</i>	6 <i>wyżej średni</i>	7 wysoki	8 <i>bardzo wysoki</i>	9 <i>najwyższy</i>
Przedział punktowy	0-13	14-18	19-23	24-28	29-32	33-35	36-37	38	39-40
Procent uczniów	3,5	6,7	11,0	16,5	19,1	18,8	13,2	5,6	5,6

Wyniki statystycznego przeciętnego ucznia mieszczą się w **piątym staninie**. Przyjrzyjmy się, więc osiągnięciom tych uczniów, których wyniki znajdują się w przedziale od 29 do 32 punktów. Uczniowie ci w zakresie objętym sprawdzianem w stopniu *dobrym* opanowali umiejętność czytania, w stopniu *zadowolającym* rozumowania, korzystania z informacji, wykorzystywania wiedzy w praktyce, a pisania w stopniu *niżej zadowolającym* (bliskim *zadowolającego*). Najtrudniejsze dla uczniów z piątego stanina było zachowanie poprawności interpunkcyjnej, ortograficznej i językowej w wypowiedzi pisemnej (*pisanie*). Ponadto kłopoty sprawiły im zadania związane z obliczeniem całkowitego kosztu zakupu, osią symetrii (*rozumowanie*), pojęciem epitetu i ustaleniem kierunku strony świata (*czytanie*), a także z określeniem rodzaju informacji zawartych w artykule hasłowym ze słownika języka polskiego (*korzystanie z informacji*).

Uczniowie, których wyniki mieszczą się w przedziale punktowym od 24 do 28 punktów (**czwarty stanin**) tylko za zadania sprawdzające *czytanie* uzyskali poziom *zadowolający*. Pozostałe obszary umiejętności wypadły poniżej tego poziomu.

Poziom *zadowolający* i powyżej we wszystkich obszarach umiejętności osiągnęli uczniowie, których wyniki mieszczą się w **szóstym staninie** (od 33 do 35 punktów). Natomiast wszystkie zadania z arkusza egzaminacyjnego były łatwe i bardzo łatwe dla uczniów z wynikami ze **staninów ósmego i dziewiątego**.

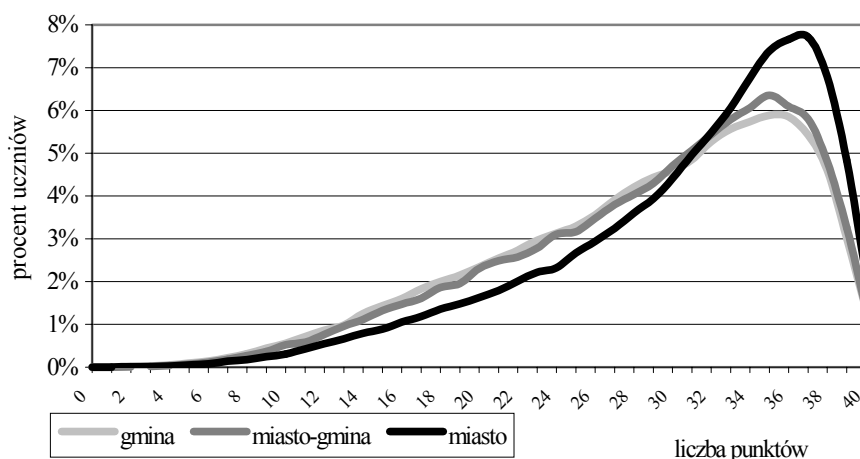
WYNIKI SPRAWDZIANU A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Podobnie jak w roku 2004 uczniowie ze szkół w *gminach*⁷ osiągnęli wyniki nieznacznie niższe od wyników uczniów szkół w *miastach-gminach*. Różnica między średnimi wynosi 0,42 punktu (tabela 2.). W 2005 r. wyraźnie wyższe wyniki od uczniów z tych warstw uzyskali uczniowie ze szkół w *miastach*. Warto jednakże zaznaczyć, że różnica ta minimalnie zmalała w stosunku do ubiegłego roku.

W przedziałach wyników *wysokich*, *bardzo wysokich* i *najwyższych* skali staninowej mieści się ok. 20% wyników uczniów szkół w *gminach*, ponad 21% wyników uczniów szkół w *miastach-gminach* i ok. 29% uczniów szkół w *miastach*. W przedziałach wyników *niskich*, *bardzo niskich* i *najniższych* jest odwrotnie: najmniej, bo ok. 17% w warstwie *miasto*, ok. 25% – w *gminie* i ponad 23% – w *mieście-gminie*.

Jak widać na wykresie 2., rozkłady wyników uczniów w *gminie* i *mieście-gminie* są zbliżone. Oznacza to, że uczniowie ci umiejętności poddane badaniu opanowali niemal w takim samym stopniu (podobnie jak w 2004 r.).

⁷ Warstwy: *gmina*, *miasto-gmina*, *miasto* uzyskano, biorąc pod uwagę klasyfikację jednostek terytorialnego podziału kraju Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 2. Ogólne wyniki sprawdzianu – lokalizacja szkół

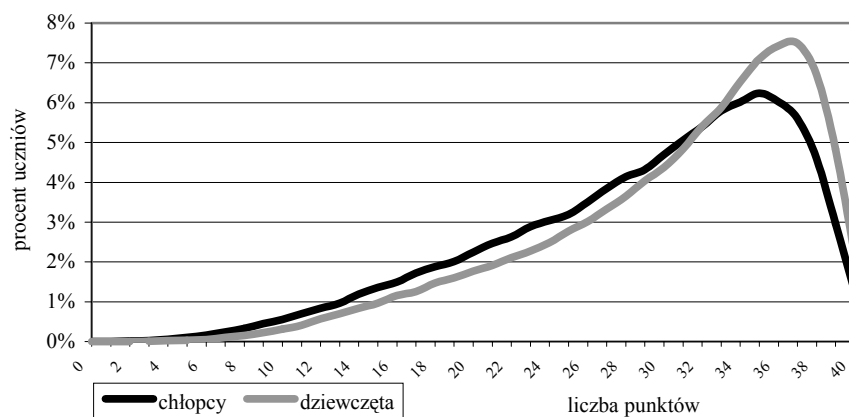
Tabela 2. Wyniki sprawdzianu a lokalizacja szkół – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	28,50	71,3	0	40	7,64
Miasto-gmina	112 656	28,92	72,3	0	40	7,48
Miasto	215 025	30,53	76,3	0	40	7,10

WYNIKI SPRAWDZIANU U CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT

Wyniki dziewcząt są wyraźnie wyższe od wyników chłopców (wykres 3. i tabela 3.). Jednak różnica ta w stosunku do roku 2004 zmalała o ok. 0,7 punktu. W roku 2005 różnica między średnimi wynikami dziewcząt a chłopców wyniosła ok. 1,7 punktu (w 2004 r. 2,4 pkt.).

W przedziałach wyników *wysokich*, *bardzo wysokich* i *najwyższych* skali staninowej mieści się ponad 20% wyników chłopców i blisko 29% dziewcząt. Natomiast w przedziałach: *niskim*, *bardzo niskim* i *najniższym* jest ponad 24% wyników chłopców i 18% wyników dziewcząt.

Wykres 3. Ogólne wyniki sprawdzianu – chłopcy i dziewczęta

Tabela 3. Ogólne wyniki sprawdzianu chłopców i dziewcząt – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	28,67	71,7	0	40	7,61
Dziewczęta	237 687	30,36	75,9	0	40	7,14

Analizując ogólne wyniki uczniów w warstwach z uwzględnieniem wartości *efektu standardowego*⁸, zaobserwowano, że w latach 2002 – 2005 *efekt standardowy* lokalizacji szkół warstw *gmina* i *miasto-gmina* jest ujemny, a warstwy *miasto* dodatni. Natomiast *efekt standardowy* płci w przypadku chłopców ma wartości ujemne, a dziewcząt – dodatnie.

Do 2004 r. odnotowano ogólną tendencję rosnącą *efektu standardowego* zarówno lokalizacji szkół jak i płci na ogólne wyniki uczniów. Wyjątek stanowią wyniki uczniów szkół w *gminach*, gdzie wartość *efektu standardowego* od 2003 r. utrzymuje się na tym samym poziomie.

W 2005 r. zauważono niewielki spadek wartości *efektu* lokalizacji szkół i płci, co może świadczyć o zahamowaniu wzrostu wpływu tych czynników na ogólne wyniki uczniów. Przy czym należy zaznaczyć, że wartość *efektu standardowego* lokalizacji szkół nadal jest duża we wszystkich obszarach badanych umiejętności. W przypadku płci największy wpływ zaznacza się w obszarach *pisanie* i *czytanie*. Co ciekawe, w obszarze *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* od dwóch lat wartość wskaźnika *efektu* wynosi 0.

WYNIK UCZNIÓW Z DYSLEKSJĄ

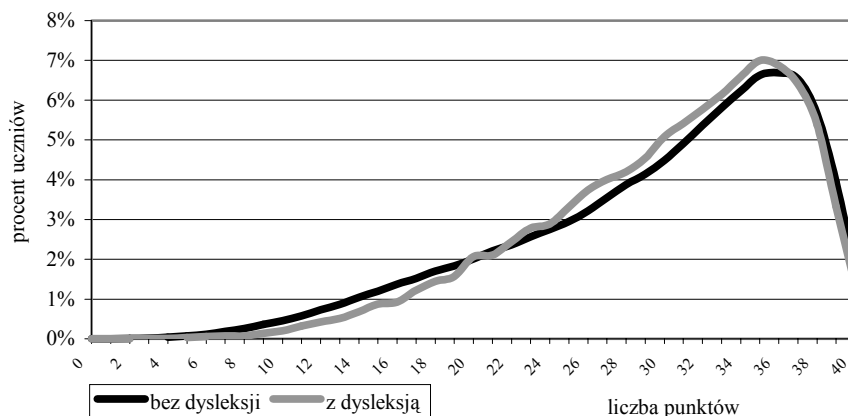
Uczniowie z dysleksją⁹ uzyskali wyniki zbliżone do wyników swoich rówieśników bez dysleksji (tabela 4. i wykres 4.). Różnica wynosi 0,49 pkt. na korzyść uczniów z dysleksją (w 2003 r. wyniosła 0,27 pkt., w 2004 r. – 0,03 pkt.).

Porównując wyniki w poszczególnych obszarach umiejętności, widzimy, że uczniowie z dysleksją w czterech badanych umiejętnościach uzyskali wyniki nieco niższe od swoich rówieśników bez dysleksji, natomiast w *pisaniu* ich wyniki były wyższe od wyników uczniów bez dysleksji, co jest rezultatem nieliczenia błędów ortograficznych i interpunkcyjnych tym uczniom. Niższe wyniki w *pisaniu* uzyskane przez uczniów bez dysleksji świadczą, że pisanie zgodne z zasadami ortograficznymi jest problemem dla wielu uczniów. Obie grupy badanych najwyższe wyniki osiągnęły w zakresie *czytania*.

Wyniki uzyskane przez uczniów z dysleksją świadczą o tym, że sprawdzian dostosowano w sposób właściwy do ich dysfunkcji.

⁸ Wskaźnik stosowany w anglosaskiej metodologii badań pedagogicznych, obliczany jako różnica średnich dzielona przez odchylenie standardowe bazowego zbioru wyników; Efekt standardowy pozwala m.in. na porównywanie uzyskanej przewagi bez względu na właściwości skali i rozkładu wyników.

⁹ Dostosowanie sprawdzianu do specyficznych potrzeb uczniów z dysleksją rozwojową zostało przeprowadzone na podstawie § 34 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (z późniejszymi zmianami). Szczegółowe formy dostosowania zostały określone w zespole kierowanym przez prof. dr hab. Martę Bogdanowicz i opisane w „Aneksie” do informatora o sprawdzianie. Dostosowanie to miało na celu wyrównanie szans uczniów z dysleksją w taki sposób, aby specyficzne trudności w uczeniu się nie zniekształcały obrazu osiągnięć uczniów. Dostosowanie miało charakter formalny (np. wydłużenie czasu sprawdzianu, korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego) oraz merytoryczny (modyfikacja kryteriów punktowania zadań).

Wykres 4. Rozkład wyników sprawdzianu – dostosowanie sprawdzianu

Tabela 4. Wyniki sprawdzianu a dostosowanie sprawdzianu – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Uczniowie bez dysleksji	440 100	29,45	73,6	0	40	7,50
Uczniowie z dysleksją	45 237	29,94	74,9	0	40	6,70

Z dostosowania sprawdzianu pod kątem dysleksji rozwojowej w 2005 roku skorzystało 45 237 uczniów, co stanowi 9,3% populacji. Przypomnijmy, że w 2004 r. odsetek dyslektyków wynosił 8,7%, w 2003 r. – 7,7%, a w 2002 r. – 7,1%. Obserwujemy zatem stały wzrost odsetka szóstoklasistów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się przystępujących do sprawdzianu. Jednak wzrost ten w stosunku do ubiegłego roku jest mniejszy niż między latami 2003-2004 i taki sam jak w latach 2002-2003.

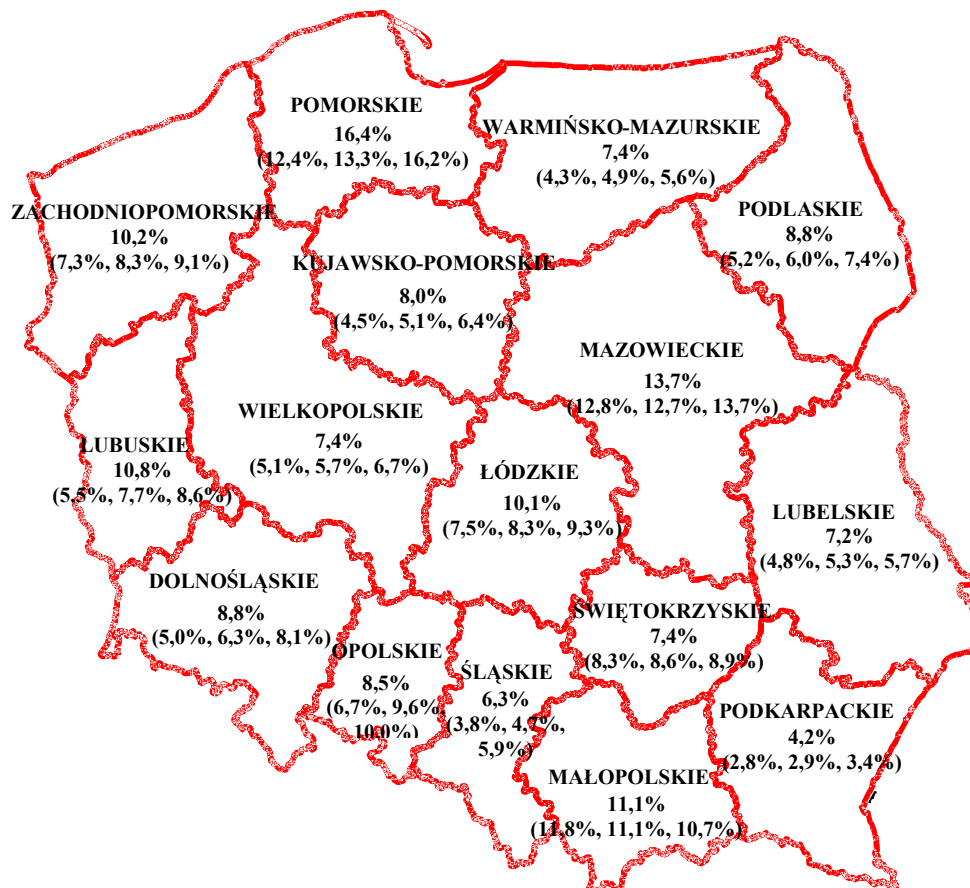
Mimo że dane wskazują na tendencję wzrostową liczby osób z potwierdzoną dysleksją, to są one w dalszym ciągu niższe niż odnotowane dane dotyczące występowania dysleksji w Polsce i na świecie¹⁰. Dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, o różnym stopniu nasilenia zaburzeń, stanowią ok. 15 % populacji szkolnej. Odsetek dzieci z głębokimi zaburzeniami o charakterze dysleksji rozwojowej ocenia się na 3-4 %. Może to oznaczać, że w ujęciu statystycznym w 30-osobowej klasie znajduje się ok. 5 uczniów z tymi problemami, w tym jedno dziecko o głębokiej postaci zaburzeń. Odkąd wprowadzono egzaminy zewnętrzne, każdego roku liczba uczniów z dysleksją wzrasta. Do poradni psychologicznych zgłasza się coraz więcej dzieci, które mają problemy z pisaniem i czytaniem. Psychologowie są zdania, że liczba ta będzie jeszcze wzrastać – uczniów dyslektycznych będzie przybywać, ponieważ wzrasta świadomość rodziców.

Z ogólnopolskich i światowych danych wynika, że dysleksja występuje czterokrotnie częściej u chłopców niż u dziewcząt¹¹. W bieżącym roku chłopcy z dysleksją stanowili 69,8% populacji, a dziewczęta 30,2% populacji uczniów z dysleksją – potwierdza to przewagę liczebną w występowaniu dysleksji chłopców.

¹⁰ Opracowania prof. dr hab. Marty Bogdanowicz wskazują na 10-15% populacji w Polsce, a według Europejskiego Towarzystwa Dysleksji dotyczy to 10% populacji.

¹¹ Prof. dr hab. Marta Bogdanowicz *O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu*, Lublin 1994.

Na mapie 1. uwidoczniiono, jaki procent uczniów w poszczególnych województwach korzystał w bieżącym roku z dostosowania sprawdzianu. Dla porównania w nawiasach podano procent szóstoklasistów korzystających z dostosowania odpowiednio w roku 2002, 2003, 2004. Największy odsetek (16,4%) uczniów z dysleksją występuje w woj. pomorskim. Największy przyrost od ubiegłego roku nastąpił w woj. lubuskim (o 2,2%).

Mapa 1. Odsetek uczniów korzystających z dostosowania sprawdzianu

Najmniejszy odsetek uczniów z dysleksją od czterech lat występuje w woj. podkarpackim (w br. 4,4%). Różnica między wymienionymi województwami w omawianym zakresie nieznacznie zmalała (o 0,8%) od ubiegłego roku, ale nadal jest duża, ponieważ wynosi aż 12%. Przedstawione dane dotyczące województw świadczą o dużym zróżnicowaniu liczby uczniów z dysleksją w kraju. Jednak zróżnicowanie to jest jeszcze większe, jeśli przyjrzeć się danym dotyczącym powiatów. Liczby uczniów z dysleksją są wprost proporcjonalne do zbadanych uczniów przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Im mniejszy dostęp do badań – tym mniej zdiagnozowanych uczniów, a tym samym – rzadziej stwierdzona dysleksja. Na mapie Polski są powiaty, w których prawie nie ma uczniów z dysleksją, co świadczy, że problem ten nie jest tam znany – w innych powiatach występują duże liczby uczniów dyslektycznych. Zróżnicowanie jest więc bardzo duże i wynosi w poszczególnych powiatach – od 0,58% uczniów z dysleksją w powiecie łobeskim do 32,34% w Grodzisku Mazowieckim. Najwięcej uczniów dyslektycznych jest w dużych miastach – średnio 18% populacji uczniów, a najmniej w małych miejscowościach i wsiach. **Problem ten jest bardzo złożony i wskazuje na potrzebę dalszych działań w kierunku wyrównywania szans edukacyjnych poprzez m.in. równy dostęp do badań oraz ujednoczenia zapisów w opiniach i zaleceniach po bada-**

niach, jak również czytelną ich interpretację. Potrzebne są tu ujednolicenia centralne w skali całego kraju.

WYNIKI UCZNIÓW PISZĄCYCH SPRAWDZIAN W JĘZYKU LITEWSKIM

W 2005 r. uczniowie ze szkół, w których nauka odbywa się w języku mniejszości narodowych, po raz pierwszy pisali arkusz standardowy przetłumaczony na język litewski. Zadania tego arkusza rozwiązywało 48 uczniów z 4 szkół.

Ogółem uczniowie ci uzyskali **67,9%** punktów możliwych do zdobycia. Wynik najniższy to 5 punktów (jeden uczeń), a wynik najwyższy to 40 punktów (też jeden uczeń). Średni wynik uzyskany to 27,2 pkt., wynik środkowy (mediana) 29 pkt., a wynik najczęściej występujący to 30 pkt. i 32 pkt. (po czterech uczniów).

Uczniowie opanowali w stopniu **zadowolającym** czytanie i wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Pozostałe umiejętności opanowali w stopniu **niżej zadowolającym**.

III.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów

O opanowaniu umiejętności przez uczniów będziemy wnioskować na podstawie procentu punktów uzyskanych za wszystkie zadania sprawdzające tę umiejętność. Wzorem lat ubiegłych zespół ekspertów Wydziału Sprawdzianów Centralnej Komisji Egzaminacyjnej ustalił 6 stopni osiągnięć uczniów i nadał im następujące nazwy:

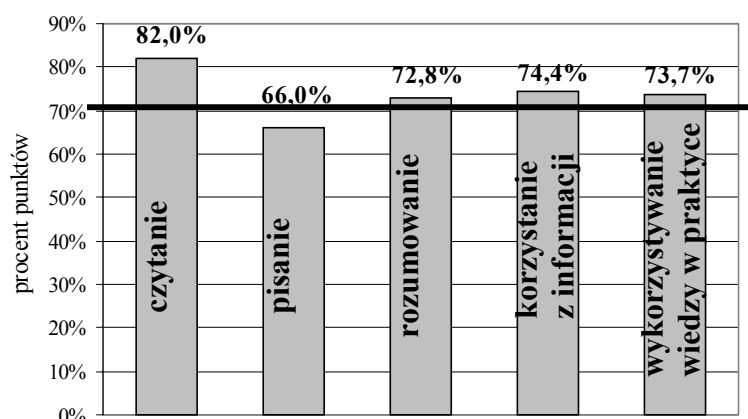
1. ***bardzo niski***
2. ***niski***
3. ***niżej zadowalający***
4. ***zadowalający***
5. ***dobry***
6. ***bardzo dobry***

Za podstawę wyodrębnienia stopni osiągnięć zespół przyjął stosowaną w pomiarze dydaktycznym klasyfikację łatwości zadań (tabela 5.). Taki sposób normowania jakości osiągnięć uczniów jest nacechowany arbitralnością, której jednak nie da się uniknąć w procesie nadawania znaczenia treściowego wynikom wyrażonym liczbami.

Tabela 5. Łatwość zadań a stopnie osiągnięć uczniów

Procent uzyskanych punktów	0 – 19	20 – 49	50 – 69	70 – 79	80 – 89	90 – 100
Średnia łatwość zadań	bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe		bardzo łatwe
Stopień osiągnięć	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej zadowalający</i>	<i>zadowalający</i>	<i>dobry</i>	<i>bardzo dobry</i>

Zgodnie z przyjętą skalą stopni osiągnięć na sprawdzianie w 2005 r. uczniowie kończący szkołę podstawową ogółem umiejętności: *czytania* opanowali w stopniu ***dobrym***, *rozumowania*, *korzystania z informacji* oraz *wykorzystywania wiedzy w praktyce* w stopniu ***zadowalającym***, a *pisania* – ***niżej zadowalającym*** (bliskim zadowalającego). Ilustruje to wykres 5.

Wykres 5. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności

III.2.1. Czytanie

Ogółem za *czytanie* szóstoklasiści uzyskali **82,0%** punktów. Zgodnie z przyjętą skalą osiągnięć należy uznać, że taki wynik świadczy o opanowaniu umiejętności czytania, w zakresie objętym sprawdzianem, w stopniu **dobrym**.

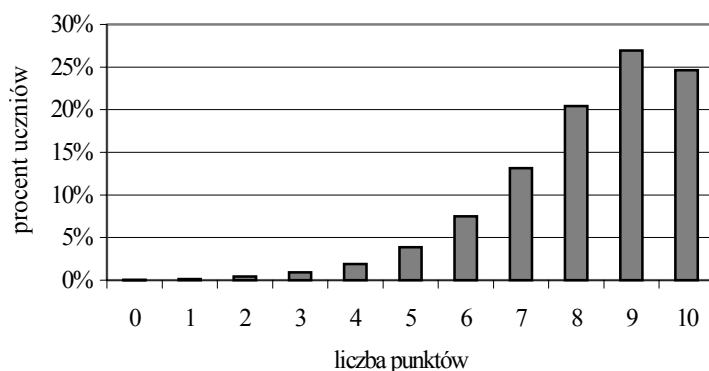
W bieżącym roku sprawdzano odczytywanie: tekstów popularnonaukowego i literackiego, danych z tabeli i planu. Należy zaznaczyć, że w tym roku 50% punktów za *czytanie* uczeń mógł uzyskać za umiejętność odczytywania tekstów popularnonaukowych. W porównaniu z rokiem ubiegłym w mniejszym stopniu badano rozumienie tekstu literackiego.

Stopień opanowania umiejętności cząstkowych omówiono w tabeli 6.

Tabela 6. Wyniki w *czytaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: <i>odczytywanie tekstów popularnonaukowego i literackiego</i>		
Numerы zadań: 1, 3, 4, 5, 6, 10	Maksymalna liczba punktów: 6	Procent punktów uzyskanych: 79
<i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym (bliskim dobrego). Uczniowie nie mieli większych kłopotów z wyszukaniem i przetworzeniem informacji oraz ustaleniem chronologii zdarzeń. Najwięcej problemów sprawiło im zadanie związane z tekstem literackim. Tylko co drugi uczeń potrafił rozpoznać epitetę.</i>		
Umiejętność: <i>odczytywanie danych z tabeli i planu</i>		
Numerы zadań: 9, 16, 17, 18	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 87
<i>Umiejętność opanowana w stopniu dobrym. Uczniowie bardzo dobrze poradzi sobie z odczytaniem określonych danych z tabeli oraz planu. Znacznie gorzej wypadło odczytanie z planu kierunku strony świata – ponad 30% uczniów nie potrafiło określić go prawidłowo.</i>		

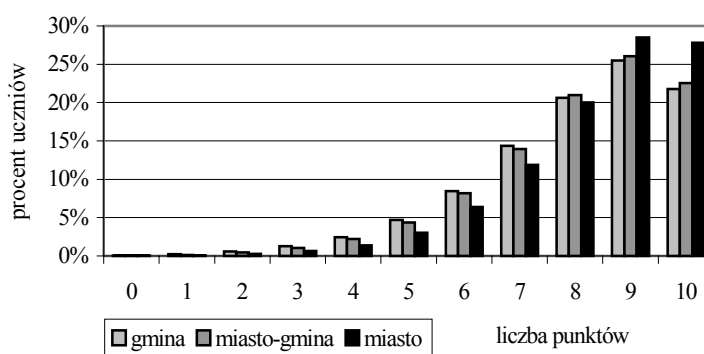
Średni wynik w *czytaniu* to **8,20** pkt. Wynik zerowy uzyskało 202 uczniów, a maksymalny 119 451 uczniów. Wartość modalna, czyli wynik najczęściej występujący, to 9 pkt. (130 729 uczniów). Wynik środkowy (mediana) wynosi 9 pkt., a wartość odchylenia standardowego – 1,67. Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 6.

Wykres 6. Rozkład wyników w *czytaniu*

WYNIKI W CZYTANIU A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Uczniowie ze szkół w *miastach* osiągnęli w *czytaniu* średni wynik wyższy niż ich rówieśnicy ze szkół w *gminach* i *miastach-gminach*. Natomiast różnica między wynikami uczniów szkół w *gminach* i w *miastach-gminach* jest nieznaczna (wykres 7. i tabela 7.).

Wykres 7. Rozkład wyników w czytaniu – lokalizacja szkół

Tabela 7. Wyniki w czytaniu a lokalizacja szkół – dane statystyczne

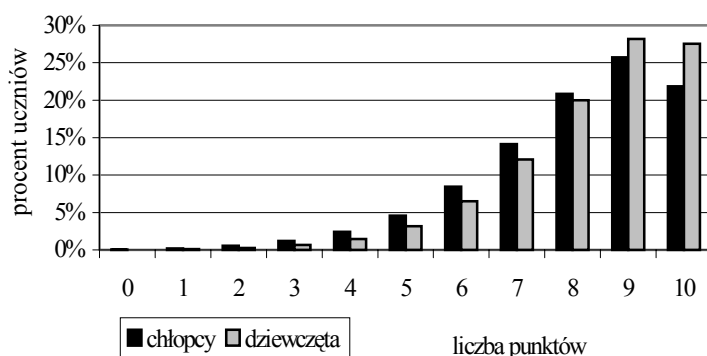
Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	8,02	80,2	0	10	1,76
Miasto-gmina	112 656	8,09	80,9	0	10	1,70
Miasto	215 025	8,39	83,9	0	10	1,56

W latach 2002 – 2005 w warstwie *gmina* w czytaniu odnotowano ujemne wartości *efektu standardowego*. W bieżącym roku *efekt* w tej warstwie nieznacznie wzrósł w stosunku do roku ubiegłego. Świadczy to o utrzymującym się ujemnym wpływie lokalizacji szkół na wyniki uczniów w czytaniu.

W 2004 r. wpływ lokalizacji szkół nieznacznie zmalał w warstwach *miasto* i *gmina*. Niestety, w bieżącym roku wartości *efektu standardowego* ponownie wzrosły w tych warstwach i są zbliżone do wartości z 2003 r. W warstwie *miasto-gmina* w latach 2002 – 2005 wartości *efektu standardowego* są ujemne i utrzymują się w przybliżeniu na tym samym poziomie (ok. -0,07).

JAK CZYTAJĄ CHŁOPCY I DZIEWCZĘTA

Dziewczęta radzą sobie z *czytaniem* lepiej od chłopców (wykres 8.). Jednak przewaga dziewcząt z roku na rok maleje. W 2005 r. wynosi 0,33 punktu (tabela 8.), a w ubiegłym – 0,4 pkt. Na rezultaty chłopców i dziewcząt prawdopodobnie wpłynął mniejszy udział w teście zadań sprawdzających rozumienie tekstu literackiego, z którymi dziewczęta radzą sobie lepiej.

Wykres 8. Rozkład wyników w czytaniu – chłopcy i dziewczęta

Tabela 8. Wyniki chłopców i dziewcząt w czytaniu - dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	8,04	80,4	0	10	1,75
Dziewczęta	237 687	8,37	83,7	0	10	1,57

Od 2004 r. nieznacznie maleje efekt standardowy *plci*. Wartość wskaźnika efektu standardowego dla chłopców w 2003 r. wynosiła -0,14, w 2004 r. -0,11, a w 2005 r. -0,10. Na taki obraz prawdopodobnie mógł mieć wpływ rodzaj tekstów użytych w arkuszach. W 2003 r. uczniowie, rozwiązując zadania sprawdzające rozumienie tekstu literackiego, mogli uzyskać 70% punktów z obszaru *czytanie*. Z tego rodzaju tekstami znacznie lepiej radzą sobie dziewczęta. W następnych latach udział punktów za tę umiejętność zmalał. W 2005 r. w teście było znacznie mniej zadań sprawdzających rozumienie tekstu literackiego niż na sprawdzianie w 2004 r.

III.2.2. Pisanie

Ogółem w *pisaniu* szóstoklasiści uzyskali **66,0%** punktów. Taki wynik świadczy o opanowaniu umiejętności pisania, w zakresie objętym sprawdzianem, w stopniu *niżej zadowolającym*.

U tegorocznych szóstoklasistów zbadano umiejętność redagowania ogłoszenia oraz wypowiedzi na podany temat. Z czego 60% punktów uczniowie mogli uzyskać za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną (w 2004 r. 30% punktów). W porównaniu z rokiem ubiegłym w mniejszym stopniu sprawdzano umiejętność stosowania konkretnej formy wypowiedzi.

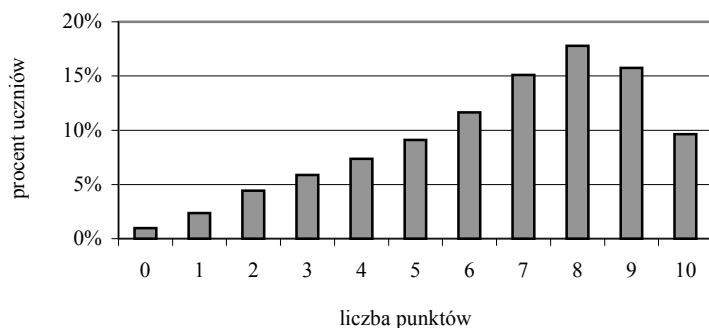
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności pisania, omówiono w tabeli 9.

Tabela 9. Wyniki w *pisaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: redagowanie ogłoszenia		
Numery zadań: 23	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 65%
<p>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Uczniowie nie mieli problemów z zawarciem w ogłoszeniu zachęty (uzyskali 96% pkt). Kłopoty sprawiło im stosowanie formy ogłoszenia. Ponad 30% uczniów nie umieściło w ogłoszeniu niezbędnych informacji.</p> <p>Podobnie jak w latach ubiegłych najtrudniejsze dla uczniów okazało się przestrzeganie norm poprawnościowych w wypowiedzi pisemnej. Przy czym należy zaznaczyć, że w przypadku ogłoszenia wymagano od ucznia, aby napisał je bezbłędnie pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym w zakresie wymagań stosowanych dla uczniów kończących szkołę podstawową. O ile ortografia i interpunkcja dla szóstoklasistów była umiarkowanie trudna, to stosowanie w wypowiedzi poprawnego języka okazało się dla nich jeszcze trudniejsze.</p>		
Umiejętność: redagowanie wypowiedzi na podany temat		
Numery zadań: 25 (kryteria: I, III, IV, V, VI)	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 67%
<p>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Uczniowie nie mieli większych problemów ze zredagowaniem logicznie uporządkowanej wypowiedzi na podany temat. Umiejętność, którą kształci się na prawie wszystkich przedmiotach w szkole podstawowej, opanowali w stopniu dobrym. Natomiast podobnie jak przy ogłoszeniu, szóstoklasiści mieli trudności z przestrzeganiem norm poprawnościowych. Należy tu przypomnieć, że przy tej wypowiedzi dopuszczano możliwość popełnienia dwóch błędów każdego rodzaju. Prawdopodobnie dlatego poprawność interpunkcyjna i ortograficzna wypadła lepiej niż w ogłoszeniu. Mimo dopuszczania możliwości popełnienia błędów, uczniowie za poprawność językową uzyskali tylko 39% punktów. Na uzyskanie takich wyników mógł mieć wpływ wymóg dotyczący minimalnej objętości pracy.</p>		

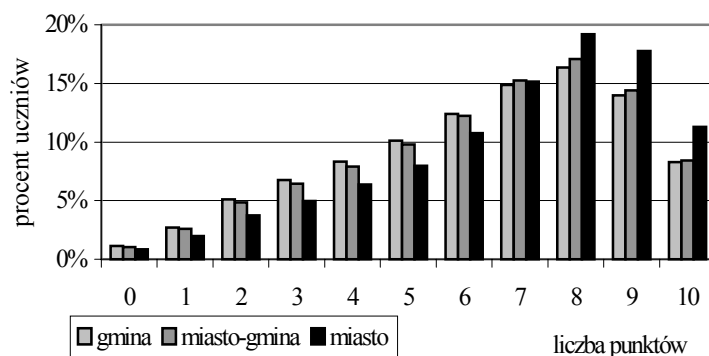
Średni wynik w *pisaniu* to **6,60** pkt. Wynik zerowy uzyskało 4726 uczniów (w 2004 r. – 10 523), a maksymalny – 46 793 uczniów (w 2004 r. – 49 994). Najczęściej uczniowie osiągnęli wynik 8 pkt. (86 274). Wynik środkowy (mediana) to 7 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,46.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 9.

Wykres 9. Rozkład wyników w *pisaniu*

WYNIKI W *PISANIU* A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Uczniowie szkół w *miastach-gminach* osiągnęli w pisaniu średni wynik nieznacznie wyższy od wyniku szóstoklasistów ze szkół w *gminach* (tabela 10.). Różnica ta wynosi 0,08 punktu i w stosunku do ubiegłorocznych wyników minimalnie wzrosła. Natomiast wyniki uczniów szkół w *miastach* są wyraźnie wyższe od wyników uczniów z pozostałych warstw (wykres 10.). W 2004 r. różnica ta była nieznacznie wyższa.

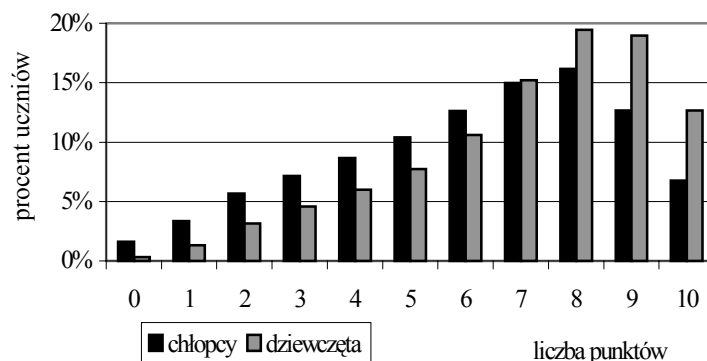
Wykres 10. Rozkład wyników w *pisaniu* – lokalizacja szkółTabela 10. Wyniki w *pisaniu* a lokalizacja szkół – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	6,35	63,5	0	10	2,49
Miasto-gmina	112 656	6,43	64,3	0	10	2,47
Miasto	215 025	6,86	68,6	0	10	2,40

W latach 2002 – 2005 w warstwie *gmina* odnotowano ujemne wartości *efektu standardowego*. Jednak począwszy od 2003 r. wpływ lokalizacji szkół na wyniki uczniów w tej warstwie systematycznie maleje. W 2005 efekt standardowy uczniów szkół zlokalizowanych w *gminach* wyniósł -0,10. Podobnie jak w *czytaniu*, w warstwie *miasto-gmina* w kolejnych latach sprawdzianu odnotowano niewielkie wahania wartości efektu standardowego (od -0,07 do -0,09). W przypadku warstwy *miasto* *efekt standardowy* utrzymuje się na poziomie od +0,11 do +0,13. Świadczy to o dużym wpływie lokalizacji szkół na wyniki uczniów w *pisaniu*.

JAK PISZĄ CHŁOPCY I DZIEWCZĘTA

Wyniki dziewcząt są znacznie wyższe od wyników chłopców (wykres 11.). Różnica średnich wyników wynosi obecnie 0,86 pkt. (tabela 11.) i w stosunku do 2004 roku zmalała. Wśród wyników z przedziału od 0 do 2 punktów mieści się ponad dwukrotnie więcej wyników chłopców niż dziewcząt. W tym roku w grupie tej odsetek chłopców w stosunku do wszystkich uczniów, którzy uzyskali takie wyniki jest nadal bardzo duży i wynosi ok. 70% (w 2004 r. – 79%).

Wykres 11. Rozkład wyników w *pisaniu* – chłopcy i dziewczętaTabela 11. Wyniki chłopców i dziewcząt w *pisaniu* - dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	6,14	61,4	0	10	2,53
Dziewczęta	237 687	7,07	70,7	0	10	2,28

Od 2003 r. co roku największą wartość *efektu standardowego* odnotowuje się właśnie w obszarze *pisania* przy wynikach chłopców i dziewcząt. Jednak w stosunku do lat ubiegłych znacznie zmalała wartość *efektu standardowego* płci. W 2005 r. efekt wyniósł 0,19, przy czym w przypadku dziewcząt był on dodatni, a dla chłopców ujemny. Uzyskanie takich wartości związane jest prawdopodobnie z formą wypowiedzi pisemnych wymaganych na kolejnych sprawdzianach. W 2003 r. szóstoklasiści redagowali list (dziewczęta +0,22, chłopcy -0,21), a w 2004 r., kiedy wartości *efektu standardowego* były najwyższe (dziewczęta +0,27, chłopcy -0,26) – opowiadanie odtwórcze na podstawie tekstu literackiego (wiersza) i ogłoszenie. W bieżącym roku sprawdzano umiejętność redagowania ogłoszenia, a więc formę, z którą uczeń spotyka się nie tylko w szkole. Natomiast przy redagowaniu dłuższej wypowiedzi na podany temat szóstoklasista sam dokonywał wyboru formy – odpowiedniej do swojej wypowiedzi. W stosunku do ubiegłego roku wartość *efektu standardowego* płci zmalała o +0,8 dla dziewcząt i o -0,7 dla chłopców.

III.2.3. Rozumowanie

Ogółem w *rozumowaniu* szóstoklasiści uzyskali **72,8%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętność rozumowania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *zadowalającym*.

W tym roku sprawdzono umiejętności rozpoznawania charakterystycznych cech i własności figur geometrycznych oraz obiektów przyrodniczych. Należy tu zaznaczyć, że w zadaniach sprawdzających te umiejętności odwoływano się do podstawowych (elementarnych) pojęć z zakresu geometrii, przyrody, a uczniowie rozwiązując je musieli dokonać jedynie prostych operacji myślowych. Ponadto z zakresu *rozumowania* badano umiejętności ustalania sposobu rozwiązywania zadania związanego z obliczeniami pieniężnymi. Otrzymany wynik uczeń musiał przeanalizować, aby udzielić odpowiedzi zgodnej z warunkami zadania. W stosunku do ubiegłego roku uczniowie rozwiązywali zadanie matematyczne znacznie łatwiejsze, ponieważ dane potrzebne do jego rozwiązania podane były wprost, a uczeń żeby je rozwiązać, musiał jedynie dokonać prostych operacji myślowych. W związku z tym wymagano od ucznia, aby bezbłędnie wybrał dane i ustalił poprawną metodę rozwiązania. Od tegorocznych szóstoklasistów wymagano również wyjaśnienia na prostych przykładach zmian cywilizacyj-

nych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów. Umiejętność tę uczniowie powinni ćwiczyć na różnych zajęciach edukacyjnych (np. historii i społeczeństwie, j. polskim, technice).

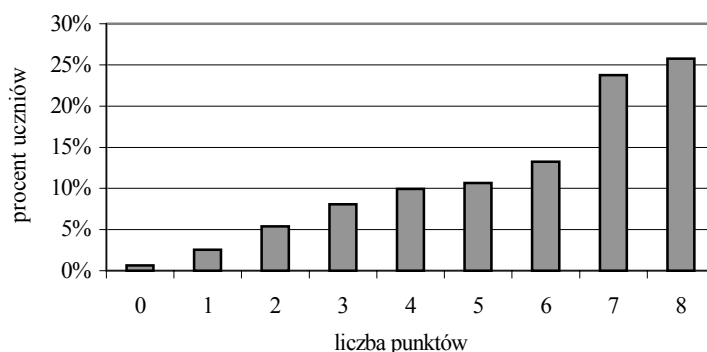
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności *rozumowania*, omówiono w tabeli 12.

Tabela 12. Wyniki w *rozumowaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności figur geometrycznych oraz obiektów przyrodniczych		
Numery zadań: 12, 13, 14, 22	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 77%
<i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie nie mieli większych problemów z rozpoznaniem danej figury na rysunku oraz wskazaniem figur zawierających pary boków równoległych. Dobrze poradzili sobie z podaniem nazw elementów budowy zwierzęcia związanych z poruszaniem się w określonym środowisku. Ponadto prawie 60% uczniów nie miało również kłopotów z rozpoznaniem liczby osi symetrii danej figury geometrycznej.</i>		
Umiejętność: ustalanie sposobu rozwiązywania zadania, analizowanie otrzymanego wyniku oraz wyjaśnianie na prostych przykładach zmian cywilizacyjnych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów		
Numery zadań: 21/ I i III, 25/ II	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 69%
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym (na granicy zadowalającego). Dla uczniów przedstawienie poprawnej metody prowadzącej do obliczenia całkowitego kosztu zakupu okazało się łatwe (uzyskali 70% punktów). W pełni poprawną metodę przedstawiło ponad 63% szóstoklasistów, częściowo poprawną – ok. 13%, a metodę niepoprawną lub w ogóle nie podjęło próby przedstawienia metody – ponad 23%. Za udzielenie odpowiedzi z uwzględnieniem otrzymanego wyniku zgodnego z warunkami zadania uczniowie uzyskali 62% punktów, przy czym należy zaznaczyć, że odpowiedź tę oceniano tylko w przypadku, jeśli uczeń, rozwiązując zadanie, posłużył się poprawną metodą. Ponadto 74% uczniów nie miało większych problemów z wyjaśnieniem zmian cywilizacyjnych spowodowanych rozwojem określonej dziedziny komunikacji.</i>		

Średni wynik w *rozumowaniu* to **5,82** pkt. Wynik zerowy uzyskało 3170 uczniów (w 2004 r. – 19 797), a maksymalny – 124 944 uczniów (w 2004 r. – 29 303). Najczęściej uczniowie osiągnęli wynik 8 pkt. (124 944 uczniów) (w 2004 r. modalna 2 pkt.). Wynik środkowy (mediana) to 6 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,05.

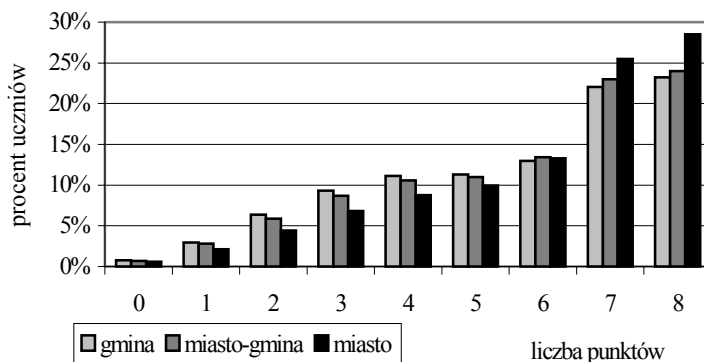
Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 12.

Wykres 12. Rozkład wyników w *rozumowaniu*

WYNIKI W ROZUMOWANIU A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Uczniowie szkół w *miastach-gminach* osiągnęli w *rozumowaniu* średni wynik nieznacznie wyższy od wyniku szóstoklasistów ze szkół w *gminach* (wykres 13.). Różnica ta wynosi 0,09 punktu (minimalnie wzrosła w stosunku do poprzedniego roku). Podobnie jak w 2004 r. wyniki uczniów szkół w *miastach* są wyższe od wyników uczniów w pozostałych warstwach (tabela 13.). Jednak różnica między średnimi nieznacznie zmalała.

Wykres 13. Rozkład wyników w *rozumowaniu* – lokalizacja szkółTabela 13. Wyniki w *rozumowaniu* a lokalizacja szkół – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	5,62	70,3	0	8	2,10
Miasto-gmina	112 656	5,71	71,4	0	8	2,07
Miasto	215 025	6,03	75,4	0	8	1,98

Do 2004 r. utrzymywała się ogólnie tendencja rosnąca *efektu standardowego* lokalizacji szkół. W ubiegłym roku odnotowano najwyższe wartości tego wskaźnika w warstwach *gmina* i *miasto*. W 2005 r. wpływ lokalizacji szkół na wyniki uczniów w *rozumowaniu* nieznacznie zmalał we wszystkich warstwach. Wartość *efektu standardowego* dla uczniów szkół w *gminach* wyniosła -0,10, w *miastach-gminach* – -0,05, w *miastach* – +0,10.

WYNIKI W ROZUMOWANIU U CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT

Minimalnie wzrosła różnica między wynikami chłopców i dziewcząt. Wyniki dziewcząt, podobnie jak w 2004 r., są nieznacznie wyższe od wyników chłopców (wykres 14.). W 2005 r. różnica między średnimi wyniosła 0,25 punktu (tabela 14.).

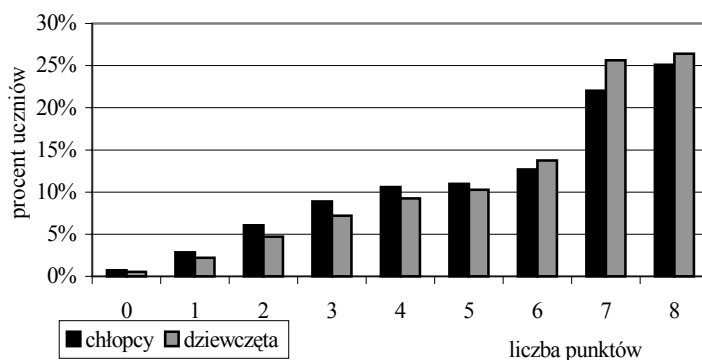
Wykres 14. Rozkład wyników w *rozumowaniu* – chłopcy i dziewczęta

Tabela 14. Wyniki chłopców i dziewcząt w rozumowaniu - dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	5,70	71,3	0	8	2,11
Dziewczęta	237 687	5,95	74,4	0	8	1,98

W latach 2003 – 2004 *efekt standardowy* płci utrzymywał się na tym samym poziomie, z tym że dla dziewcząt jego wartości były dodatnie, a dla chłopców – ujemne. W 2005 r. wartość *efektu standardowego* płci minimalnie wzrosła i obecnie wynosi dla dziewcząt +0,06, dla chłopców -0,06.

III.2.4. Korzystanie z informacji

Ogółem w *korzystaniu z informacji* szóstoklasiści uzyskali **74,5%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętność korzystania z informacji, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *zadowalającym*.

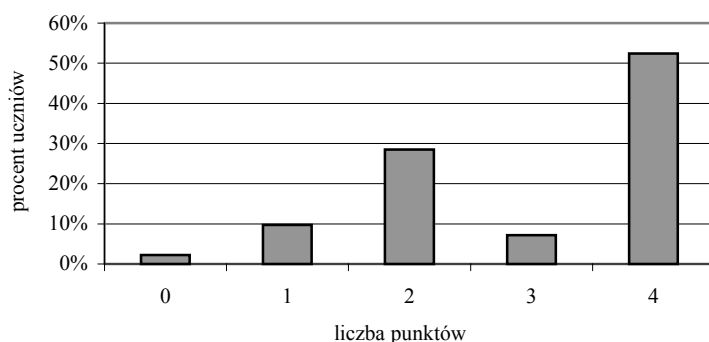
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności *korzystania z informacji*, omówiono w tabeli 15.

Tabela 15. Wyniki w *korzystaniu z informacji* w podziale na umiejętności cząstkowe

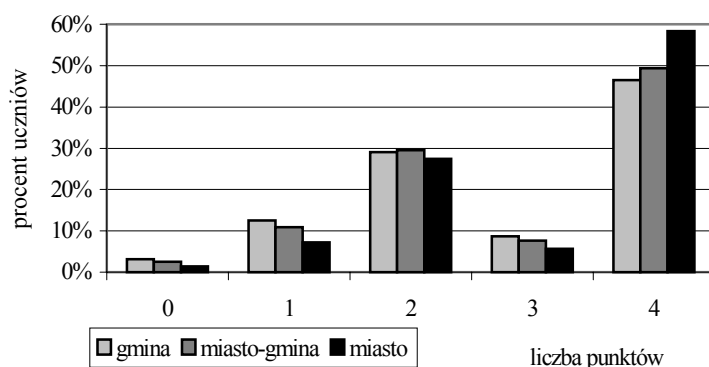
Umiejętność: <i>wskazywanie źródeł informacji i posługiwanie się nimi</i>		
Numery zadań: 8, 19	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 89%
<i>Umiejętność opanowana w stopniu dobrym (bliskim bardzo dobrego). 89% uczniów potrafiło wybrać właściwy program komputerowy służący do wyszukiwania informacji. Tylu samo szóstoklasistów nie miało problemów z wyborem odpowiedniego źródła informacji na podstawie podanej oferty.</i>		
Umiejętność: <i>posługiwanie się słownikiem</i>		
Numery zadań: 26	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 60%
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Uczniowie mogli uzyskać maksymalną liczbę punktów za wskazanie dwóch rodzajów informacji zawartych w podanym artykule hasłowym, mimo że w poleceniu wymagano od nich trzech takich informacji. Przy czym, jeżeli wśród wskazanych informacji znalazła się niepoprawna, uczeń otrzymywał 0 punktów. Maksymalną liczbę punktów uzyskało 59,7% szóstoklasistów. Natomiast ponad 39% uczniów otrzymało 0 punktów za zadanie sprawdzające tę umiejętność.</i>		

Średni wynik w *korzystaniu z informacji* to **2,98** pkt. Wynik zerowy uzyskało 10 731 uczniów (w 2004 r. – 57 568), a maksymalny – 254 374 uczniów (w 2004 r. 309 468). Najczęściej uczniowie osiąkali wynik 4 pkt. Wynik środkowy (mediana) to 4 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 1,18.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 15.

Wykres 15. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji*WYNIKI W *KORZYSTANIU Z INFORMACJI* A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Wyniki uczniów szkół w *miastach* są wyższe od wyników uczniów w pozostałych warstwach (wykres 16.) – podobna sytuacja miała miejsce w 2004 r. Uczniowie szkół w *miastach-gminach* w 2005 r. osiągnęli w *korzystaniu z informacji* średni wynik nieznacznie wyższy od wyniku szóstoklasistów ze szkół w *gminach* (tabela 16.). Różnica ta wynosi tylko 0,08 punktu.

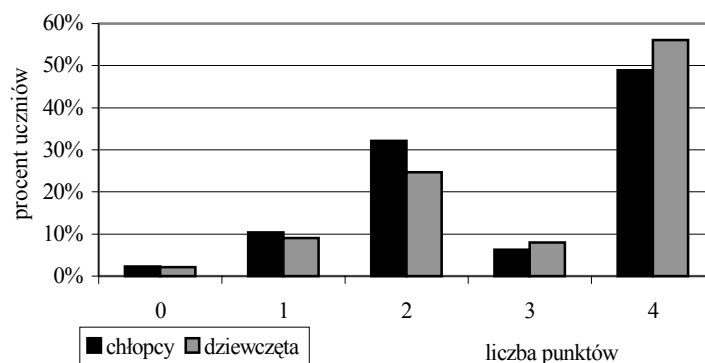
Wykres 16. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji* – lokalizacja szkółTabela 16. Wyniki w *korzystaniu z informacji* a lokalizacja szkół – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	2,83	70,8	0	4	1,23
Miasto-gmina	112 656	2,91	72,8	0	4	1,20
Miasto	215 025	3,12	78,0	0	4	1,12

W wynikach uczniów z *korzystania z informacji* nadal utrzymuje się tendencja rosnąca efektu standardowego lokalizacji szkół. Obecnie wartość efektu wynosi -0,13 dla uczniów szkół w *gminach* i +0,12 w przypadku uczniów szkół w *miastach*. W stosunku do 2002 r. wzrosła ona ponad trzykrotnie dla warstwy *gmina* i półtorakrotnie dla warstwy *miasto*.

WYNIKI W KORZYSTANIU Z INFORMACJI U CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT

W stosunku do ubiegłego roku zmniejszyła się różnica między średnimi wynikami dziewcząt i chłopców. W 2005 dziewczęta nadal utrzymują nieznaczną przewagę nad chłopcami w korzystaniu z informacji (wykres 17.). Przewaga ta jest jednak mniejsza niż w ubiegłym roku i wynosi 0,18 punktu (tabela 17.).

Wykres 17. Rozkład wyników w korzystaniu z informacji – chłopcy i dziewczęta

Tabela 17. Wyniki chłopców i dziewcząt w korzystaniu z informacji – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	2,89	72,3	0	4	1,19
Dziewczęta	237 687	3,07	76,8	0	4	1,17

Do 2004 r. wzrastał wpływ efektu standardowego płci na wyniki uczniów w korzystaniu z informacji. Jednak w 2005 r. wartość efektu standardowego płci w tym obszarze umiejętności dwukrotnie zmalała. Obecnie wynosi dla chłopców $-0,08$, a dla dziewcząt $+0,08$.

III.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Ogółem w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce szóstoklasiści uzyskali **73,8%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętności mieszczące się w obszarze wykorzystywania wiedzy w praktyce, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **zadowolającym**.

Uczniowie musieli wykazać się umiejętnością rozwiązywania problemów praktycznych z wykorzystaniem własności liczb, obliczeń dotyczących długości, czasu i pieniędzy. Ponadto badano posługiwanie się poznanymi terminami do opisywania sytuacji spotykanych w środowisku, instrukcją obsługi prostego urządzenia technicznego oraz zasadami postępowania w środowisku przyrodniczym. Zastosowane w teście zadania badające wykorzystywania wiedzy w praktyce były znacznie łatwiejsze niż w ubiegłym roku. Wymagały od uczniów rozwiązania mniej skomplikowanych problemów i w związku z tym znacznie prostszych operacji myślowych, a także były bliższe ich doświadczeniom.

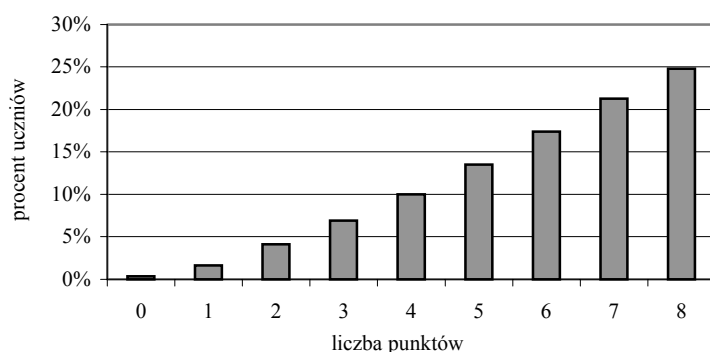
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, omówiono w tabeli 18.

Tabela 18. Wyniki w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności liczb, obliczeń dotyczących długości, czasu i pieniędzy		
Numery zadań: 2, 7, 20, 21/II	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 71%
<p><i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie dobrze poradzili sobie z obliczeniem, ile procent całości stanowi wskazana część (84% punktów) i prostą zamianą jednostek długości (89% punktów). 75% uczniów nie miało również problemów z obliczeniem upływu czasu między zdarzeniami. Najmniej punktów, bo 55%, uzyskali za obliczenie całkowitego kosztu zakupu. Należy tu jednak zaznaczyć, że jeśli uczeń otrzymał 0 punktów za metodę (kryterium I – rozumowanie), to za kryterium II otrzymywał również 0 punktów. Wśród ponad 33% szóstoklasistów, którzy otrzymali 0 punktów za te obliczenia (opuścili zadanie lub wykonali błędne obliczenia) znaleźli się więc także uczniowie, którzy zaprezentowali niepoprawną metodę. Ponadto ponad 22% uczniów dokonało obliczeń częściowo poprawnie, a bezbłędnie – około 44%.</i></p>		
Umiejętność: posługiwanie się poznanymi terminami do opisywania sytuacji spotykanych w środowisku, instrukcją obsługi prostego urządzenia technicznego, zasadami postępowania w środowisku przyrodniczym		
Numery zadań: 11, 15, 24	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 78%
<p><i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie nie mieli większych problemów z wykorzystaniem poznanego terminu do wskazania przyczyny zachowania się zwierząt (72% punktów) oraz ze wskazaniem na podstawie instrukcji obsługi prostego urządzenia technicznego sytuacji, w której nie wolno używać tego urządzenia (74% punktów). Najlepiej poradzili sobie z podaniem przykładów zagrożeń wynikających z zanieczyszczonego środowiska (88% punktów).</i></p>		

Średni wynik w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce to **5,90** pkt. Wynik zerowy uzyskało 1596 uczniów (w 2004 r. – 15 138), a maksymalny – 120 358 uczniów (w 2004 r. – 41 089). Najczęściej uczniowie osiągnęli wynik 8 pkt. (w 2004 r. najczęściej uczniowie osiągnęli wynik 3 pkt.). Wynik środkowy (mediana) to 6 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 1,88.

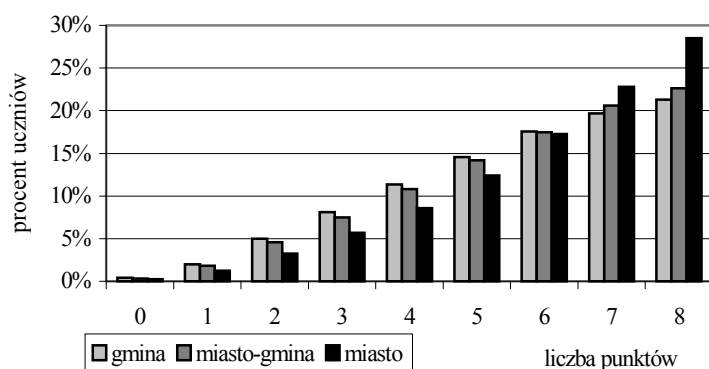
Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 18.

Wykres 18. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

WYNIKI W WYKORZYSTYWANIU WIEDZY W PRAKTYCE A LOKALIZACJA SZKÓŁ

Uczniowie szkół w *miastach-gminach*, podobnie jak w 2004 r., osiągnęli w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* średni wynik nieznacznie wyższy od wyniku szóstoklasistów ze szkół w *gminach* (tabela 19.). Różnica ta wynosi 0,1 punktu. Natomiast wyniki uczniów szkół w *miastach* są wyższe niż wyniki uczniów pozostałych warstw (wykres 19.).

Wykres 19. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce – lokalizacja szkół

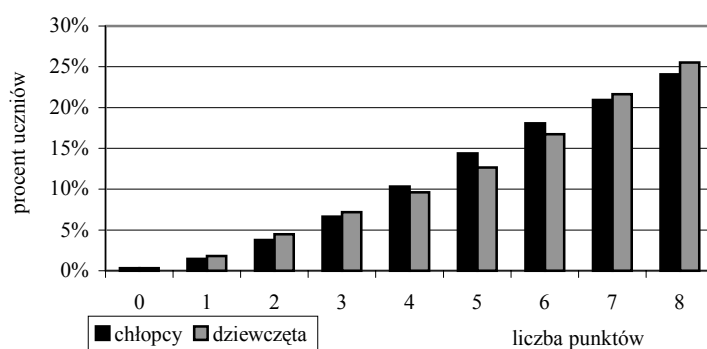
Tabela 19. Wyniki w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce a lokalizacja szkół – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	157 656	5,68	71,0	0	8	1,93
Miasto-gmina	112 656	5,78	72,3	0	8	1,91
Miasto	215 025	6,12	76,5	0	8	1,81

Podobnie jak przy *korzystaniu z informacji*, w obszarze *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* również utrzymuje się tendencja rosnąca *efektu standardowego* lokalizacji szkół. W 2005 r. odnotowano najwyższą wartość *efektu* w tym obszarze. Przy czym należy zauważyć, że w stosunku do ubiegłego roku wzrost jest nieznaczny. Wartość *efektu standardowego* dla uczniów szkół w *gminach* w 2005 r. wyniosła $-0,12$, w *miastach* $+0,12$. Natomiast w *miastach-gminach* jest ona dwukrotnie niższa niż w *gminach*.

WYNIKI CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT W WYKORZYSTYWANIU WIEDZY W PRAKTYCE

Po raz pierwszy średnie wyniki chłopców w *wykorzystaniu wiedzy w praktyce* są takie same jak dziewcząt (tabela 20.). Już w ubiegłym roku odnotowano nieznaczną różnicę między ich wynikami (wynosiła 0,01 punktu). Jednak przyglądając się danym na wykresie 20. można zauważyć, że w przedziale wyników od 1 do 3 punktów mieści się więcej wyników dziewcząt niż chłopców (o 1,7%). Natomiast w przedziale wyników od 4 do 6 punktów znajduje się o ok. 3,8% więcej wyników chłopców. Co ciekawe, 0 punktów w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* uzyskał taki sam odsetek chłopców co i dziewcząt. Natomiast maksymalną liczbę punktów za tę umiejętność uzyskała o 1,5% więcej dziewcząt niż chłopców.

Wykres 20. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce – chłopcy i dziewczęta

Tabela 20. Wyniki chłopców i dziewcząt w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce – dane statystyczne

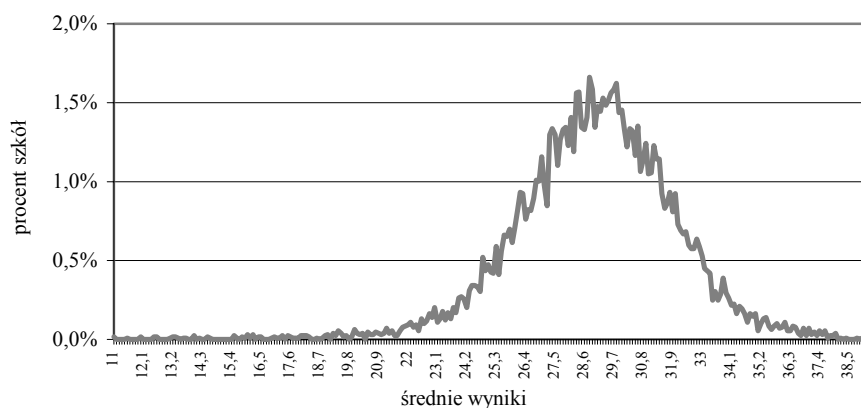
Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Chłopcy	247 650	5,90	73,8	0	8	1,84
Dziewczęta	237 687	5,90	73,8	0	8	1,92

Już w 2003 r. wartość efektu standardowego płci przy wynikach uczniów w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce była niewielka. Dla dziewcząt wynosiła +0,03, a dla chłopców – -0,03. Od 2004 roku nie odnotowano wpływu płci na wyniki chłopców i dziewcząt w tym obszarze umiejętności.

III.3. Średnie wyniki szkół

Średni wynik 12 872 szkół podstawowych, których uczniowie przystąpili do sprawdzianu, wynosi **28,97** pkt. Najniższy spośród średnich wyników uzyskanych przez szkoły to 11 pkt. (2 szkoły), a wynik najwyższy – 39,2 pkt. (1 szkoła), zatem rozstęp między wynikami wynosi aż 28,2 pkt. Szkoły najczęściej uzyskiwały wynik 28,8 pkt. (214 szkół). Wynik środkowy (mediana) to 29,1 pkt., a wartość odchylenia standardowego wynosi 3,01.

Rozkład średnich wyników szkół jest zbliżony do normalnego (wykres 21.).

Wykres 21. Rozkład średnich wyników szkół

Na podstawie standardowej, dziewięciostopniowej, znormalizowanej skali staninowej, której kolejne przedziały zawierają 4% - 7% - 12% - 17% - 20% - 17% - 12% - 7% - 4% wyników, ustalono dla rozkładu średnich wyników szkół 9 przedziałów - od *najniższego* po *najwyższy* (tabela 21.).

Tabela 21. Normalizacja rozkładu średnich wyników szkół

Nazwa wyniku	<i>najniższy</i>	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>	<i>najwyższy</i>
Przedział punktowy	11,0 – 23,7	23,8 – 25,6	25,7 – 27,0	27,1 – 28,4	28,5 – 29,7	29,8 – 31,0	31,1 – 32,3	32,4 – 33,8	33,9 – 39,2
Procent szkół	4,0	7,3	11,8	17,8	19,3	16,7	11,9	7,0	4,2

Wyniki *najniższe* osiągnęło 518 szkół. Wśród nich około 12% to placówki, których podstawowym zadaniem jest kształcenie dzieci, młodzieży lub dorosłych z problemami zdrowotnymi, rodzinnymi, trudnościami w uczeniu się lub niedostosowanych społecznie. W grupie tej są szkoły (placówki): specjalne, przy pogotowiach opiekuńczych, w ośrodkach szkolno-wychowawczych, w Centrach Kształcenia Ustawicznego, przy Zakładach Opieki Zdrowotnej. Największy odsetek (aż 53%) stanowią tego typu placówki w grupie szkół z średnimi wynikami poniżej 18 punktów.

Wyniki *najwyższe* uzyskało 541 szkół. W tej grupie największy odsetek (53%) stanowią szkoły zlokalizowane na terenie wielkiego miasta. Należy tu podkreślić, że wśród 57 szkół uzyskujących średnie wyniki co najmniej 37 pkt. tylko 15 należy do szkół publicznych, w tym 8 do małych szkół wiejskich (w 2005 roku liczba szóstoklasistów nie przekroczyła tam 12). Pozostałe szkoły są zlokalizowane w miastach, w tym 39 w wielkich miastach (wśród nich 26 szkół niepublicznych).

Spośród szkół uzyskujących *najwyższy* średni wynik, podobnie jak w ubiegłym roku, największy odsetek stanowią szkoły województw mazowieckiego (26,2%) i małopolskiego

(18,4%). Odsetek ten jest dość duży, nawet jeżeli weźmiemy pod uwagę fakt, iż wszystkie szkoły woj. mazowieckiego stanowią najliczniejszą grupę szkół w kraju (12,8%), a szkoły woj. małopolskiego 10,6% wszystkich szkół w kraju. Najmniej licznymi grupami szkół, w tym stanie, są szkoły woj. lubuskiego i woj. warmińsko-mazurskiego (po 1,9%). Przy czym wszystkie szkoły woj. lubuskiego stanowią 2,3% szkół w kraju, a woj. warmińsko-mazurskiego – 4 %.

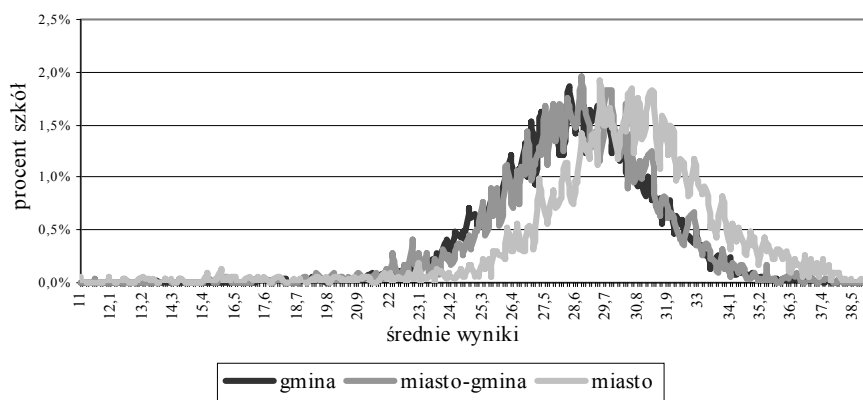
ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ A LOKALIZACJA

Średnie wyniki szkół w *miastach-gminach* są nieznacznie wyższe od średnich wyników szkół w *gminach*. Natomiast średnie wyniki szkół w *miastach*, podobnie jak w poprzednich latach, są wyraźnie wyższe od średnich wyników w pozostałych warstwach. Różnica ta wynosi prawie 2 punkty (tabela 22. i wykres 22.).

Wykorzystując skalę staninową (tabela 21.), można dokonać analizy wyników szkół z uwzględnieniem ich lokalizacji. W przedziałach wyników *wysokich*, *bardzo wysokich* i *najwyższych* mieści się zbliżony odsetek szkół zlokalizowanych na terenie *gmin* (około 17%) i szkół w *miastach-gminach* (18%). Najwięcej jest – prawie 43% – wyników szkół w *miastach*. Z kolei w przedziałach wyników *niskich*, *bardzo niskich* i *najniższych* znajduje się około 28% szkół w *gminach*, 25% w *miastach-gminach* i tylko 10% szkół w *miastach*. Podobna sytuacja była w 2004 roku (28% wyników szkół w *gminach*, 27% w *miastach-gminach* i 10% w *miastach*).

Warto zauważyć, że w pierwszym stanie szkoły zlokalizowane na terenie *gminy* stanowią prawie 52% wszystkich szkół uzyskujących *bardzo niskie* wyniki, natomiast w stanie dziewiątym tylko 24,4% wszystkich szkół o *najwyższych* wynikach. Dla porównania podajemy udział procentowy szkół miejskich: w stanie 1. – 20%, w stanie 9. aż 63%.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 23.

Wykres 22. Rozkład średnich wyników szkół – lokalizacja

Tabela 22. Średnie wyniki szkół a lokalizacja – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Gmina	6696	28,50	71,3	12,5	38,0	2,72
Miasto-gmina	3113	28,64	71,6	11,5	38,0	2,79
Miasto	3063	30,35	75,9	11,0	39,2	3,38

Przyglądając się średnim wynikom szkół przez pryzmat *efektu standardowego* lokalizacji szkół, należy zwrócić uwagę na duże wahania tego wskaźnika w latach 2003 – 2005. W 2003 roku *efekt standardowy* dla szkół w *gminach* wynosił -0,12, dla szkół w *miastach-gminach* także -0,12, a dla szkół w *miastach* +0,50. W 2004 roku nastąpił wzrost wpływu lokalizacji szkół na ich średnie wyniki. Wartości *efektu standardowego* wyniosły: dla szkół w *gminach* -0,19, w *miastach-gminach* -0,16 i +0,50 w *miastach*. Natomiast w tym roku nastąpił spadek wpływu lokalizacji szkół (-0,16 dla *gminy*, -0,11 dla *miasta-gminy* i +0,46 dla *miasta*).

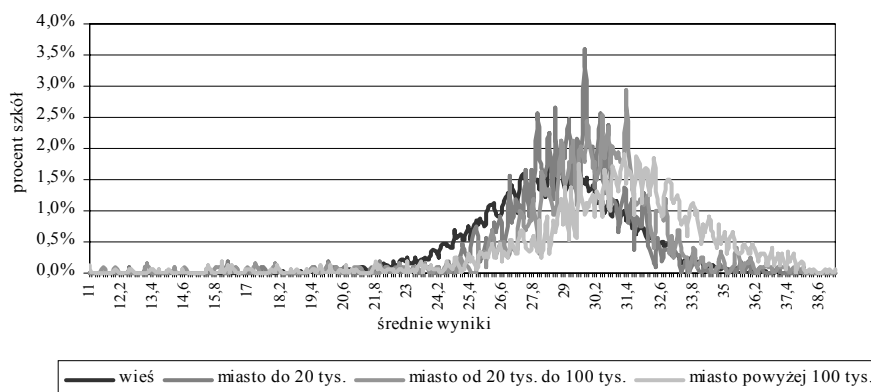
Podobnie jak w latach poprzednich w 2005 roku *efekt standardowy* lokalizacji jest większy dla szkół niż dla pojedynczych uczniów.

ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ A WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI

Średnie wyniki szkół w *miastach* powyżej 100 tysięcy mieszkańców są wyższe od wyników szkół *wiejskich* o 2,42 pkt. (tabela 23.). Różnica między wynikami szkół *wiejskich* i szkół w *miastach* do 20 tys. mieszkańców, podobnie jak w ubiegłym roku, jest niewielka i wynosi 0,51 punktu. Wyraźnie zaznacza się prawidłowość: średnie wyniki szkół rosną wraz ze wzrostem liczby mieszkańców miejscowości, w której znajduje się szkoła (wykres 23.).

Analizując wyniki szkół w dziewięciostopniowej znormalizowanej skali staninowej, obserwujemy bardzo duży odsetek szkół *wielkomiejskich* w przedziałach wyników *wysokich*, *bardzo wysokich* i *najwyższych* – około 53% (tak jak w roku 2004) i duży odsetek szkół w *miastach* od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców – 32%. Natomiast w przedziałach tych jest znacznie mniejszy odsetek szkół *wiejskich* (17%) i szkół w *miastach* do 20 tys. mieszkańców (16%). W przedziałach wyników *niskich*, *bardzo niskich* i *najniższych* mieści się około 28% wyników szkół *wiejskich* (w 2004 r. 27%), 15% wyników szkół w *miastach* do 20 tys. mieszkańców oraz 9% wyników szkół w *miastach* od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców i 10% szkół *wielkomiejskich*.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 23.

Wykres 23. Rozkład średnich wyników szkół – wielkość miejscowości

Tabela 23. Średnie wyniki szkół a wielkość miejscowości – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Wieś	8913	28,48	71,2	12,6	38	2,77
Miasto do 20 tys.	1088	28,99	72,5	12,5	38	2,49
Miasto od 20 tys. do 100 tys.	1188	29,88	74,7	11,5	37,8	2,88
Miasto powyżej 100 tys.	1683	30,90	77,3	11,0	39,2	3,62

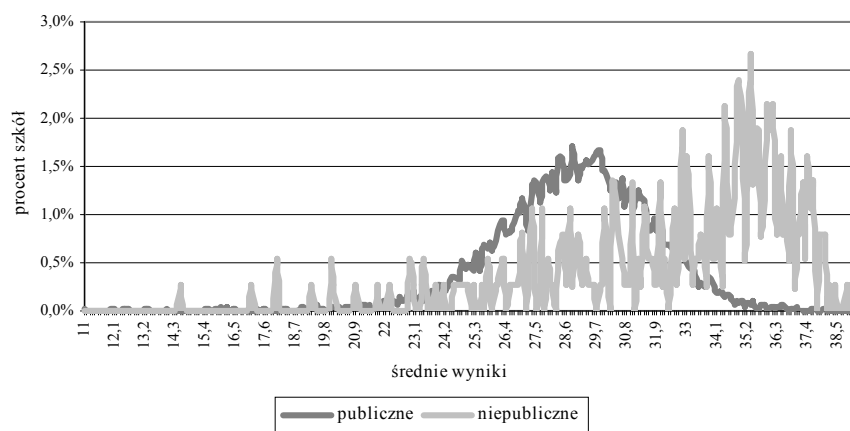
W bieżącym roku wartości *efektu standardowego* wyniosły: dla wsi -0,16, dla *miasta do 20 tys.* +0,01, dla *miasta od 20 tys. do 100 tys.* +0,30 i aż +0,64 dla *miasta powyżej 100 tys.* W stosunku do ubiegłego roku zaobserwowano spadek siły oddziaływania wielkości miejscowości na średnie wyniki szkół położonych na terenie wsi, w *mieście do 20 tys.* i *mieście powyżej 100 tys.*, a wzrost dla szkół w *miastach od 20 tys. do 100 tys.*

Na wartość średniej szkół znajdujących się w *mieście powyżej 100 tys.* mieszkańców mają również wpływ wyniki szkół niepublicznych, których odsetek w tej warstwie wynosi aż 10,9%.

ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ PUBLICZNYCH I NIEPUBLICZNYCH

Średnie wyniki *szkół niepublicznych* są wyraźnie wyższe od wyników *szkół publicznych* (wykres 24.). Różnica ta wynosi 3,73 punktu (tabela 24.). Trzeba jednakże zwrócić uwagę na to, że *szkół niepublicznych* jest tylko 375 (około 2,9% wszystkich szkół), z których prawie co druga znajduje się na terenie wielkiego miasta. Natomiast wyników *szkół publicznych* jest niemal 12,5 tysiąca (97,1%)! Porównując wyniki jednych i drugich, trzeba więc zachować daleko idącą ostrożność.

Przyglądając się wynikom szkół w skali staninowej, dostrzec można, że wyniki *wysokie, bardzo wysokie i najwyższe* osiągnęło prawie 69% *szkół niepublicznych* i około 22% *szkół publicznych*. Natomiast w przedziałach wyników *najniższych, bardzo niskich i niskich* mieści się ponad 23% wyników *szkół publicznych* i 12% wyników *szkół niepublicznych*.

Wykres 24. Rozkład średnich wyników szkół publicznych i niepublicznych

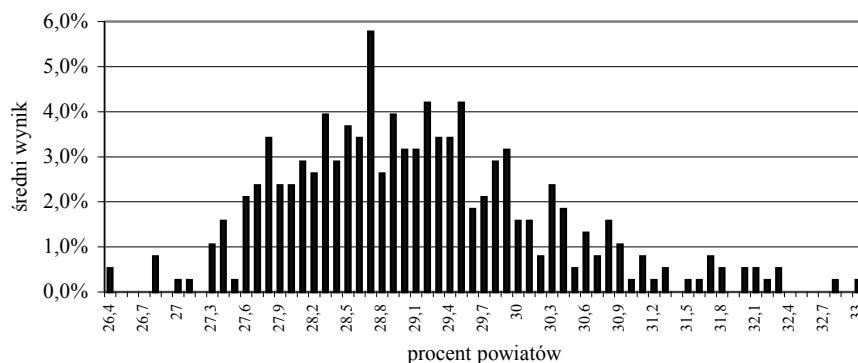
Tabela 24. Średnie wyniki szkół publicznych i niepublicznych – dane statystyczne

Rodzaj wskaźnika	Liczebność	Wynik średni	Procent punktów uzyskanych	Wynik najniższy	Wynik najwyższy	Odchylenie standardowe
Szkoły publiczne	12 497	28,86	72,2	11	38	2,89
Szkoły niepubliczne	375	32,59	81,5	14,5	39,2	4,39

III.4. Średnie wyniki w powiatach

Najczęściej występującym średnim wynikiem powiatów jest 28,7 pkt. Taki wynik odnotowano w 22 powiatach. Najwyższy średni wynik w powiecie to 33,0 pkt. (1 powiat), a najniższy to 26,4 pkt. (2 powiaty).

Rozkład średnich wyników w powiatach przedstawiono na wykresie 25.

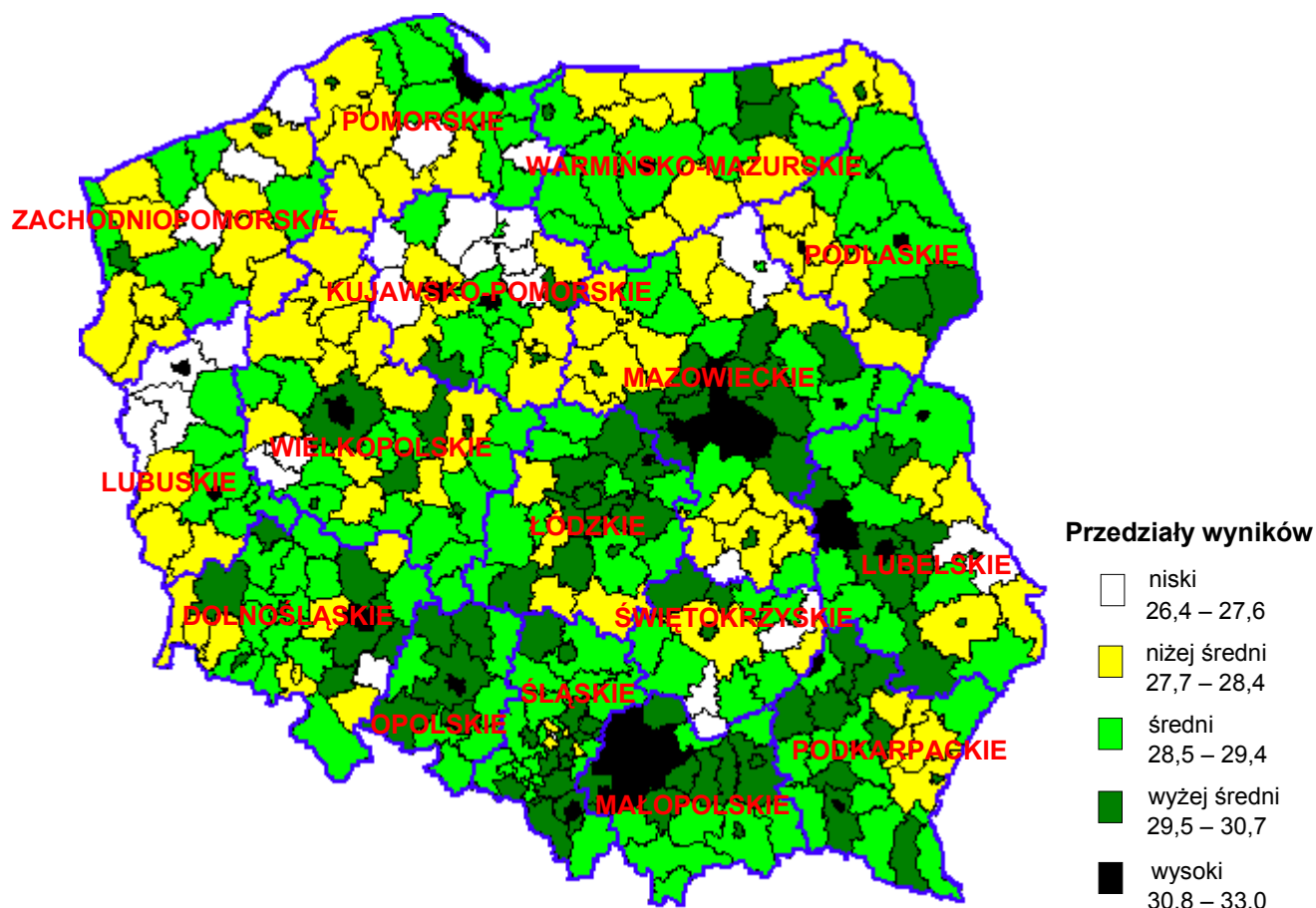
Wykres 25. Rozkład średnich wyników w powiatach

Na podstawie standardowej, pięciostopniowej skali ustalono 5 przedziałów dla średnich wyników w powiatach (tabela 25.).

Tabela 25. Średnie wyniki w powiatach w pięciostopniowej skali

Nazwa wyniku	<i>niski</i>	<i>nizej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>
Przedział punktowy	26,4 – 27,6	27,7 – 28,4	28,5 – 29,4	29,5 – 30,7	30,8 – 33,0
Liczba powiatów	26	87	139	95	33
Procent powiatów	6,8	22,8	36,8	24,9	8,7

Wzorem lat ubiegłych sporządzono „mapę osiągnięć powiatów” (mapa 2.). Analizując ją, należy pamiętać, że procent wyników w poszczególnych przedziałach jest stały. W związku z tym na mapie zawsze znajdzie się w przybliżeniu stała liczba powiatów (ok. 30) o najniższych osiągnięciach (na mapie „białe plamy”). Nie jest więc możliwe, aby widoczne na mapie „białe plamy” mogły zniknąć, nawet w przypadku ogólnego wzrostu poziomu osiągnięć uczniów. Mogą się one jedynie przemieszczać.

Mapa 2. Średnie wyniki w powiatach

Porównując tegoroczną „mapę osiągnięć powiatów” z mapą z poprzedniego roku, zauważono, że najczęściej powiatów, w których wyniki przesunęły się do wyższych przedziałów, znajduje się na terenie woj. lubelskiego (13 powiatów co stanowi 54,2%), podkarpackiego (11 – 44%), wielkopolskiego (9 – 25,7%), małopolskiego (8 – 35,7%), mazowieckiego (8 – 19,1%) i warmińsko-mazurskiego (7 – 33,3%).

Na podstawie analizy „map osiągnięć powiatów” z lat 2002 – 2005 zaobserwowano, iż w 9 powiatach utrzymuje się stały *wysoki* poziom wyników sprawdzianu, a w 7 stały *niski* poziom wyników sprawdzianu.

Od 2002 r. stałą pozycję na skali pięciostopniowej utrzymuje 67 powiatów (ok. 18%). Najwięcej takich powiatów znajduje się na terenach woj. wielkopolskiego, dolnośląskiego, mazowieckiego, łódzkiego, pomorskiego, małopolskiego, kujawsko-pomorskiego. Natomiast największą dynamikę pod względem przesunięć wyników do innych przedziałów (przynajmniej jedno przesunięcie do przedziałów wyższych lub niższych) obserwujemy w woj. warmińsko-mazurskim, gdzie w ciągu 4 lat takie zmiany dokonały się we wszystkich powiatach.

Na „mapach osiągnięć powiatów” z lat 2002 - 2005 zaobserwowano charakterystyczne prawidłowości: wyniki *wysokie* koncentrują się przede wszystkim w dużych miastach, a *niskie* na ziemiach zachodnich i północnych.

Dotychczas przeprowadzone przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk ekspertyzy¹² miały na celu określić i wyjaśnić uwarunkowania

¹² Zob. *Zarys problemów związanych z uwarunkowaniami zróżnicowań przestrzennych wyników sprawdzianu dla uczniów szkół podstawowych w 2002 r.* opracowany dla Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie przez doc. dr. hab. Jerzego Bańskiego, dr. Mariusza Kowalskiego i mgr. Przemysława Śleszyńskiego oraz Eko-

mogące mieć istotny wpływ na wyniki sprawdzianu. Autorzy ekspertyzy wyodrębnili następujące grupy czynników wpływające na końcowe wyniki kształcenia:

- *indywidualne* (dotyczące cech psychologicznych i charakterologicznych ucznia, indywidualnych zdolności, ambicji, itp.),
- *szkolne* (poziom i warunki nauczania: organizacja i wyposażenie techniczne szkół, jakość i kwalifikacje kadry nauczycielskiej, sposoby i wysokość finansowania oświaty, programy nauczania, itd.),
- *środowiskowe* (*rodzinne*: głównie wykształcenie i poziom dochodów rodziców, czyli status społeczno majątkowy oraz *otoczenie społeczno-ekonomiczne*: specjalizacja funkcjonalna gminy, oddziaływanie warunków społeczno-ekonomicznych najbliższego otoczenia, kondycja społeczno-gospodarcza, sytuacja na rynku pracy, rozwój instytucji kultury, itd.),
- *regionalne* (tradycje kulturowo-cywilizacyjne i poziom rozwinięcia więzi społecznych, zasiedloność ludności, itd.)¹³.

W prowadzonych badaniach zajmowano się przede wszystkim uwarunkowaniami środowiskowymi i regionalnymi. Przeprowadzone analizy m.in. wykazały:

- największy wpływ na wyniki kształcenia ma środowisko rodzinne i lokalne ucznia,
- wyższe wyniki zauważono w miastach i aglomeracjach oraz na obszarach wiejskich mających bardziej ugruntowane tradycje i rozwinięte więzi społeczne,
- pozytywny wpływ na wyniki kształcenia w miastach powiatowych ma wysokość subwencji oświatowej, a w mniejszych miastach i gminach – środowisko lokalne (wysokość wydatków pochodzących ze źródeł innych niż subwencja oświatowa),
- znaczący wpływ czynników związanych z sytuacją społeczno-gospodarczą oraz pozycją majątkową i społeczną mieszkańców (istnieje silna korelacja wysokiego bezrobocia z niskimi wynikami sprawdzianu).

Dr Przemysław Śleszyński podkreśla w opracowaniu, że „uwarunkowań wyników edukacji nie należy sprowadzać do jednej grupy czynników, np. związanych wyłącznie z organizacją i poziomem nauczania czy wysokością finansowania oświaty”. Sugeruje pogłębienie badania wpływu wysokości i struktury finansowania szkół o analizy aspektów dotyczących całości spraw systemowo-organizacyjnych, a także konieczność przeprowadzenia bardziej szczegółowych analiz wpływu środowiska rodzinnego i lokalnego ucznia na wyniki kształcenia. Ponadto proponuje on ograniczyć dalsze badania do obszarów charakteryzujących się niskimi wynikami edukacji, ze względów techniczno-organizacyjnych.

nomiczne uwarunkowania wyników sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonych w latach 2002 – 2004 opracowane na zlecenie MENiS przez dr. Przemysława Śleszyńskiego.

¹³ *Ekonomiczne uwarunkowania wyników sprawdzianu szóstoklasistów...*, op.cit., s. 2.

IV. WYNIKI UCZNIÓW SŁABO WIDZĄCYCH I NIEWIDOMYCH

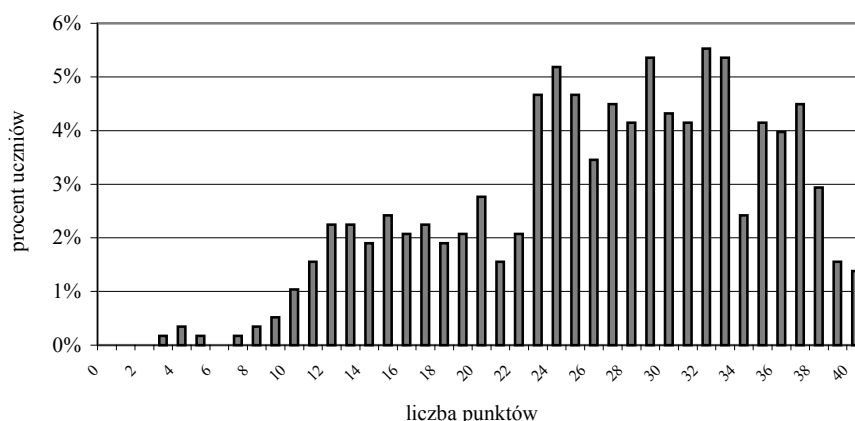
Do sprawdzianu przystąpiło 543 uczniów słabo widzących i 36 uczniów niewidomych. Rozwiązali oni test *W wodzie* w formie dostosowanej (powiększona czcionka lub druk w brajlu).

IV.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów

Ogółem szóstoklasiści uzyskali w teście **66,1%** pkt. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi ogólnie w stopniu **nijżej zadowalającym** opanowali większość tych umiejętności, które zostały opisane w standardach wymagań i poddane badaniu na sprawdzianie.

Średni wynik uzyskany przez uczniów słabo widzących i niewidomych wynosi **26,42** pkt. Wynik najniższy – 3 pkt. uzyskał 1 uczeń, a maksymalny 8 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 32 punkty. Osiągnęło go 32 uczniów. Mediana wynosi 27 punktów, a wartość odchylenia standardowego – 8,12.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 26.

Wykres 26. Rozkład ogólnych wyników sprawdzianu

Na podstawie standardowej, dziewięciostopniowej, znormalizowanej skali staninowej, której kolejne przedziały zawierają 4% - 7% - 12% - 17% - 20% - 17% - 12% - 7% - 4% wyników, ustalono dla rozkładu wyników uczniów słabo widzących i niewidomych za cały test 9 przedziałów – od *najniższego* po *najwyższy* (tabela 26.).

Tabela 26. Normalizacja rozkładu wyników sprawdzianu

Numer i nazwa stanina	1 <i>najniższy</i>	2 <i>bardzo niski</i>	3 <i>niski</i>	4 <i>nijżej średni</i>	5 <i>średni</i>	6 <i>wyżej średni</i>	7 <i>wysoki</i>	8 <i>bardzo wysoki</i>	9 <i>najwyższy</i>
Przedział punktowy	0-11	12-14	15-19	20-24	25-29	30-33	34-36	37-38	39-40
Procent uczniów	4,3	6,4	10,7	16,3	22,1	19,4	10,5	7,4	2,9

Szczegółową interpretację osiągnięć tych uczniów należy pozostawić specjalistom.

IV.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów

IV.2.1. Czytanie

Ogółem w *czytaniu* szóstoklasiści uzyskali **73,9%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi kończący w 2005 roku szkołę podstawową, umiejętność czytania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **zadowalającym**.

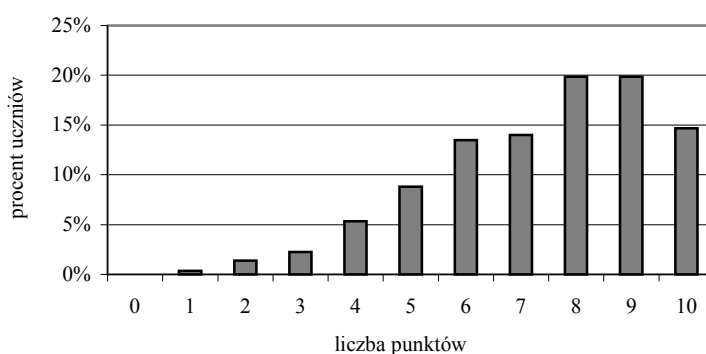
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności czytania ze zrozumieniem, omówiono w tabeli 27.

Tabela 27. Wyniki w *czytaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: odczytywanie tekstów popularnonaukowego i literackiego		
Numery zadań: 1, 3, 4, 5, 6, 10	Maksymalna liczba punktów: 6	Procent punktów uzyskanych: 72
Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie nie mieli większych kłopotów z wyszukaniem i przetworzeniem informacji oraz ustaleniem chronologii zdarzeń. Natomiast problemy sprawiło im zadanie, w którym należało na podstawie treści wskazać pochodzenie utworu. Tylko 58% uczniów wykonało je poprawnie.		
Umiejętność: odczytywanie danych z tabeli i planu		
Numery zadań: 9, 16, 17, 18	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 77
Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie poradzili sobie z odczytaniem określonych danych z tabeli i planu. Gorzej wypadło odczytanie z planu kierunku strony świata – tylko 48% uczniów poradziło sobie z tym zadaniem.		

Średni wynik w *czytaniu* to **7,39** pkt. Maksymalny wynik to 10 punktów, uzyskało go 85 uczniów. Dwóch uczniów otrzymało jedynie 1 pkt. Wyniki najczęściej występujące, to 8 i 9 punktów. Osiągnęło je po 115 uczniów. Wynik środkowy równa się 8 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 1,99.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 27.

Wykres 27. Rozkład wyników w *czytaniu*

IV.2.2. Pisanie

Ogółem w *pisaniu* szóstoklasiści uzyskali **56%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi, umiejętność pisania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *nijżej zadowolającym*.

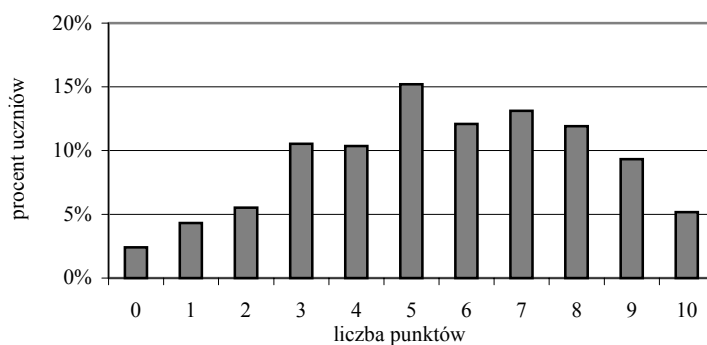
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności pisania, omówiono w tabeli 28.

Tabela 28. Wyniki w *pisaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: <i>redagowanie ogłoszenia</i>		
Numer zadania: 23	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 56
Umiejętność opanowana w stopniu <i>nijżej zadowolającym</i> . Niemal wszyscy uczniowie zamieścili zachętę w ogłoszeniu. Jednak tylko 64% uczniów umieściło w nim wszystkie niezbędne informacje. Najtrudniejsze dla uczniów okazało się stosowanie w wypowiedzi poprawnego języka i zasad ortografii.		
Umiejętność: <i>redagowanie wypowiedzi na podany temat</i>		
Numery zadań: 25/ I, III, IV, V, VI	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 55
Umiejętność opanowana w stopniu <i>nijżej zadowolającym</i> . Po analizie kryteriów można stwierdzić, że uczniowie nie mieli większych problemów z redagowaniem wypowiedzi na podany temat. Podobnie jak przy ogłoszeniu, najwięcej trudności mieli z przestrzeganiem norm poprawnościowych ortograficznych, interpunkcyjnych i językowych.		

Średni wynik w *pisaniu* to **5,60** pkt. Wynik zerowy uzyskało 14 uczniów, a maksymalny 30 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 5 punktów, osiągnęło go 88 uczniów. Wynik środkowy równa się 6 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,54.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 28.

Wykres 28. Rozkład wyników w *pisaniu*

IV.2.3. Rozumowanie

Ogółem w *rozumowaniu* szóstoklasiści uzyskali **63,3%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi, umiejętność rozumowania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *niżej zadowalającym*.

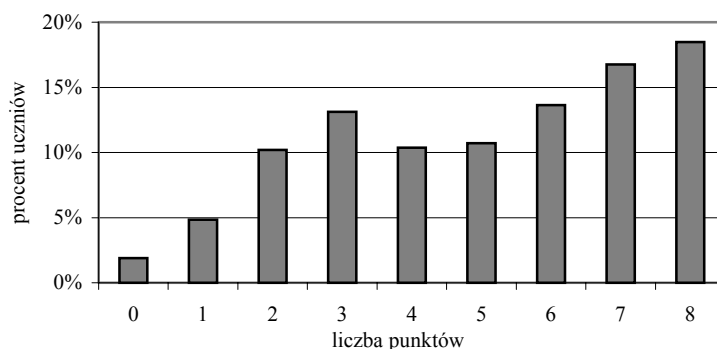
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności rozumowania, omówiono w tabeli 29.

Tabela 29. Wyniki w *rozumowaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: <i>rozpoznanie charakterystycznych cech i własności figur oraz obiektów przyrodniczych</i>		
Numery zadań: 12, 13, 14, 22	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 69
Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Uczniowie dobrze poradzi sobie z rozpoznaniem właściwej figury geometrycznej (89% punktów). Słabo jednak wypadło rozpoznanie kątów wewnętrznych figury, a jeszcze słabiej rozpoznanie osi symetrii danej figury geometrycznej. Tę czynność wykonała poprawnie mniej niż połowa uczniów.		
Umiejętność: <i>ustalenie sposobu rozwiązywania zadania, analizowanie otrzymanego wyniku oraz wyjaśnianie na prostych przykładach zmian cywilizacyjnych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów</i>		
Numery zadań: 21/ I i III, 25/ II	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 57
Umiejętność opanowana w stopniu <i>niżej zadowalającym</i> . Niestety, tylko 49% uczniów udzieliło odpowiedzi z uwzględnieniem otrzymanego wyniku zgodnego z warunkami zadania. Natomiast niewiele ponad połowa uczniów potrafiła poprawnie ustalić na podstawie cen jednostkowych sposób obliczenia całkowitego kosztu zakupów. Nieco lepiej wypadło wyjaśnienie zmian cywilizacyjnych spowodowanych rozwojem żeglugi.		

Średni wynik w *rozumowaniu* to **5,07** pkt. Wynik zerowy uzyskało 11 uczniów. Wynik maksymalny i najczęściej występujący to 8 punktów. Osiągnęło go 107 uczniów. Wynik środkowy równa się 5 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,30.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 29.

Wykres 29. Rozkład wyników w *rozumowaniu*

IV.2.4. Korzystanie z informacji

Ogółem w *korzystaniu z informacji* uczniowie uzyskali **76%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi, w stopniu **zadowolającym** opanowali umiejętność posługiwania się źródłami informacji.

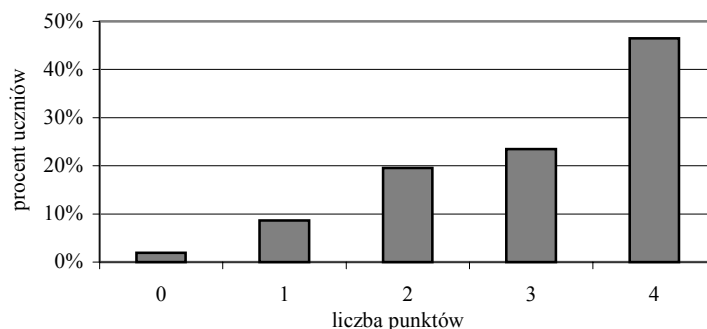
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności rozumowania, omówiono w tabeli 30.

Tabela 30. Wyniki w *korzystaniu z informacji* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: wskazywanie źródeł informacji i posługiwanie się nimi		
Numery zadań: 8, 19	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 85
<i>Umiejętność opanowana w stopniu dobrym. Uczniowie poradzili sobie z wyborem właściwego programu komputerowego oraz źródła informacji na podstawie podanej oferty.</i>		
Umiejętność: posługiwanie się słownikiem		
Numer zadania: 26	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 67
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowolającym. Niestety, porządkowanie wyrazów w kolejności alfabetycznej sprawiło uczniom kłopot – aż 33% z nich nie otrzymało punktów za tę czynność.</i>		

Średni wynik w *korzystaniu z informacji* to **3,04** pkt. Wynik zerowy uzyskało 11 uczniów, a maksymalny, który jednocześnie najczęściej wystąpił – 269 uczniów. Wynik środkowy to 3 punkty, a wartość odchylenia standardowego wynosi 1,08.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 30.

Wykres 30. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji*

IV.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Ogółem w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* szóstoklasiści uzyskali **66,7%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo widzący i niewidomi, umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **niżej zadowolającym**.

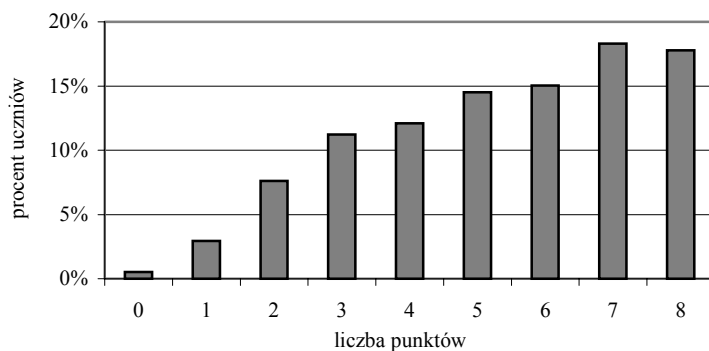
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, omówiono w tabeli 31.

Tabela 31. Wyniki w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności liczb, obliczeń dotyczących długości, czasu i pieniędzy		
Numery zadań: 2, 7, 20, 21/ II	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 65
Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym . Najmniej kłopotu sprawiło uczniom obliczenie upływu czasu między dwoma zdarzeniami. 85% uczniów w stopniu dobrym wykonało tę czynność poprawnie. W stopniu zadowalającym wykonali natomiast obliczenie, ile procent całości stanowi wskazana część oraz obliczenia dotyczące zamiany jednostek długości. Najslabiej (w stopniu niskim) wypadło obliczenie całkowitego kosztu zakupu.		
Umiejętność: posługiwanie się poznanymi terminami do opisywania sytuacji spotykanych w środowisku, instrukcją obsługi prostego urządzenia technicznego, zasadami postępowania w środowisku przyrodniczym		
Numer zadania: 11, 15, 24	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 70
Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym . Uczniom nie sprawiło kłopotu podanie przykładu zagrożenia wynikającego z zanieczyszczonego środowiska. Natomiast niemal 40% z nich nie potrafiło wykorzystać poznanego terminu do wskazania przyczyny zachowania się zwierzęcia oraz wskazać sytuacji, w której nie wolno używać urządzenia.		

Średni wynik w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce to **5,33** pkt. Wynik zerowy uzyskało 3 uczniów, a maksymalny 103 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 7 punktów. Osiągnęło go 106 uczniów. Wynik środkowy wynosi 6 punktów, a wartość odchylenia standardowego – 2,06.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 31.

Wykres 31. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

V. WYNIKI UCZNIÓW SŁABO SŁYSZĄCYCH I NIESŁYSZĄCYCH

Do sprawdzianu przystąpiło 944 uczniów słabo słyszających i niesłyszających. Rozwiązali oni test *W wodzie* (S-A7) w formie dostosowanej.

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut. Na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej czas ten mógł być wydłużony o 30 minut. Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów. Liczba punktów za umiejętności w poszczególnych obszarach jest taka sama jak w arkuszu S-A1.

Tabela 32. Kartoteka testu z wartościami wskaźników łatwości

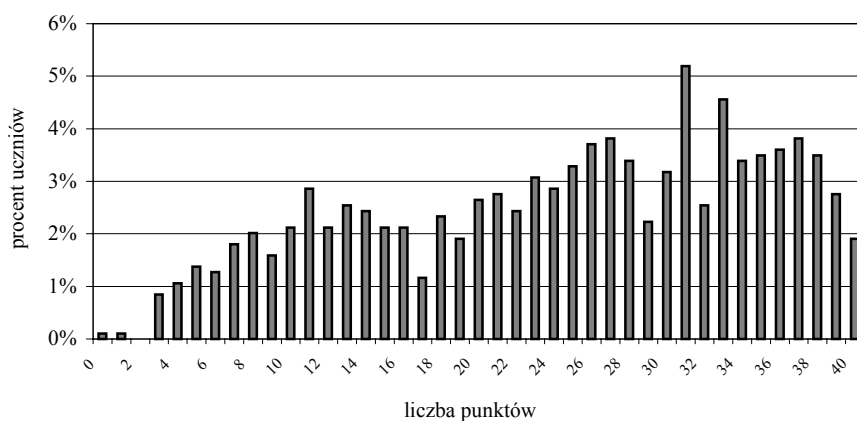
Numer zadania	Sprawdzana czynność ucznia Uczeń:	Liczba punktów	Numer standardu	Łatwość
1.	wyszukuje i przetwarza informacje	1	1.1	0,95
2.	odczytuje znaczenie podanego związku frazeologicznego	1	1.1	0,74
3.	ustala chronologię zdarzeń	1	1.1	0,25
4.	wyszukuje informacje	1	1.1	0,87
5.	odczytuje znaczenie dosłowne tekstu	1	1.1	0,86
6.	rozpoznaje fikcyjny charakter postaci literackiej	1	1.2	0,63
7.	zamienia metry na kilometry	1	5.3	0,69
8.	wybiera właściwą książkę	1	4.1	0,74
9.	wybiera dane z tabeli według określonego kryterium	1	1.4	0,80
10.	wskazuje warunki atmosferyczne pozwalające na określone zachowanie się w danej sytuacji	1	5.5	0,59
11.	oblicza część całości	1	5.5	0,48
12.	rozpoznaje podaną figurę geometryczną wśród innych figur	1	3.6	0,65
13.	wskazuje figury geometryczne zawierające pary boków równoległych	1	3.6	0,59
14.	rozpoznaje określony rodzaj kątów w danej figurze geometrycznej	1	3.6	0,40
15.	wskazuje sytuację, w której nie wolno używać urządzenia	1	5.7	0,68
16.	wskazuje współrzędne obiektu	1	1.4	0,80
17.	wskazuje usytuowanie określonego obiektu	1	1.4	0,80
18.	odczytuje kierunek strony świata	1	1.4	0,54
19.	wybiera źródło informacji na podstawie podanej oferty	1	4.1	0,65
20.	oblicza upływ czasu między dwoma zdarzeniami	1	5.3	0,51
21.	I. na podstawie cen jednostkowych ustala sposób obliczenia całkowitego kosztu	2	3.8	0,35
	II. oblicza całkowity koszt zakupu	2	5.3	0,29
	III. udziela odpowiedzi z uwzględnieniem otrzymanego wyniku zgodnego z warunkami zadania	1	3.9	0,31
22.	I. wybiera elementy budowy zwierzęcia związane z poruszaniem się w określonym środowisku	2	3.6	0,61
23.	I. określa zagrożenie wynikające z zanieczyszczonego środowiska	1	5.8	0,75
24.	I. podaje w ogłoszeniu niezbędne informacje	4	2.1	0,61
25.	I. redaguje wypowiedź na podany temat	1	2.1	0,74
	II. redaguje rozwiniętą wypowiedź na podany temat	1	2.1	0,56
	III. buduje spójną wypowiedź	1	2.1	0,54
	IV. pisze komunikatywnie	1	2.3	0,65
	V. pisze co najmniej 3 linie	1	2.3	0,71
	VI. pisze co najmniej 5 linii	1	2.3	0,62
26.	I. wykorzystuje informacje zawarte w artykule hasłowym	2	4.1	0,63

V.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów słabo słyszających i niesłyszających

Ogółem szóstoklasiści uzyskali w teście **60,8%** pkt. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszający i niesłyszający ogólnie w stopniu *nijżej zadowolającym* opanowali większość tych umiejętności, które zostały opisane w standardach wymagań i poddane badaniu na sprawdzianie.

Średni wynik uzyskany przez uczniów słabo słyszających i niesłyszających wynosi **24,31** pkt. Wynik najniższy (0 pkt.) uzyskał 1 uczeń, a maksymalny 18 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 31 punktów. Osiągnęło go 49 uczniów. Wynik środkowy równa się 26 punktom, a wartość odchylenia standardowego wynosi 10,16.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 32.

Wykres 32. Rozkład wyników sprawdzianu

Na podstawie standardowej, dziewięciostopniowej, znormalizowanej skali staninowej, której kolejne przedziały zawierają 4% - 7% - 12% - 17% - 20% - 17% - 12% - 7% - 4% wyników, ustalono dla rozkładu wyników uczniów słabo słyszających i niesłyszających za cały test 9 przedziałów – od *najniższego* po *najwyższy* (tabela 33.).

Tabela 33. Normalizacja rozkładu wyników sprawdzianu

Numer i nazwa stanina	1 <i>najniższy</i>	2 <i>bardzo niski</i>	3 <i>niski</i>	4 <i>nijżej średni</i>	5 <i>średni</i>	6 <i>wyżej średni</i>	7 <i>wysoki</i>	8 <i>bardzo wysoki</i>	9 <i>najwyższy</i>
Przedział punktowy	0-5	6-9	10-14	15-22	23-28	29-33	34-36	37-38	39-40
Procent uczniów	3,5	6,7	12,1	17,5	22,1	17,6	10,5	7,3	4,7

Szczegółową interpretację osiągnięć tych uczniów należy pozostawić specjalistom.

V.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów

V.2.1. Czytanie

Ogółem w *czytaniu* szóstoklasiści uzyskali **72,5%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszący i niesłyszący umiejętność czytania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *zadowalającym*.

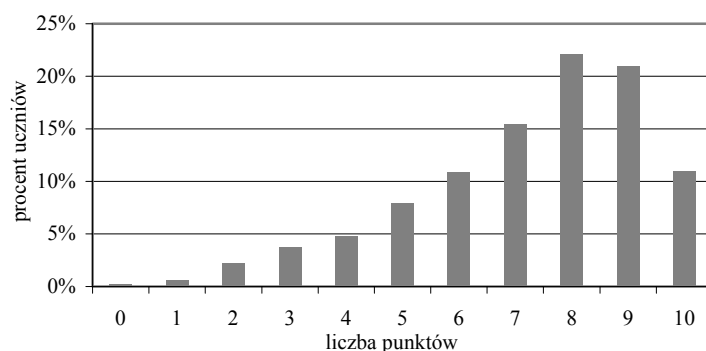
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności czytania ze zrozumieniem, omówiono w tabeli 34.

Tabela 34. Wyniki w *czytaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: odczytywanie tekstów popularnonaukowego i literackiego		
Numerы zadań: 1, 2, 3, 4, 5, 6	Maksymalna liczba punktów: 6	Procent punktów uzyskanych: 72
<i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie nie mieli większych kłopotów z wyszukaniem i przetworzeniem informacji oraz z odczytaniem znaczenia dosłownego tekstu. Natomiast problemy sprawiło im zadanie, w którym należało ustalić chronologię zdarzeń. Tylko co czwarty uczeń wykonał je poprawnie.</i>		
Umiejętność: odczytywanie danych z tabeli i planu		
Numerы zadań: 9, 16, 17, 18	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 74
<i>Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym. Uczniowie poradzili sobie z odczytaniem określonych danych z tabeli i planu. Gorzej wypadło odczytanie z planu kierunku strony świata – tylko 54% uczniów poradziło sobie z tym zadaniem.</i>		

Średni wynik w *czytaniu* to **7,25** pkt. Wynik zerowy uzyskało 2 uczniów, a maksymalny 104 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 8 punktów. Wynik środkowy równa się 8 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,08.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 33.

Wykres 33. Rozkład wyników w *czytaniu*

V.2.2. Pisanie

Ogółem w *pisaniu* szóstoklasiści uzyskali **62,5%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszący i niesłyszący, umiejętność pisania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *niżej zadowalającym*.

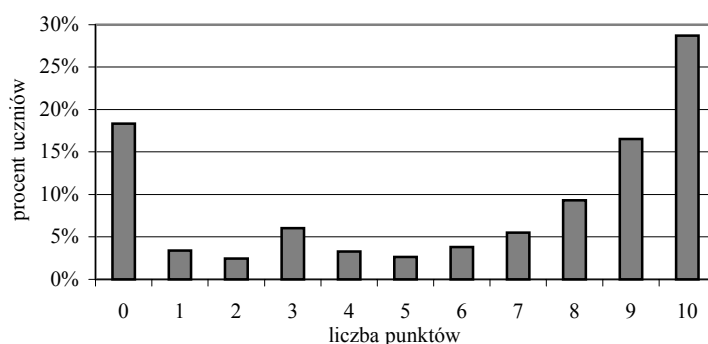
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności pisania, omówiono w tabeli 35.

Tabela 35. Wyniki w *pisaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: redagowanie ogłoszenia		
Numer zadania: 24	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 61
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Niemal 40% uczniów nie zamieściło w ogłoszeniu niezbędnych informacji.</i>		
Umiejętność: redagowanie wypowiedzi na podany temat		
Numer zadania: 25	Maksymalna liczba punktów: 6	Procent punktów uzyskanych: 64
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Po analizie kryteriów można stwierdzić, że uczniowie nie mieli jedynie większych problemów z redagowaniem wypowiedzi na podany temat i z zachowaniem minimalnej objętości wypowiedzi.</i>		

Średni wynik w *pisaniu* to **6,25** pkt. Wynik zerowy uzyskało 173 uczniów, a maksymalny 271 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 10 punktów. Wynik środkowy równa się 8 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 3,87.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 34.

Wykres 34. Rozkład wyników w *pisaniu*

V.2.3. Rozumowanie

Ogółem w *rozumowaniu* szóstoklasiści uzyskali **48,4%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszący i niesłyszący, umiejętność rozumowania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **niskim** blisko **niżej zadowalającego**.

Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności rozumowania, omówiono w tabeli 36.

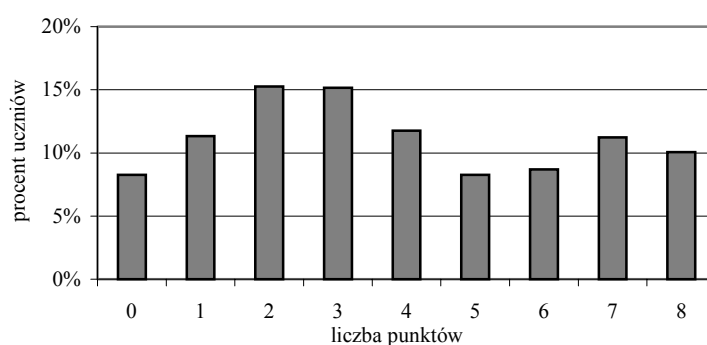
Tabela 36. Wyniki w *rozumowaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: rozpoznanie charakterystycznych własności figur oraz obiektów przyrodniczych		
Numer zadania: 12, 13, 14, 22	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 57
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Jedynie 65% uczniów rozpoznało właściwą figurę geometryczną. Nieco słabiej wypadł wybór elementów budowy zwierzęcia związanych z poruszaniem się w wodzie. Natomiast rozpoznanie określonego rodzaju kątów w danej figurze geometrycznej potrafiło poprawnie rozpoznać zaledwie 40% uczniów.</i>		

Umiejętność: <i>ustalenie sposobu rozwiązywania zadania, analizowanie otrzymanego wyniku oraz wyjaśnianie na prostych przykładach zmian cywilizacyjnych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów</i>		
Numery zadań: 21/I, III	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 34
Umiejętność opanowana w stopniu niskim . Niestety, tylko 31% uczniów udzieliło odpowiedzi z uwzględnieniem otrzymanego wyniku zgodnego z warunkami zadania. Jedynie 35% uczniów potrafiło poprawnie ustalić metodę obliczenia całkowitego kosztu zakupu biletów.		

Średni wynik w rozumowaniu to **3,87** pkt. Wynik zerowy uzyskało 78 uczniów, a maksymalny 95 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 2 punkty. Osiągnęło go 144 uczniów. Wynik środkowy równa się 3,5 punkty, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,48.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 35.

Wykres 35. Rozkład wyników w rozumowaniu

V.2.4. Korzystanie z informacji

Ogółem w *korzystaniu z informacji* uczniowie uzyskali **66,4%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszący i niesłyszący kończący w 2005 roku szkołę podstawową, opanowali tę umiejętność, w zakresie objętym sprawdzianem, w stopniu **niżej zadowolającym**.

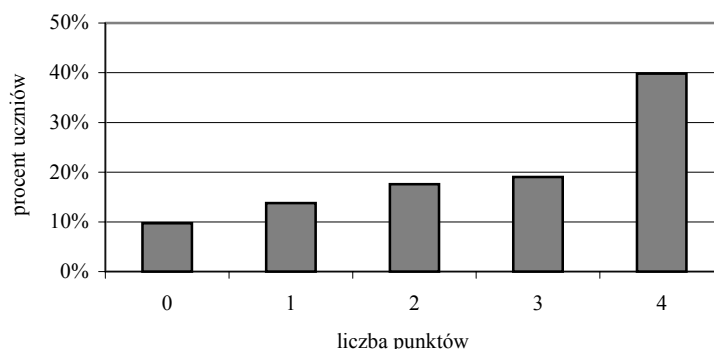
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności korzystania z informacji, omówiono w tabeli 37.

Tabela 37. Wyniki w *korzystaniu z informacji* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: <i>wskazywanie źródeł informacji i posługiwanie się nimi</i>		
Numery zadań: 8, 19	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 70
Umiejętność opanowana w stopniu zadowolającym . Uczniowie poradzili sobie z wyborem właściwego źródła informacji na podstawie podanej oferty.		
Umiejętność: <i>posługiwanie się źródłem informacji (artykułem hasłowym)</i>		
Numer zadania: 26	Maksymalna liczba punktów: 2	Procent punktów uzyskanych: 63
Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowolającym . Niestety, wielu uczniów miało kłopot z uzupełnieniem zdań właściwym wyrazem z artykułu hasłowego pochodzącego ze słownika.		

Średni wynik w *korzystaniu z informacji* to **2,65** pkt. Wynik zerowy uzyskało 92 uczniów, a maksymalny 376 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 4 punkty. Wynik środkowy to 3 punkty, a wartość odchylenia standardowego wynosi 1,37.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 36.

Wykres 36. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji*

V.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Ogółem w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* szóstoklasiści uzyskali **53,6%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie słabo słyszący i niesłyszący, umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *niżej zadowalającym*.

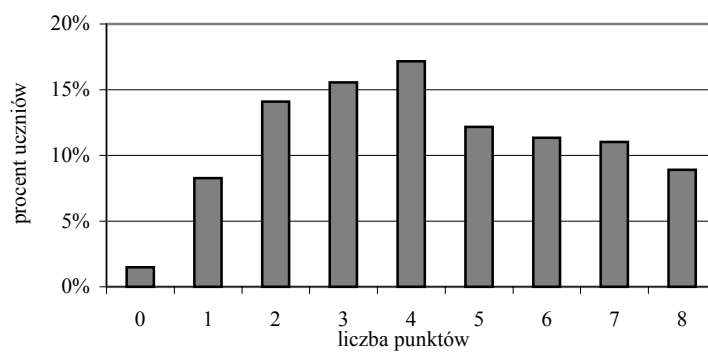
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, omówiono w tabeli 38.

Tabela 38. Wyniki w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: wykonywanie obliczeń dotyczących długości, czasu i pieniędzy, rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności liczb		
Numery zadań: 7, 11, 20, 21/II	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 45
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niskim. Najmniej kłopotu sprawiła uczniom zamiana metrów na kilometry, a najwięcej obliczenie całkowitego kosztu zakupu.</i>		
Umiejętność: rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności zjawisk i zasad postępowania w środowisku przyrodniczym oraz posługiwanie się instrukcją obsługi prostego urządzenia technicznego		
Numer zadania: 10, 15, 23	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 67
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Najmniej kłopotu sprawiło uczniom podanie przykładu zagrożenia wynikającego z zanieczyszczonego środowiska. Natomiast jedynie 59% z nich potrafiło poprawnie wskazać właściwe warunki atmosferyczne.</i>		

Średni wynik w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* to **4,29** pkt. Wynik zerowy uzyskało 14 uczniów, a maksymalny 84 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 4 punkty. Osiągnęło go 162 uczniów. Wynik środkowy wynosi 4 punkty, a wartość odchylenia standardowego – 2,15.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 37.

Wykres 37. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

VI. WYNIKI UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU LEKKIM

Do sprawdzianu przystąpiło 8286 uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim. Rozwiązali oni test specjalnie dla nich przygotowany – Poczta (S-A8).

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut. Na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej czas ten mógł zostać wydłużony o 30 minut. Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów, z tego za:

- czytanie 9 pkt.,
- pisanie 8 pkt.,
- rozumowanie 9 pkt.,
- korzystanie z informacji 2 pkt.,
- wykorzystywanie wiedzy w praktyce 12 pkt.

Tabela 39. Kartoteka testu „Poczta” (S-A8) z wartościami wskaźników łatwości

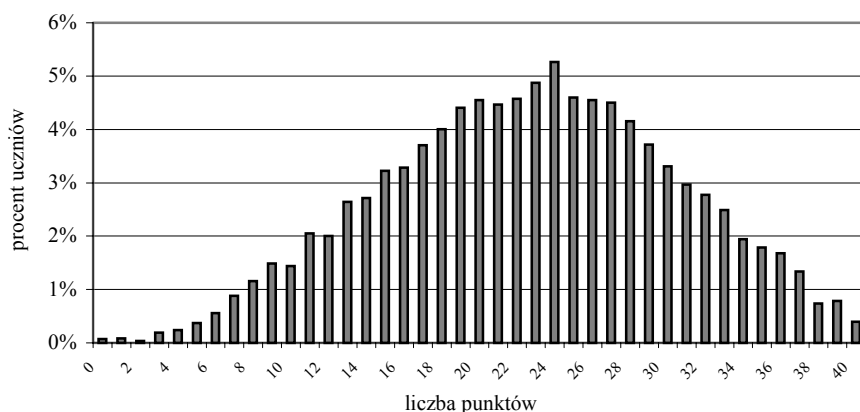
Nr zadania	Sprawdzana czynność ucznia Uczeń:	Liczba punktów	Nr standardu	Łatwość
1.	odczytuje znaczenie podanego symbolu	1	1.3	0,90
2.	I. wskazuje usytuowanie określonego obiektu	1	1.4	0,68
	II. odczytuje, ile razy zostały pomniejszone obiekty na planie	1	1.4	0,55
3.	określa kierunek strony świata	1	5.5	0,39
4.	I. wybiera elementy spełniające określone warunki	2	5.5	0,86
5.	I. dobiera zdarzenia występujące z określoną częstotliwością	2	3.1	0,49
6.	wskazuje źródło określonej informacji	1	4.1	0,69
7.	I. redaguje wypowiedź w formie listu	2	2.1	0,50
	II. pisze na temat	1	2.1	0,69
	III. pisze tekst poprawny pod względem ortograficznym	1	2.3	0,52
	IV. pisze tekst poprawny pod względem językowym	1	2.3	0,59
	V. pisze tekst poprawny pod względem interpunkcyjnym	1	2.3	0,35
	VI. pisze czytelnie	1	2.5	0,60
8.	I. zamienia gramy na kilogramy	1	5.5	0,31
9.	I. zaznacza na tarczy zegara określoną godzinę	1	3.5	0,63
10.	I. ustala sposób obliczenia upływu czasu od podanego wydarzenia	1	3.8	0,38
	II. oblicza upływ czasu	1	5.3	0,20
11.	rozpoznaje instrukcję	1	1.1	0,60
12.	określa, czego dotyczy instrukcja	1	1.1	0,56
13.	I. wybiera z instrukcji określone informacje	1	1.4	0,82
	II. wybiera z instrukcji określone informacje	1	1.4	0,52
14.	wybiera informację zgodnie z określonym kryterium	1	4.1	0,78
15.	wskazuje przyrząd do pomiaru masy	1	5.2	0,88
16.	I. na podstawie własności elementu wskazuje odpowiedni sposób postępowania	1	5.5	0,85
17.	I. potrafi określić rodzaj odpadów i wie jak z nimi postępować	1	5.8	0,61
18.	I. określa sytuację, w której bezpiecznie można poruszać się na przejściach dla pieszych	1	5.8	0,81
19.	I. redaguje pytanie	1	2.2	0,68
20.	I. ustala sposób obliczenia całkowitego kosztu zakupu towarów	1	3.8	0,31
	II. oblicza całkowity koszt zakupu	1	5.3	0,38
	III. ustala sposób obliczenia reszty	1	3.8	0,25
	IV. oblicza resztę	1	5.3	0,22
	V. podaje wynik z mianem	1	5.3	0,40
21.	I. podany rok umieszcza w odpowiednim wieku	1	3.1	0,35
22.	I. rozpoznaje na rysunku figurę geometryczną	1	3.6	0,84
	II. rozpoznaje linie równoległe	1	3.6	0,49
23.	określa, czego dotyczy informacja	1	1.4	0,62
24.	odczytuje i przetwarza informacje	1	1.4	0,51

VI.1. Ogólne wyniki uzyskane przez uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim

Ogółem szóstoklasiści uzyskali w teście **56,7%** pkt. Wynik ten świadczy, że uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu *nijżej zadowalającym* opanowali większość tych umiejętności, które zostały opisane w standardach wymagań i poddane badaniu na sprawdzianie.

Średni wynik uzyskany przez uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim wynosi **22,66** pkt. Wynik najniższy – 0 pkt. – uzyskało 6 uczniów, a maksymalny – 33. Wynik najczęściej występujący to 24 pkt. Osiągnęło go 436 uczniów. Wynik środkowy wynosi 23 pkt., a wartość odchylenia standardowego – 7,76.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 38.

Wykres 38. Rozkład wyników *sprawdzianu*

Na podstawie standardowej, dziewięciostopniowej, znormalizowanej skali staninowej, której kolejne przedziały zawierają 4% - 7% - 12% - 17% - 20% - 17% - 12% - 7% - 4% wyników, ustalono dla rozkładu wyników uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim za cały test 9 przedziałów – od *najniższego* po *najwyższy* (tabela 40.).

Tabela 40. Normalizacja rozkładu wyników *sprawdzianu*

Numer i nazwa stanina	1 <i>najniższy</i>	2 <i>bardzo niski</i>	3 <i>niski</i>	4 <i>nijżej średni</i>	5 <i>średni</i>	6 <i>wyżej średni</i>	7 <i>wysoki</i>	8 <i>bardzo wysoki</i>	9 <i>najwyższy</i>
Przedział punktowy	0-8	9-12	13-16	17-20	21-24	25-28	29-32	33-36	37-40
Procent uczniów	3,6	7,0	11,9	16,7	19,1	17,8	12,8	7,9	3,2

Szczegółową interpretację osiągnięć tych uczniów należy pozostawić specjalistom.

VI.2. Stopień opanowania umiejętności przez uczniów

VI.2.1. Czytanie

Ogółem w czytaniu szóstoklasiści z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim uzyskali **64,1%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętność czytania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **nżej zadowalającym**.

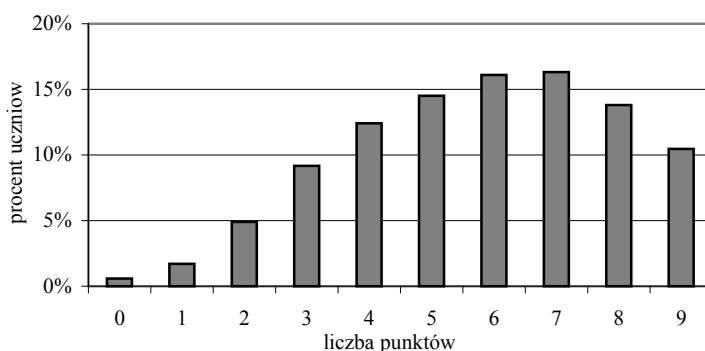
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności czytania ze zrozumieniem, omówiono w tabeli 41.

Tabela 41. Wyniki w czytaniu w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: odczytywanie danych z planu i tabeli		
Numery zadań: 1, 2, 23, 24	Maksymalna liczba punktów: 5	Procent punktów uzyskanych: 65
<i>Umiejętność opanowana w stopniu nżej zadowalającym. Uczniom nie sprawiło kłopotu jedynie odczytanie znaczenia symbolu poczty na planie. Zadanie to rozwiązało 90% uczniów. Górzniej radzili sobie uczniowie z usytuowaniem określonego obiektu na planie i odczytaniem skali planu. Uczniowie mieli również problemy z odczytaniem danych z tabeli. Tylko 51% z nich potrafiło wskazać właściwą opłatę za przesyłkę pocztową.</i>		
Umiejętność: odczytywanie tekstu użytkowego		
Numery zadań: 11, 12, 13	Maksymalna liczba punktów: 4	Procent punktów uzyskanych: 63
<i>Umiejętność opanowana w stopniu nżej zadowalającym. Niemal 40% uczniów nie potrafiło właściwie odczytać instrukcji dotyczącej pakowania paczki.</i>		

Średni wynik w czytaniu to **5,77** pkt. Wynik zerowy uzyskało 49 uczniów, a maksymalny – 867 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 7 punktów. Osiągnęło go 1352 uczniów. Wynik środkowy równa się 6 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,12.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 39.

Wykres 39. Rozkład wyników w czytaniu

VI.2.2. Pisanie

Ogółem w pisaniu uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim uzyskali **55,6%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętność pisania, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **nżej zadowalającym**.

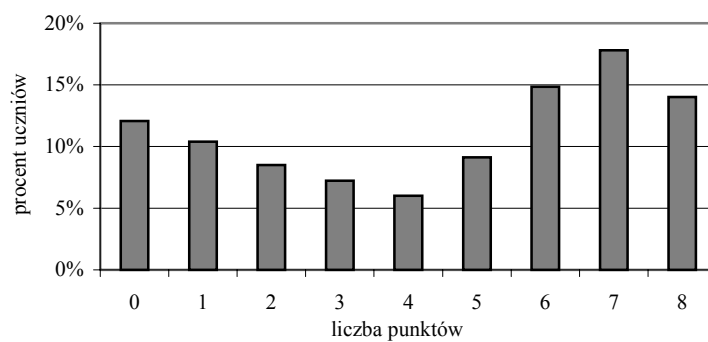
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności pisania, omówiono w tabeli 42.

Tabela 42. Wyniki w *pisaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: redagowanie wypowiedzi w formie listu i redagowanie pytania		
Numery zadań: 7, 19	Maksymalna liczba punktów: 8	Procent punktów uzyskanych: 55
<i>Umiejętność opanowana w stopniu nijżej zadowalającym. Tylko co drugi uczeń potrafił zre-dagować wypowiedź w formie listu do koleżanki. Jednak najtrudniejsze dla uczniów okazało się przestrzeganie norm interpunkcyjnych i ortograficznych. Natomiast ze sformułowaniem pytania na zadany temat poradził sobie co trzeci uczeń.</i>		

Średni wynik w *pisaniu* to **4,45** pkt. Wynik zerowy uzyskało 1000 uczniów, a maksymalny 1161 uczniów. Wynik najczęściej występujący to 7 punktów. Osiągnęło go 1475 uczniów. Wynik środkowy równa się 5 punktów, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,76.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 40.

Wykres 40. Rozkład wyników w *pisaniu*

VI.2.3. Rozumowanie

Ogółem w *rozumowaniu* uczniowie uzyskali **47%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie umiejętności mieszczące się w tym obszarze, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **niskim**.

Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres ogólnej umiejętności rozumowania, omówiono w tabeli 43.

Tabela 43. Wyniki w *rozumowaniu* w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: posługiwanie się kategoriami czasu		
Numery zadań: 5, 21	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 44
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niskim. Prawie co drugi uczeń poprawnie dobrał rodzaj czasopisma z częstotliwością jego ukazywania się. Największy problem uczniowie mieli z umieszczeniem podanego roku w odpowiednim wieku. Co trzeci uczeń wykonał tę czynność poprawnie.</i>		
Umiejętność: ustalenie sposobu rozwiązania zadania		
Numery zadań: 10/I, 20/I i III	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 42
<i>Umiejętność opanowana w stopniu niskim. Tylko 38% uczniów potrafiło ustalić sposób obliczenia upływu czasu od podanego wydarzenia, a jeszcze mniejszy odsetek ustalił sposób obliczenia całkowitego zakupu określonych towarów. Natomiast tylko co czwarty uczeń ustalił sposób obliczenia reszty.</i>		

Umiejętności: *opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku oraz rozpoznawanie charakterystycznych cech figur geometrycznych*

Numery zadań: 9, 22

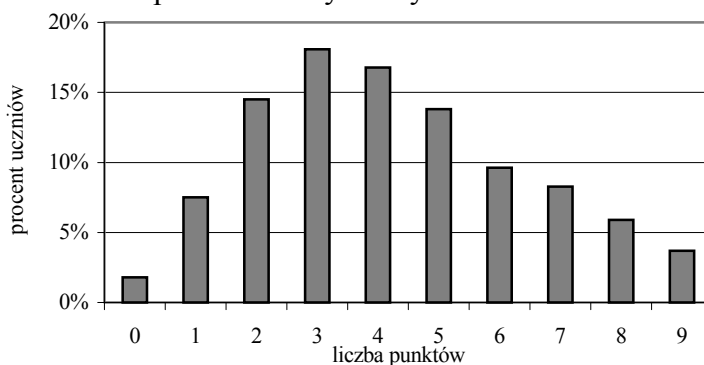
Maksymalna liczba punktów: 3

Procent punktów uzyskanych: 65

Umiejętność opanowana w stopniu *niżej zadowolającym*. Tylko 63% uczniów prawidłowo zaznaczyło na tarczy zegara określoną godzinę. Natomiast uczniowie nie mieli większych kłopotów z rozpoznaniem na rysunku figury geometrycznej, ale tylko połowa z nich potrafiła rozpoznać linie równoległe.

Średni wynik w rozumowaniu to **4,23** pkt. Wynik zerowy uzyskało 150 uczniów, a maksymalny – 306. Wynik najczęściej występujący to 3 punkty. Osiągnęło go 1499 uczniów. Wynik środkowy równa się 4 pkt, a wartość odchylenia standardowego wynosi 2,19.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 41.

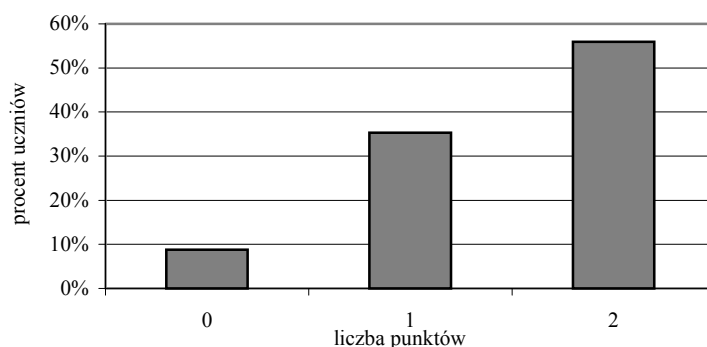
Wykres 41. Rozkład wyników w rozumowaniu

VI.2.4. Korzystanie z informacji

Ogółem w *korzystaniu z informacji* uczniowie uzyskali **73,6%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie tę umiejętność, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu *zadowolającym*.

Średni wynik w *korzystaniu z informacji* to **1,47** pkt. Wynik zerowy uzyskało 727 uczniów, a maksymalny – 4633. Wynik najczęściej występujący to 2 pkt. Odchylenie standardowe wynosi 0,65.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 42.

Wykres 42. Rozkład wyników w korzystaniu z informacji

VI.2.5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Ogółem w wykorzystaniu wiedzy w praktyce uczniowie uzyskali **56,2%** punktów. Wynik ten świadczy o tym, że uczniowie tę umiejętność, w zakresie objętym sprawdzianem, opanowali w stopniu **niżej zadowalającym**.

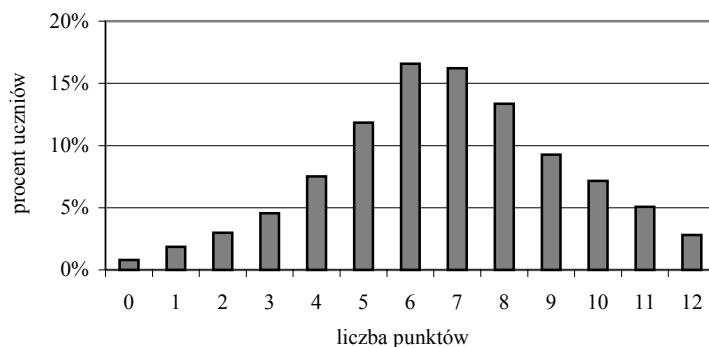
Stopień opanowania umiejętności cząstkowych, wchodzących w zakres tego obszaru, omówiono w tabeli 44.

Tabela 44. Wyniki w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce w podziale na umiejętności cząstkowe

Umiejętność: rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności elementów środowiska, jednostek masy oraz obliczeń dotyczących czasu i pieniędzy		
Numery zadań: 3, 4, 8, 10/ II, 16, 20/ II, IV i V	Maksymalna liczba punktów: 9	Procent punktów uzyskanych: 50
Umiejętność opanowana w stopniu niżej zadowalającym . Tylko co drugi uczeń poradził sobie z tymi zadaniami. Najlepiej wypadło rozwiązywanie problemów praktycznych z wykorzystywaniem własności elementów środowiska, a najslabiej obliczenia dotyczące czasu i pieniędzy. Trudna dla uczniów okazała się też zamiana jednostek masy (gramów na kilogramy). Zaledwie 31% uczniów wykonało tę czynność. Uczniowie słabo radzili sobie również z określeniem kierunków stron świata i podaniem wyniku z mianem.		
Umiejętność: stosowanie zasad bezpieczeństwa oraz postępowania w środowisku przyrodniczym i wybranie przyrządu służącego do pomiaru		
Numery zadań: 15, 17, 18	Maksymalna liczba punktów: 3	Procent punktów uzyskanych: 77
Umiejętność opanowana w stopniu zadowalającym . Na ogół uczniowie poprawnie wskazywali przyrząd służący do pomiaru masy (88% punktów) i potrafili określić sytuację, w której bezpiecznie można poruszać się na przejściu dla pieszych (81% punktów). Nieco trudniejsza okazała się czynność dotycząca określenia rodzaju odpadów i sposobu postępowania z nimi.		

Średni wynik w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce to **6,75** pkt. Wynik zerowy uzyskało 67 uczniów, a maksymalny – 232. Wynik najczęściej występujący to 6 pkt. Osiągnęło go 1373 uczniów. Wartość odchylenia standardowego wynosi 2,54.

Rozkład wyników został przedstawiony na wykresie 43.

Wykres 43. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

Wnioski

II. WNIOSKI

1. Wnioski dotyczące organizacji sprawdzianu

1. Badania ewaluacyjne wykazały, że uczniowie nie zawsze przestrzegali instrukcji. Najczęściej popełniane przez nich uchybienia to udzielanie odpowiedzi na zadania otwarte ołówkiem i niewłaściwie kodowanie odpowiedzi na karcie.
W pracy zespołów nadzorujących i szkolnych zespołów egzaminacyjnych nieprawidłowości najczęściej dotyczyły kodowania arkuszy.
Problemy te pojawiają się co roku i dlatego polecamy je bacznej uwadze **dyrektorów szkół**, którzy jako PSZE powinni w szczególności:
 - zapoznawać uczniów przed sprawdzianem ze sposobem kodowania prac i odpowiedzi,
 - zadbać o staranniejsze przeszkolenie zespołów nadzorujących w kodowaniu arkuszy.
2. W dalszym ciągu utrzymuje się duże zróżnicowanie odsetka uczniów z dysleksją w poszczególnych województwach. W orzeczeniach/opiniach nie zawsze podawana jest informacja o sposobie dostosowania sprawdzianu. W związku z tym **poradnie psychologiczno-pedagogiczne** powinny:
 - badać przyczyny tak dużego zróżnicowania odsetka uczniów z dysleksją w poszczególnych województwach i powiatach,
 - formułować precyzyjne i bardziej komunikatywne opinie/orzeczenia o dysfunkcjach uczniów oraz zawierać w nich informacje o sposobach dostosowania warunków sprawdzianu.
3. **Kuratoria oświaty** powinny:
 - kierować obserwatorów przede wszystkim do szkół, w których nastąpiły odstępstwa od procedur,
 - analizować zasady dostosowywania uczniom warunków egzaminacyjnych oraz badać zasadność korzystania z tych dostosowań (zwłaszcza w szkołach o dużym odsetku uczniów z dysleksją).
4. **Okręgowe komisje egzaminacyjne** powinny:
 - dążyć do zwiększenia liczby ekspertów sprawdzających prawidłowość przebiegu sprawdzianu poprzez nawiązanie ściślejszej współpracy z przedstawicielami organów prowadzących oraz nadzorujących szkoły,
 - informować organy nadzorujące i prowadzące szkoły o nieprawidłowościach związanych z organizacją i przeprowadzeniem sprawdzianu w szkołach im podległym,
 - dążyć do ujednoczenia procedur sprawdzania i oceniania prac we wszystkich OKE,
 - zapewnić wyposażenie ośrodków sprawdzania prac egzaminacyjnych w telefon, Internet i słowniki,
 - kontynuować szkolenia ustawiczne egzaminatorów w zakresie kryterialnego oceniania.
5. **Centralna Komisja Egzaminacyjna** powinna podjąć działania mające na celu doprecyzowanie zasad dostosowywania warunków egzaminacyjnych uczniom z dysfunkcjami.
6. **Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu** powinno podjąć działania zmierzające do opracowania przepisów dotyczących konsekwencji naruszenia procedur egzaminacyjnych.

2. Wnioski dotyczące osiągnięć uczniów

1. **Dyrektorzy i nauczyciele szkół** muszą pamiętać, że nie należy wyciągać pochopnych wniosków wyłącznie na podstawie średnich wyników szkoły. Porównując je np. z poprzednim rokiem, należy wziąć m.in. pod uwagę łatwość obu sprawdzianów. W związku z tym powinni:

- wnikliwie przeanalizować wyniki sprawdzianu i poddać je kontekstowej interpretacji, a także przyrzeć się szkolnemu systemowi kształcenia pod kątem jego efektywności,
- analizować co roku wyniki szkół w skali staninowej, aby uzyskać informację o dynamice osiągnięć uczniów w kolejnych latach,
- zwracać uwagę w kształceniu uczniów na te umiejętności, które na sprawdzianie wypadają najslabiej.

Ponadto zachęcamy dyrektorów szkół do mobilizowania nauczycieli do uczestnictwa w szkoleniach na egzaminatorów sprawdzianu.

2. **Organy prowadzące** powinny:

- interpretować wyniki uzyskane przez szkoły z uwzględnieniem możliwie największej liczby czynników, które mogły mieć wpływ na osiągnięcia uczniów, m.in. konteksty środowiskowe, dysfunkcje uczniów, warunki nauczania,
- traktować wyniki sprawdzianu jako jeden z elementów oceny pracy szkoły,
- wspierać szkoły, które pracują w wyjątkowo trudnych warunkach, zwłaszcza szkoły wiejskie.

3. **Kuratoria oświaty** muszą pamiętać, że nie należy oceniać szkoły wyłącznie przez pryzmat osiągniętych przez nią wyników ze sprawdzianu. Kuratoria oświaty powinny:

- uwzględniać możliwie jak najwięcej danych kontekstowych przy analizie wyników sprawdzianu poszczególnych szkół,
- badać coroczną pozycję szkoły na skali staninowej, aby uzyskać informacje o dynamice osiągnięć uczniów danej szkoły w kolejnych latach,
- badać przyczyny niskich wyników osiągniętych przez szkoły,
- upowszechniać doświadczenia szkół, które uzyskują wysokie wyniki.

4. **Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne** powinny:

- wspierać w większym zakresie szkoły, w których jest duży odsetek uczniów z dysfunkcjami,
- zawierać w formułowanych opiniach bardziej szczegółowe wskazówki dla nauczycieli dotyczące pracy z uczniami o określonych dysfunkcjach,
- upewniać się, czy podane w opinii dostosowywanie warunków jest zgodne z rzeczywistymi potrzebami ucznia.

5. **Placówki doskonalenia nauczycieli** powinny:

- organizować szkolenia dotyczące analizowania i interpretowania wyników sprawdzianu,
- wspomagać szkoły w tworzeniu programów naprawczych dotyczących podnoszenia wyników sprawdzianów,
- opracować system działań doradczo-metodycznych w zakresie tych umiejętności, które w kolejnych latach sprawdzianu sprawiają uczniom największą trudność (np. w zakresie kształcenia językowego).

6. **Okręgowe komisje egzaminacyjne** powinny:
- wspierać placówki doskonalenia nauczycieli w organizacji szkoleń dotyczących analiz i interpretacji wyników,
 - dostosowywać sposób komunikowania wyników sprawdzianu do kompetencji odbiorców,
 - szkolić jak najwięcej egzaminatorów oraz prowadzić kursy doskonalące umiejętności już wyszkolonych egzaminatorów,
 - szkolić pracowników kuratoriów i organów prowadzących szkoły na temat interpretacji wyników.
7. **Centralna Komisja Egzaminacyjna** powinna kontynuować działania zmierzające do osiągnięcia porównywalności wyników sprawdzianu w poszczególnych latach oraz porównywalności osiągnięć szóstoklasistów z osiągnięciami uczniów kończących naukę w gimnazjum.
8. **Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Centralna Komisja Egzaminacyjna, okręgowe komisje egzaminacyjne oraz kuratoria oświaty** powinny w dalszym ciągu inspirować badania naukowe dotyczące uwarunkowań wpływających na osiągnięcia uczniów, a zwłaszcza wpływu środowiska rodzinnego i lokalnego ucznia. Dla prowadzenia polityki wyrównywania szans edukacyjnych ważne się staje wyjaśnienie przyczyn zjawiska utrzymującej się przewagi osiągnięć uczniów w *miastach* nad uczniami w *gminach*. Warto również kontynuować badania, które pozwolą wyjaśnić przyczyny *niskich* osiągnięć utrzymujących się od 2002 r. na terenie niektórych powiatów. Wyjaśnienie prawidłowości towarzyszących wynikom sprawdzianu może mieć duże znaczenie dla polityki oświatowej.